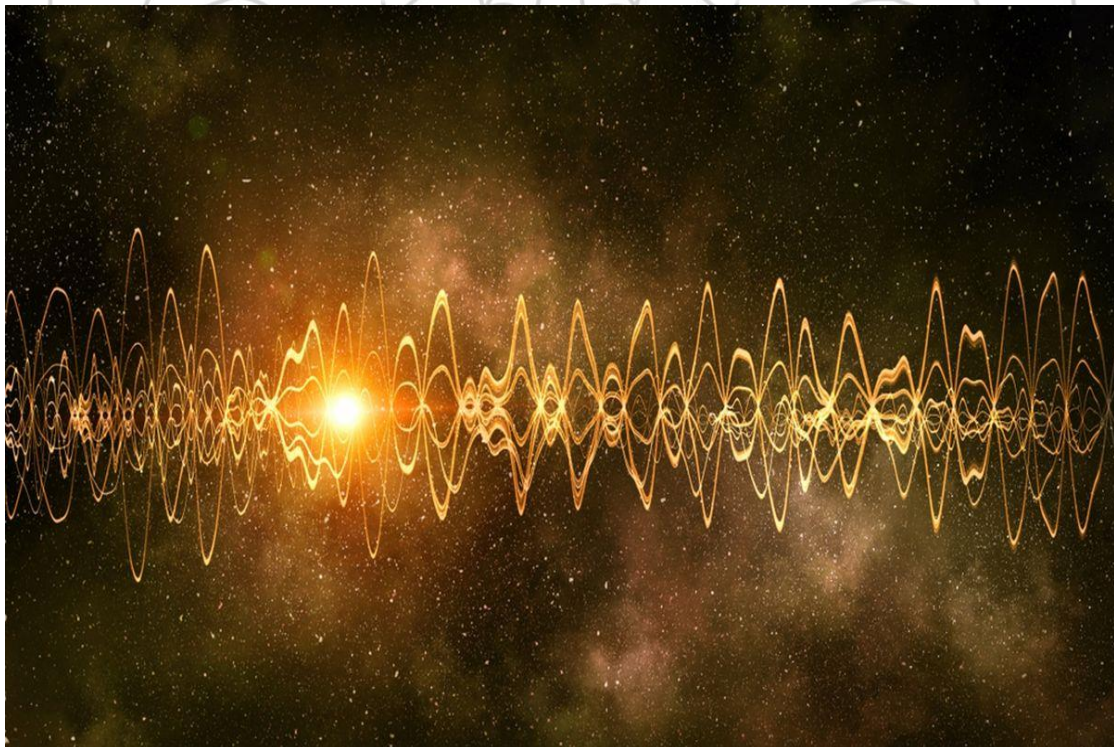

Ο Μαχικός Κόσμος της Μουσικής
Θεωρία και σολφέζ Α' Β' και Γ' Γυμνασίου
Μουσικού Σχολείου Λασιθίου

από την καθηγήτρια μουσικό Μωυσιάδου Έλσα προς τους μαθητές,
με αγάπη..

*** Οι σημειώσεις αυτές, ελαφρώς τροποποιημένες, είναι δώρο του αγαπημένου μου
καθηγητή θεωρητικών Ευρωπαϊκής Μουσικής, συνθέτη και τρομπετίστα
Χαράλαμπου Ναβροζίδη.

Καλώς ήρθατε στον κόσμο και την γνώση της λειτουργίας του.. ΗΧΟΥ!

ΗΧΟΣ είναι κάθε τι που ακούμε! Παράγεται από μια οποιαδήποτε πηγή και λαμβάνεται από το αυτί μας.. Για να φτάσει ο ήχος από την πηγή στον δέκτη μεσολαβεί ένα μέσον. Ένα μέσον μπορεί να είναι ο αέρας, το νερό, ή, ακόμα και ένα στερεό σώμα.. Χωρίς κάποιο μέσο διάδοσης δεν είναι δυνατή η μεταφορά του ήχου. Τα σωματίδια του μέσου πάλλονται και καταφτάνουν στο αυτί μας μεταφραζόμενα ως ήχος στο κέντρο του εγκεφάλου που είναι υπεύθυνο για την κατανόηση του ήχου..

Το μέσο διάδοσης καθορίζει τις ιδιότητες του ήχου..

Έτσι υπάρχουν..

1. Ο **απλός ήχος**, με συγκεκριμένη μοναχή συχνότητα, όπως αυτή του διαπασών.
2. Οι **σύνθετοι ήχοι**:
 - α. είτε παραγόμενοι από μουσικά όργανα, είτε φωνές ανθρώπινες, ή φωνές ζώων, ή κρότοι (στιγμιαίοι ήχοι όπως από πυροβολισμό, σκάσιμο μιας μπάλας κλπ..) κλπ..
 - β. είτε είναι ακόμα και όλοι οι ενοχλητικοί ήχοι, δλδ, οι θόρυβοι.

Χαρακτηριστικά του ήχου

Η **χροιά** είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του ήχου. Είναι το ιδιαίτερο χρώμα ενός ήχου που τον ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους... Αλλιώς, η χροιά λέγεται ηχόχρωμα. Το ηχόχρωμα, ή, η χροιά, επομένως, το διαθέτει κάθε ηχογόνα πηγή κι έτσι αυτή γίνεται αναγνωρίσιμη..

Άλλα χαρακτηριστικά του ήχου είναι:

Το ύψος, δηλαδή το πόσο ψηλά ή χαμηλά ακούγεται ένας ήχος.

Η ένταση, δηλαδή η δύναμη που διαθέτει ένας ήχος.

Η διάρκεια, δηλαδή το πόσο διαρκεί ένας ήχος.

Ο ήχος, στην μουσική, εκφράζεται με σύμβολα τα οποία ονομάζονται **φθόγγοι**, ή, **νότες**. Αρα τον ήχο τον δηλώνουμε, τον γράφουμε με τα σύμβολα αυτά, δηλαδή, τις νότες!

ΜΟΥΣΙΚΗ είναι η Επιστήμη, η Τέχνη που χρησιμοποιεί όλους τους ήχους σε διάφορους και κατάλληλους συνδυασμούς με σκοπό να επιτευχθεί ένα επιθυμητό αισθητικό μουσικό αποτέλεσμα.. Οι συνδυασμοί των ήχων και τα μουσικά αποτελέσματα είναι άπειρα...

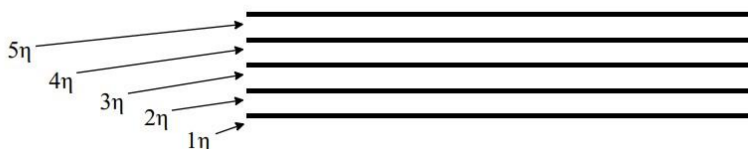

ΦΘΟΓΓΟΙ – ΝΟΤΕΣ Μουσική σημειογραφία !

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΕΝΤΑΓΡΑΜΜΟ

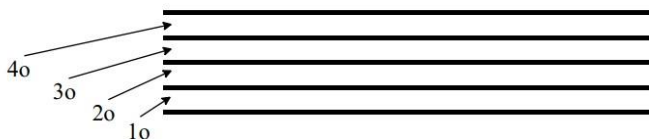
Οι νότες μας, δηλ, η απόδοση των νοτών/φθόγγων γραπτώς, γίνεται με τον σχηματισμό τους επάνω σε ένα φιλόξενο πεδίο που λέγεται πεντάγραμμο..

Κι όπως σωστά μαρτυρά η λέξη,
πεντάγραμμο είναι 5 γραμμές → οριζόντιες, ευθείες, παράλληλες,
αλλά και ίσης απόστασης μεταξύ τους..

👉 Τις γραμμές τις μετράμε από κάτω προς τα **▲** επάνω !

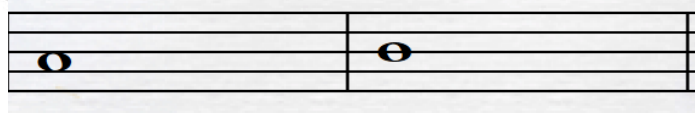
Το Πεντάγραμμο μας δίνει μεταξύ των γραμμών ίσες αποστάσεις οι οποίες λέγονται **ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ**. 📌 Τα μετράμε **ΕΠΙΣΗΣ** από κάτω προς τα επάνω!

Αρχικά μαθαίνουμε την ορθογραφία των νοτών..

Προσέχουμε, οι νότες ανάμεσα στις γραμμές, δηλ, στα **διαστήματα** να είναι κουλουράκια που γεμίζουν το κενό ακουμπώντας στις γραμμές πάνω-κάτω, χωρίς να τις ξεπερνούν.

Οι νότες επάνω στις γραμμές είναι κουλουράκια που οι γραμμές τα χωρίζουν οριζόντια ακριβώς στην μέση. Το μέγεθός τους πρέπει να είναι μέτριο, να φτάνουν το πολύ μέχρι την μέση των διαστημάτων πάνω και κάτω τους. Όπως, δηλαδή, στο παρακάτω παράδειγμα:

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

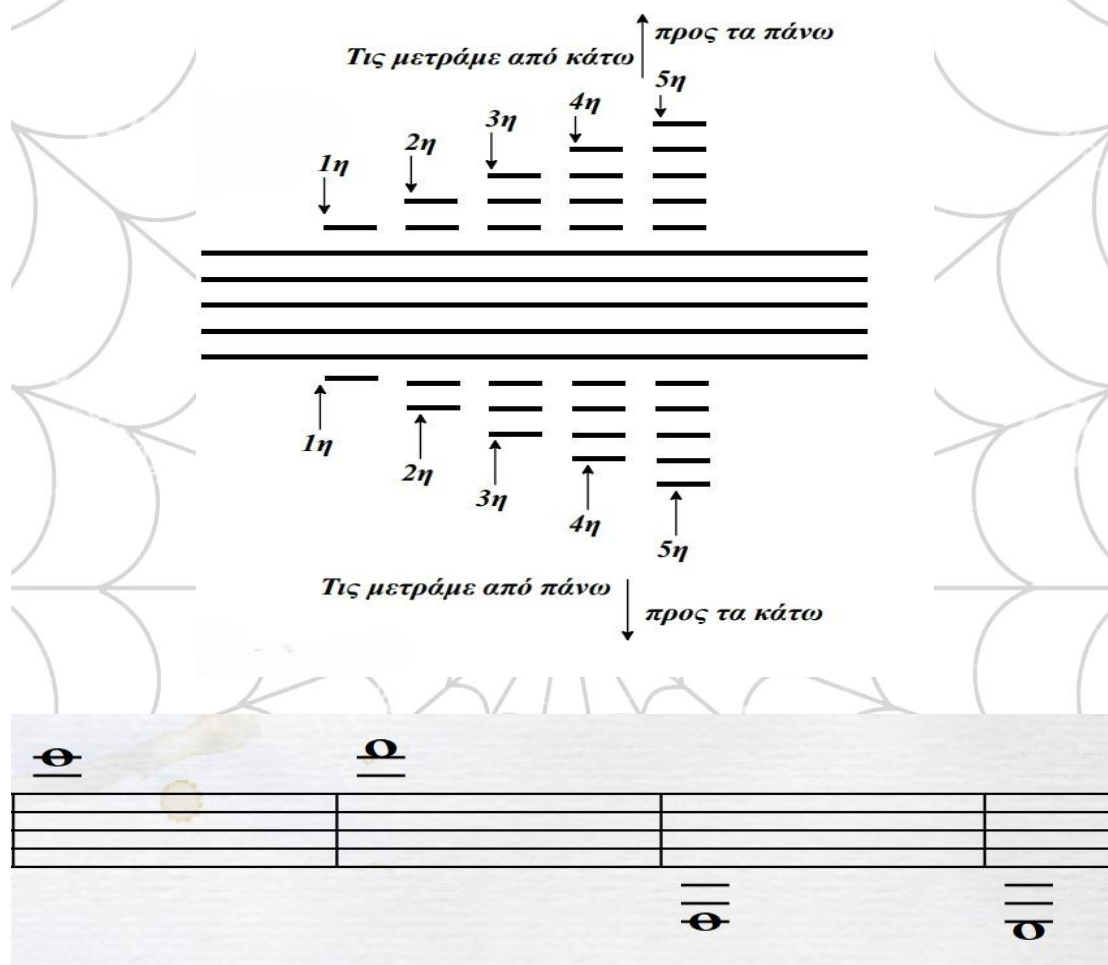
Επειδή οι γραμμές και τα διαστήματα του πενταγράμμου είναι πολύ λίγα για να γράψουμε όλους τους φθόγγους που χρειαζόμαστε [τουλάχιστον 20 φθόγγους χρησιμοποιεί κάθε όργανο και στο πεντάγραμμο συνολικά χωρούν 11 (5 στις γραμμές + 4 στα διαστήματα + 2 στα άκρα του, επάνω και κάτω), προσθέτουμε πάνω και κάτω από το πεντάγραμμο άλλες κοφτές γραμμούλες που μας βοηθούν να χρησιμοποιήσουμε κι άλλες νότες..

Οι γραμμούλες αυτές λέγονται **ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ**, είναι μεταξύ τους ίσης απόστασης και παράλληλες, οριζόντιες, ευθείες, όπως δηλαδή οι μεγάλες γραμμές του

πενταγράμμου.. Μεταξύ τους επίσης δημιουργούνται διαστήματα. Οι νότες μπορούν να γραφούν επάνω στις γραμμές, ή σαν μέσα σε διαστήματα (βλέπε παρακάτω), με το ίδιο σκεπτικό δηλαδή, όπως και στο πεντάγραμμο. Χρησιμοποιούμε όσες βοηθητικές γραμμές χρειαζόμαστε κάθε φορά..

☀ Οι βοηθητικές γραμμές πάνω από το πεντάγραμμο αριθμούνται από κάτω προς τα επάνω.

☀ Οι βοηθητικές γραμμές κάτω από το πεντάγραμμο όμως αριθμούνται από επάνω προς τα κάτω ! :

ΦΘΟΓΓΟΙ
μόνο στις γραμμές.

ΦΘΟΓΓΟΙ
μόνο στα διαστήματα

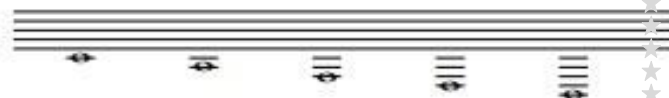
ΦΘΟΓΓΟΙ μόνο στις
γραμμές πάνω από
το πεντάγραμμο.

ΦΘΟΓΓΟΙ μόνο στα διαστήματα πάνω
από το πεντάγραμμο.

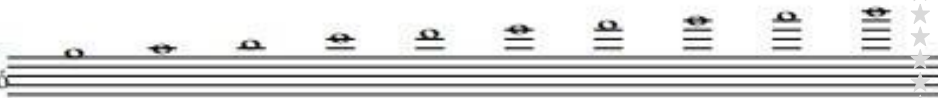
ΦΘΟΓΓΟΙ μόνο στις γραμμές κάτω από
το πεντάγραμμο.

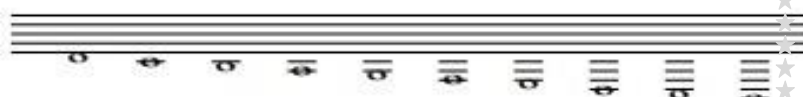
ΦΘΟΓΓΟΙ μόνο στα
διαστήματα κάτω από
το πεντάγραμμο.

ΦΘΟΓΓΟΙ
στις γραμμές και στα
διαστήματα πάνω από
το πεντάγραμμο.

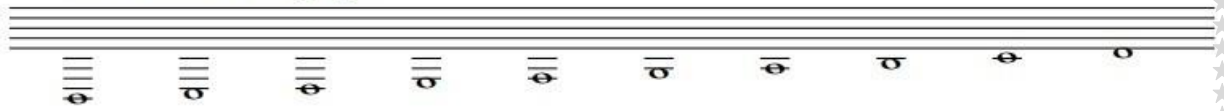

ΦΘΟΓΓΟΙ
στις γραμμές και στα
διαστήματα κάτω από
το πεντάγραμμο.

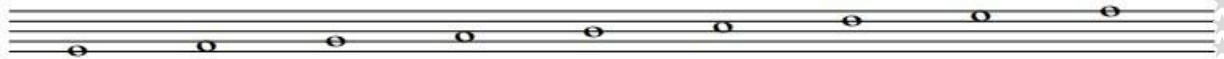

ΦΘΟΓΓΟΙ στις γραμμές και στα διαστήματα
 κάτω από το πεντάγραμμο,
 μέσα στο πεντάγραμμο
 και πάνω από το πεντάγραμμο

Κάτω από το πεντάγραμμο

Μέσα στο πεντάγραμμο

Πάνω από το πεντάγραμμο

Πριν δούμε πώς ονομάζονται οι νότες και γιατί....:

Και για να γνωρίζουμε πώς προήλθαν οι ονομασίες των φθόγγων πρέπει να αναφερθούμε στον Ιταλό μοναχό Guido d' Arezzo (990-1050) που θεωρείται ο ονοματοθέτης των φθόγγων της ευρωπαϊκής μουσικής· γύρω στα 1020. Αυτός πήρε από μία προσευχή προς τον Άγιο Ιωάννη την πρώτη συλλαβή από κάθε στροφή και έτσι έδωσε το όνομα σε κάθε έναν φθόγγο.

Ut queant laxis

Resonare fibris

Mira gestorum

Famuli tuorum,

Solve polluti

Labii reatum,

Sancte Ioannes.

με την μετάφραση του:

Για να μπορούν ν' αντηχούν με χαλαρές χορδές

τα θαυμαστά έργα σου οι δούλοι σου,

απάλλαξε τα αμαρτωλά χείλη των υποδίκων,

Άγιε Ιωάννη.

Η νότα **ΣΙ** είναι τα αρχικά του ονόματος του Αγίου Ιωάννη.

Στην πορεία, επειδή το όνομα **Ut** δεν ήταν εύηχο, αντικαταστάθηκε από την συλλαβή **Do**, από την λέξη 'Dominus' που σημαίνει 'Θεός'.

Κλειδί ΣΟΛ

Όλοι όμως αυτοί οι φθόγγοι έχουν το όνομά τους επειδή στην αρχή του πενταγράμμου επικάθεται στην δεύτερη (από κάτω μετρώντας!) γραμμή ένα σύμβολο το οποίο λέγεται **κλειδί του Σολ**.. Το κλειδί του σολ ονομάζει («βαφτίζει») την γραμμή αυτή «σολ» κι έτσι, προς τα πάνω και προς τα κάτω, οι νότες παίρνουν, με την σειρά, διαδοχικά, το όνομά τους.

(Αντίστοιχα σύμβολα/κλειδιά του σολ υπάρχουν κι άλλα, δίνοντας το όνομά τους σε άλλες γραμμές..)

Εμείς, όμως, αρχικά, θα ασχοληθούμε με το κλειδί του σολ που κάθεται, όπως είπαμε, στην δεύτερη γραμμή!

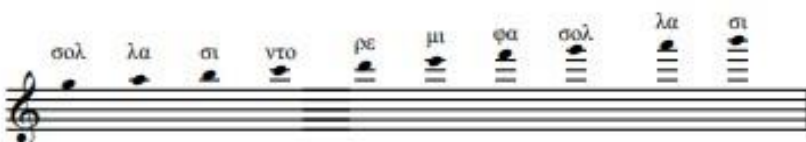
Ονόματα των φθόγγων
στις γραμμές του
πενταγράμμου

Ονόματα των φθόγγων στα
διαστήματα του
πενταγράμμου

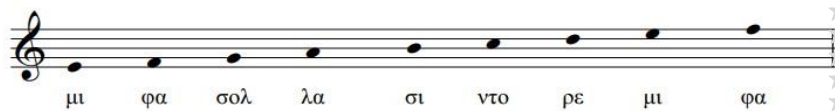

Ονόματα των φθόγγων
στις βοηθητικές γραμμές
και στα διαστήματα
πάνω από το πεντάγραμμο.

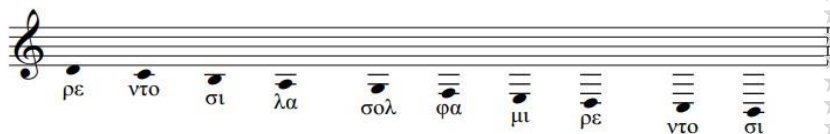

6

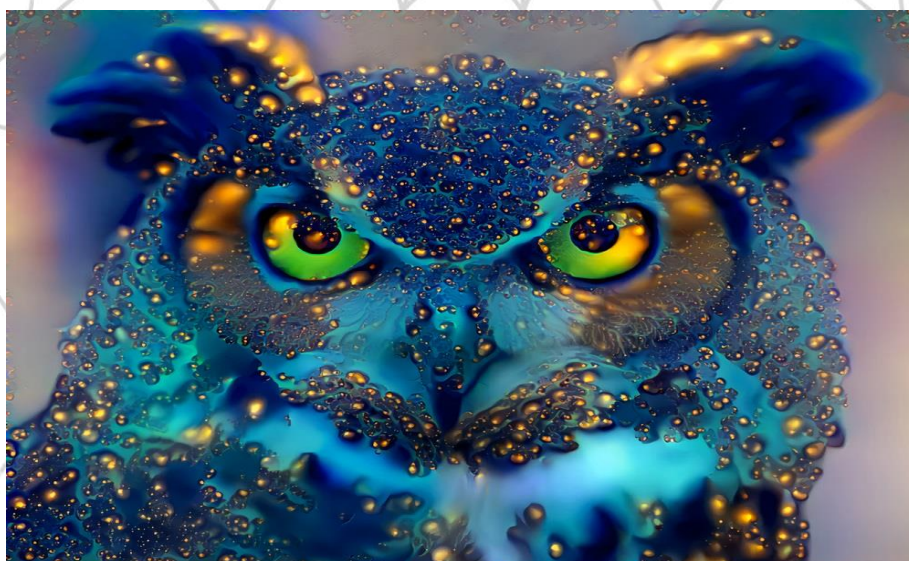
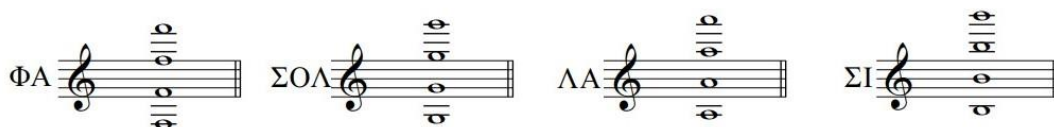
Ονόματα των φθόγγων
στις γραμμές και στα
διαστήματα
στο πεντάγραμμο.

Ονόματα των φθόγγων
στις βοηθητικές γραμμές
και στα διαστήματα
κάτω από το πεντάγραμμο.

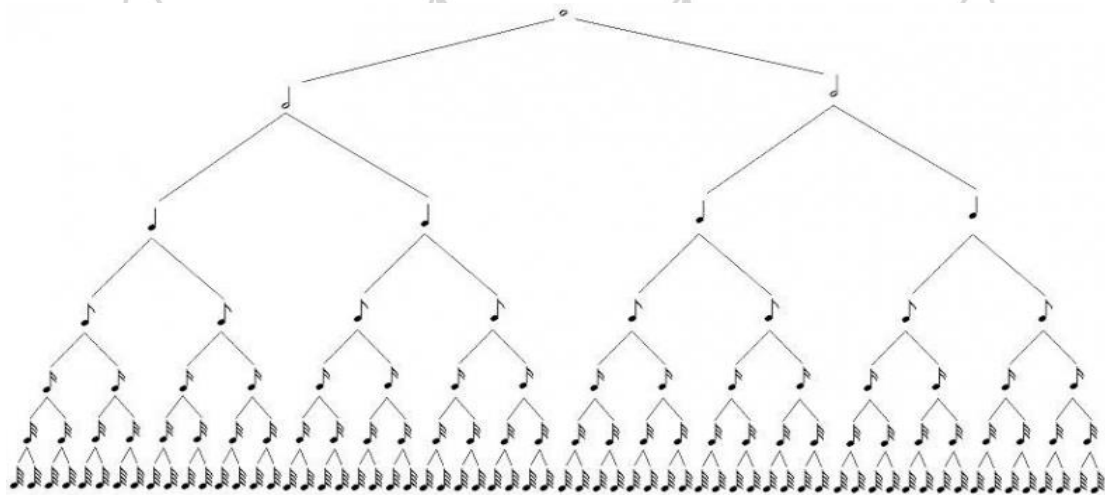
οι επτά φθόγγοι
σε διαφορετικές θέσεις
στο πεντάγραμμο

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ
ΜΟΥΣΙΚΟ – ΡΥΘΜΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

ΜΟΥΣΙΚΟ – ΡΥΘΜΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

Οι ρυθμικές αξίες και οι υποδιαίρέσεις τους !!

*** Το πρώτο σύμβολο του πίνακα λέγεται διπλό ολόκληρο και κρατάει 8 χρόνους..

II	=		+	
	=		+	
	=		+	
	=		+	
	=		+	
	=		+	
	=		+	

Έχουμε πει λοιπόν ότι:

Φθόγγος ή νότα ονομάζεται ο ήχος που παράγει είτε η φωνή του ανθρώπου είτε ένα μουσικό όργανο.

Αυτόν τον φθόγγο τον χωρίζουμε σε μικρότερα κομμάτια για να δώσουμε και την διάρκειά του. Γι' αυτό λοιπόν, όπως μάθαμε να ξεχωρίζουμε την οξύτητά τους, τώρα, σε αυτό το κεφάλαιο, θα μάθουμε να ξεχωρίζουμε την αξία (ή διάρκειά) τους...

Οι αξίες, λοιπόν, των φθόγγων παριστάνονται στο πεντάγραμμο με διάφορα σύμβολα που το κάθε ένα έχει και ένα δικό του όνομα. Αυτά βγαίνουν αν διαιρούμε συνέχεια το ολόκληρο σε μικρότερα κομμάτια, όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΤΟ **ΟΛΟΚΛΗΡΟ** που το χωρίζουμε σε δυο κομμάτια έχουμε

ΔΥΟ ΜΙΣΑ

ΤΟ **ΟΛΟΚΛΗΡΟ** που το χωρίζουμε σε τέσσερα κομμάτια έχουμε

ΤΕΣΣΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΑ

ΤΟ **ΟΛΟΚΛΗΡΟ** που το χωρίζουμε σε οκτώ κομμάτια έχουμε

ΟΚΤΩ ΟΓΔΟΑ

και γράφονται χωριστά ή ενωμένα ανά δύο ή τρία ή τέσσερα με τα μπαστούνια τους προς τα κάτω ή προς τα πάνω..

Έτσι λοιπόν έχουμε:

ΤΟ **ΜΙΣΟ** που το χωρίζουμε σε δυο κομμάτια έχουμε **ΔΥΟ ΤΕΤΑΡΤΑ**

ΤΟ **ΜΙΣΟ** που το χωρίζουμε σε τέσσερα κομμάτια έχουμε

ΤΕΣΣΕΡΑ ΟΓΔΟΑ

ΤΟ **ΤΕΤΑΡΤΟ** που το χωρίζουμε σε δύο κομμάτια έχουμε

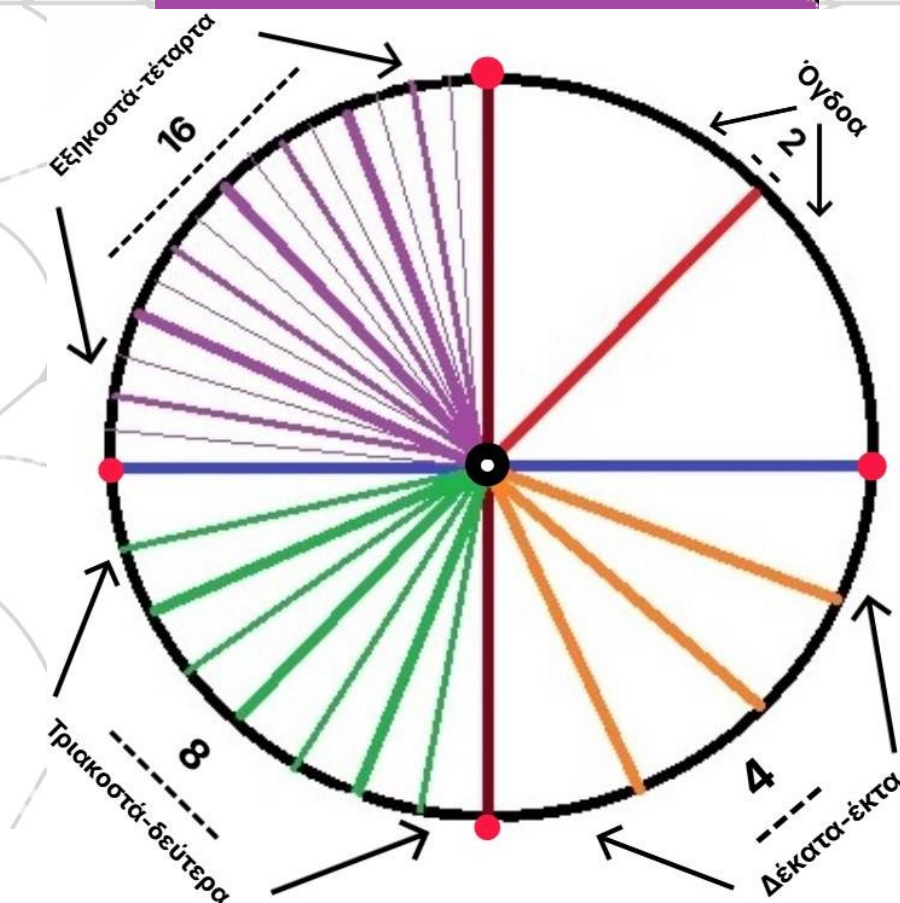
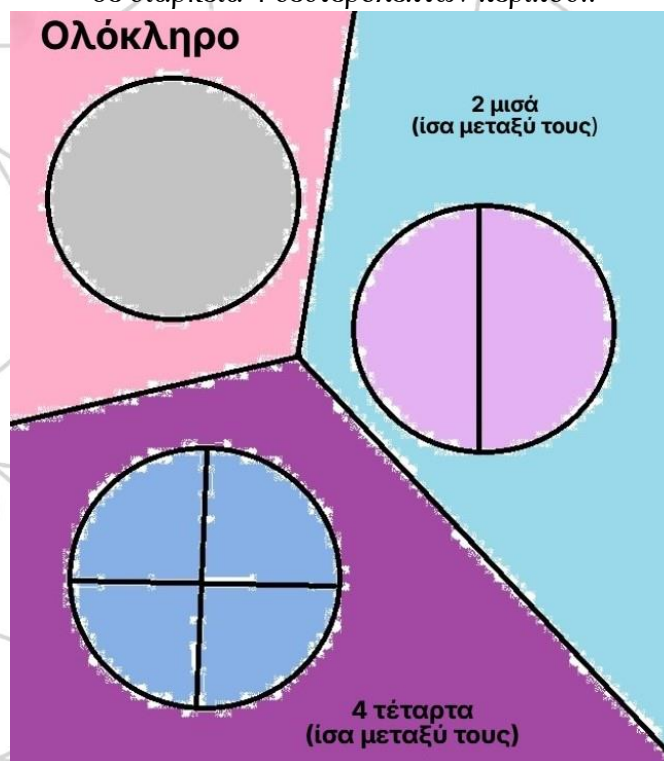
ΔΥΟ ΟΓΔΟΑ

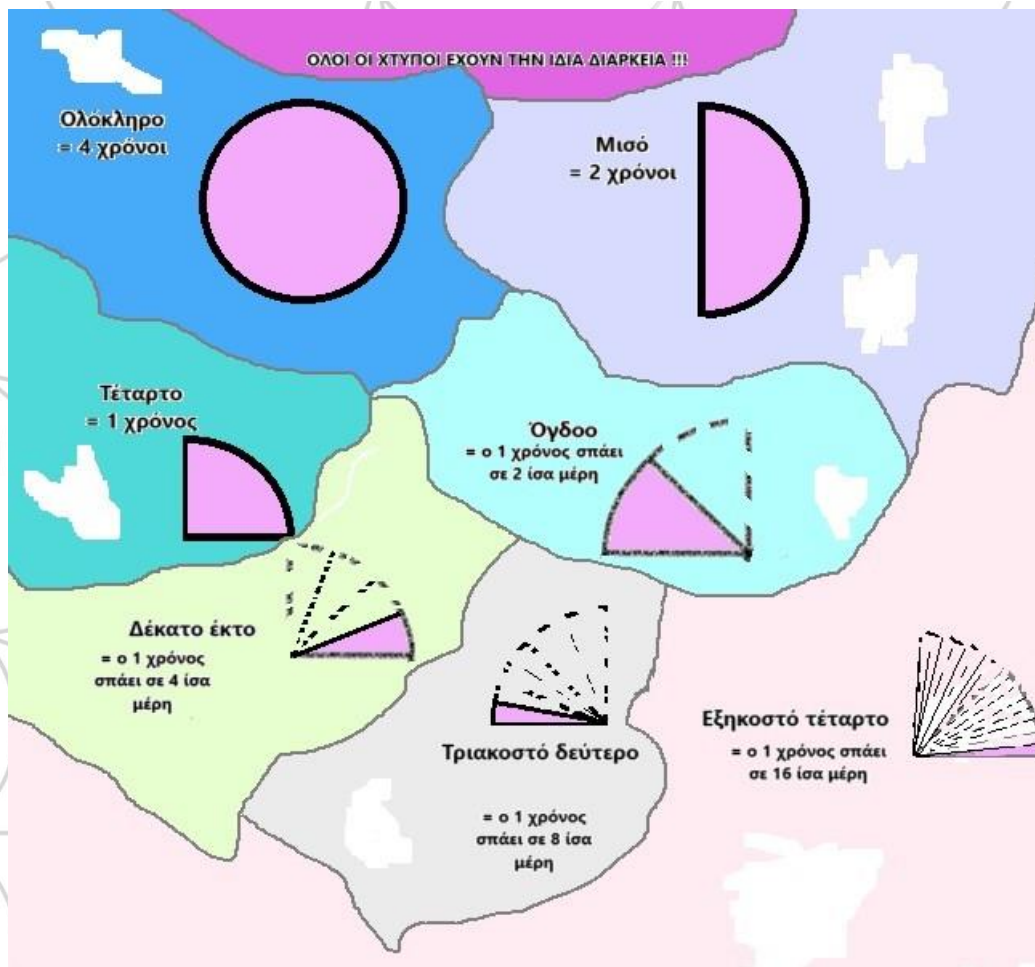
Το ολόκληρο και πώς υποδιαιρείται..

Ας δούμε τον παρακάτω κύκλο ως Ολόκληρο..

Ας υποθέσουμε πως...μπορούμε να διανύσουμε την περίμετρό του, ας πούμε, μέσα σε διάρκεια 4 δευτερολέπτων περίπου..

Ένας χρόνος = Ένας χτύπος = Διάρκειας 1 δευτερολέπτου, περίπου,
να σκεφτόμαστε για αρχή!!!

Έτσι, καλό είναι να σκεφτόμαστε, ότι στην διάρκεια ενός χτύπου, δηλαδή στην διάρκεια περίπου ενός δευτερολέπτου (ας σκεφτόμαστε έτσι, αρχικά), χωράνε δύο όγδοα, ή, 4 δέκατα-έκτα, ή, 8 τριακοστά-δεύτερα, ή 16 εξηκοστά-τέταρτα,

ανάλογα με τις υποδιαιρέσεις του χτύπου!

ΠΑΝΤΑ οι ίδιες αξίες είναι **ίσες** σε διάρκεια μεταξύ τους!

Δλδ, τα μισά ισοδιαρκούν μεταξύ τους,

Τα τέταρτα ισοδιαρκούν μεταξύ τους,

Τα όγδοα ισοδιαρκούν μεταξύ τους

Και ούτω καθ'εξής.....

Παύσεις !!

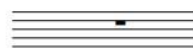
Όμως στη μουσική ο ήχος έχει αξία αλλά και το να μην ακούγεται τίποτα, για μια συγκεκριμένη στιγμή, και αυτό είναι μέσα στην μουσική.

Δεν μπορεί μια μελωδία να παίζει συνέχεια. Χρειάζεται και τα διαλείμματά της.

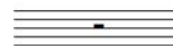
Αυτά τα διαλείμματα λέγονται **ΠΑΥΣΕΙΣ**. Κάθε μουσική αξία έχει και την παύση της.

Αυτή διαρκεί όσο και ο ήχος του ανάλογου φθόγγου.

Η παύση του **ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ** που γράφεται
κάτω από την 4η γραμμή του πενταγράμμου

Η παύση του **ΜΙΣΟΥ** που γράφεται
πάνω από την 3η γραμμή του πενταγράμμου

Η παύση του **ΤΕΤΑΡΤΟΥ** που γράφεται
σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Η παύση του **ΟΓΔΟΥ** που γράφεται
σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Σύμφωνα λοιπόν με τις αξίες έχουμε:

Μία παύση **ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ**
είναι ίση με:

$$\text{—} = 2 \quad \text{—} = 4 \quad \text{ζ} = 8 \quad \text{γ}$$

Μια παύση **ΜΙΣΟΥ**
είναι ίση με:

$$\text{—} = 2 \quad \text{ζ} = 4 \quad \text{γ}$$

Μια παύση **ΤΕΤΑΡΤΟΥ**
είναι ίση με:

$$\text{ζ} = 2 \quad \text{γ}$$

Ορθογραφία!!

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στην μουσική έχουμε και "ορθογραφία" λ.χ.

Στο παράδειγμα παρατηρούμε

ότι τα μπαστούνια των φθόγγων αναλόγως με το ύψος της νότας αλλάζουν και κατεύθυνση, άλλοτε προς τα πάνω και άλλοτε προς τα κάτω. Μέχρι την νότα ΣΙ πάνε προς τα πάνω.

Η νότα ΣΙ αναλόγως με τις νότες που συνοδεύεται, που θα πάει, πάει ή προς τα πάνω ή προς τα κάτω. Μετά την νότα ΣΙ πάνε όλες προς τα κάτω

ΜΕΤΡΟ - ΡΥΘΜΟΣ - ΔΙΑΣΤΟΛΕΣ - ΙΣΧΥΡΑ & ΑΣΘΕΝΗ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ - κλπ...

Το πεντάγραμμο το χωρίζουμε σε μικρά κομμάτια με κάθετες γραμμές. Οι γραμμές αυτές λέγονται **ΔΙΑΣΤΟΛΕΣ**.

ΔΙΑΣΤΟΛΗ

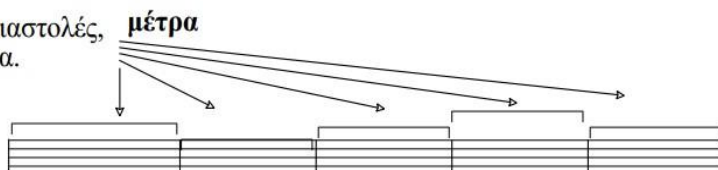
Όταν αυτή η διαστολή είναι στο τέλος του κομματιού ή της μελωδίας ή του έργου τότε γίνεται διπλή με την μία γραμμή πιο παχιά από την άλλη.

Επίσης, μερικές φορές έχουμε και μέσα στο έργο διπλή διαστολή αλλά με ίδιες κάθετες γραμμές.

Παρατηρούμε ότι αυτές οι γραμμές, διαστολές, **μέτρα** χωρίζουν το πεντάγραμμο σε κομμάτια. Αυτά τα κομμάτια λέγονται **ΜΕΤΡΑ**

Παρατηρούμε εδώ ένα παράδειγμα πενταγράμμου που χωρίζεται σε μέτρα με διαφόρων ειδών διαστολές:

Διαστολή ολοκλήρωσης έργου ↑

Στο παραπάνω παράδειγμα παρατηρούμε πως (εκτός από την διπλή διαστολή δυο ίδιων καθέτων γραμμών που μπαίνει μέσα στο έργο και την διπλή διαστολή ολοκλήρωσης έργου) υπάρχει και η διπλή Διαστολή Αρχής Επανάληψης (με δυο τελίτσες καθέτως δεξιά των διαστολών) που συνδυάζεται με την διπλή Διαστολή εκκίνησης Επανάληψης και Τερματισμού (με δυο κάθετες τελίτσες αριστερά της). Το μέρος μεταξύ των δυο αυτών διαστολών θα παιχτεί δυο φορές.

Να θυμόμαστε λοιπόν, ότι οι διαστολές εντός του έργου χωρίζουν το πεντάγραμμο σε μικρά κομμάτια που λέγονται μέτρα. Και θα μάθουμε ευθύς αμέσως σε τι εξυπηρετούν τα μέτρα!

Ρυθμοί

α. 2/4

Κάθε μέτρο περιέχει συγκεκριμένο αριθμό χτύπων που δηλώνεται στην αρχή του πενταγράμμου δεξιά του κλειδιού με ένα κλάσμα. Αυτό το κλάσμα μας ενημερώνει σε τι ρυθμό είναι γραμμένο το έργο. Ο παρονομαστής του κλάσματος μας ενημερώνει τί διάρκεια θα έχει ο κάθε χτύπος του κάθε μέτρου (συνήθως είναι της μέσης διάρκειας του τετάρτου $\frac{1}{4}$). Ο αριθμητής του κλάσματος μας ενημερώνει πόσους χτύπους θα περιέχει κάθε μέτρο. Παράλληλα, κάθε χτύπος συνοδεύεται από μια κίνηση που κάνουμε με το χέρι μας, μετρώντας τον ρυθμό. Δηλαδή, αν το μέτρο έχει δυο χτύπους, οι κινήσεις του χεριού μας θα είναι δυο. Αν το μέτρο έχει τρεις χτύπους, οι κινήσεις του χεριού μας θα είναι τρεις. Και ούτω καθ'εξής...

Αυτά τα μέτρα περιέχουν και έναν καθορισμένο ρυθμό ο οποίος δηλώνεται στην αρχή μετά από το κλειδί με δύο αριθμούς
ό ένας πάνω από τον άλλον.

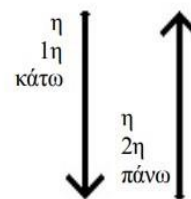
- 2** Ο πάνω αριθμός δηλώνει τις κινήσεις που θα κάνουμε με το χέρι μας
- 4** και ο κάτω αριθμός την αξία του φθόγγου κάθε κίνησης που μπορεί να είναι οποιαδήποτε αξία των φθόγγων. (1,2,4,8,16,32,64)

Μπορεί ο κάτω αριθμός να δηλωθεί και με την αξία της νότας. $\frac{2}{4}$

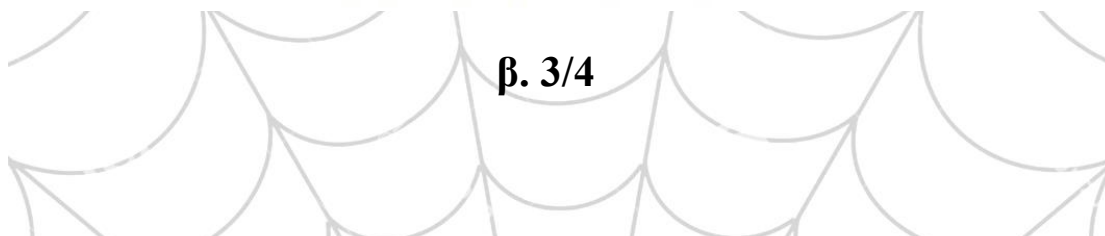
Τέτοια μέτρα έχουμε:

1ο) Τα *ΑΠΛΑ* που είναι το: $\frac{2}{4}$ $\frac{2}{4}$

α) ή που το μετράμε με δύο κινήσεις.

Συνολικά λοιπόν το μέτρο θα έχει αξίες ίσες με ένα μισό.

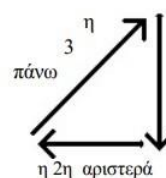

β. 3/4

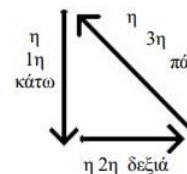
β) ή που το μετράμε με τρεις κινήσεις.

$\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$

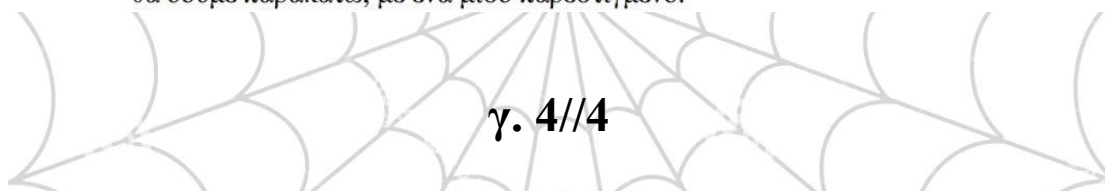
για αριστερόχειρες

για δεξιόχειρες

Συνολικά λοιπόν το μέτρο θα έχει αξίες ίσες με ένα μισό και ένα τέταρτο ή, όπως θα δούμε παρακάτω, με ένα μισό παρεστιγμένο.

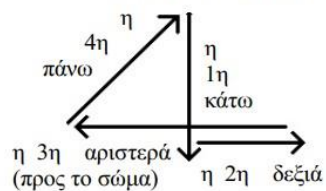
γ. 4/4

γ) ή που το μετράμε με τέσσερις κινήσεις.

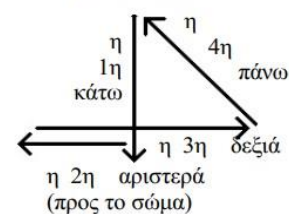
$\frac{4}{4}$ $\frac{4}{4}$

επίσης συμβολίζεται και με το σύμβολο: C

για αριστερόχειρες

για δεξιόχειρες

Συνολικά λοιπόν το μέτρο θα έχει αξίες ίσες με ένα ολόκληρο.

Ελλιπές μέτρο !!

ΕΛΛΙΠΕΣ μέτρο έχουμε όταν από το πρώτο μέτρο της αρχής του έργου λείπουν αξίες. Συνήθως το πρώτο και το τελευταίο μέτρο αλληλοσυμπληρώνονται. (δηλ. στο τέλος του έργου υπάρχουν οι αξίες που λείπουν από το πρώτο)

Λείπει ένα τέταρτο για να
συμπληρωθεί
το μέτρο

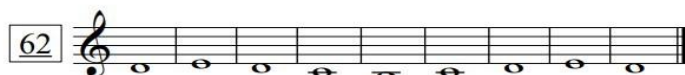
Λείπουν τρία τέταρτα για να
συμπληρωθεί
το μέτρο

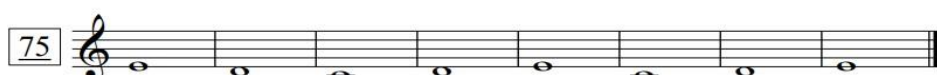
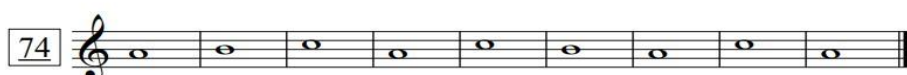

Δεν είναι πάντα σίγουρο ότι πρέπει να συμπληρωθεί το αρχικό μέτρο με το τελευταίο.
Αυτό γίνεται, κυρίως, όταν θα ξαναρχίσει το έργο από την αρχή.

**Α. Ασκήσεις ολοκλήρων (4 ίσης διάρκειας χτύποι)
διαστημάτων 2^{ας}**

Β. Ασκήσεις ολοκλήρων (4 ίσης διάρκειας χτύποι) διαστημάτων 3^{ης}.

(διαστήματος)

Μέτρο

2

4

ΑΣΚΗΣΕΙΣ 2ας1η κίνηση
ή " θέση "
κάτω2η κίνηση
ή " άρση "
πάνω

1

2

3

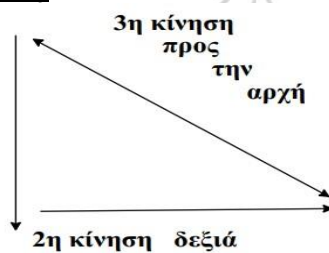
4

Ασκήσεις διαστήματος 2ας

Μέτρο
3
4

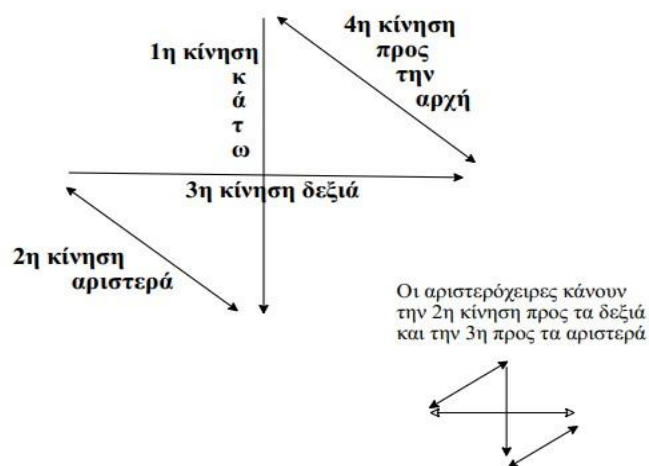
1η κίνηση
κ
ά
τ
ω

Ασκήσεις διαστήματος 2ας

Μέτρο

4
4

Διάφορες ασκήσεις σε
2/4, 3/4, 4/4
Παύσεις τετάρτου και μισού.
(καλό θα είναι να γίνουν πρώτα ρυθμικά)

= 1 χρόνο
 = 2 χρόνους

1 χρόνο 2 χρόνους

14

15

Εδώ βλέπουμε μια άσκηση με ελλιπές μέτρο, αλλά και αντιχρονισμό (βλ. παρακάτω)

16

17

στον
1ο χρόνο

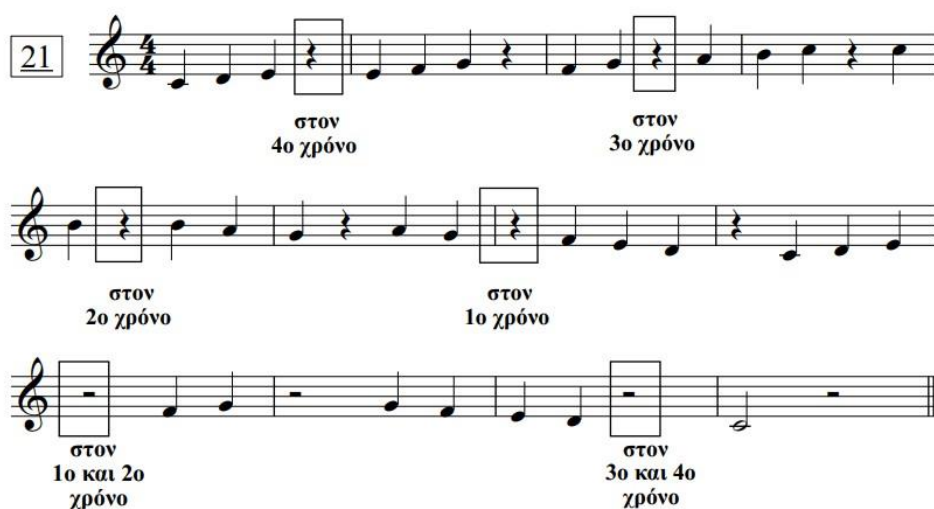
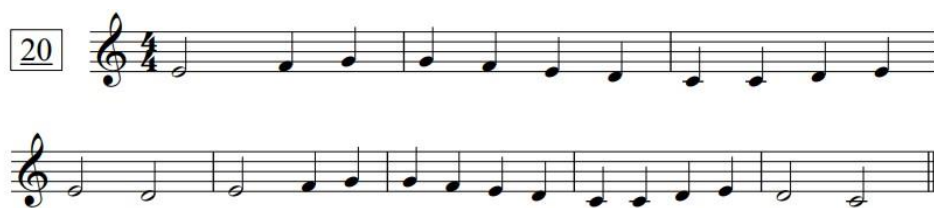
στον
2ο χρόνο

σι ντο

στον
3ο χρόνο

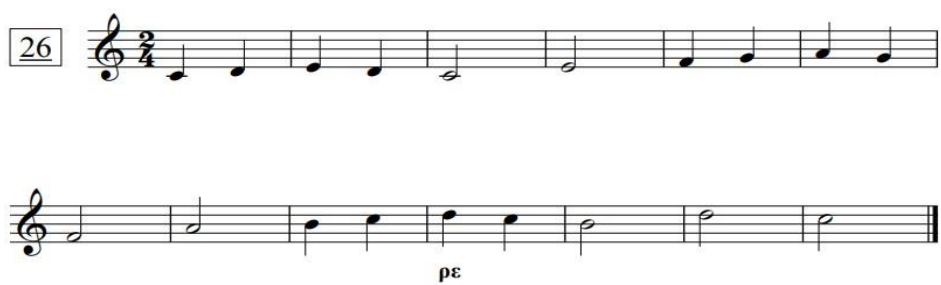
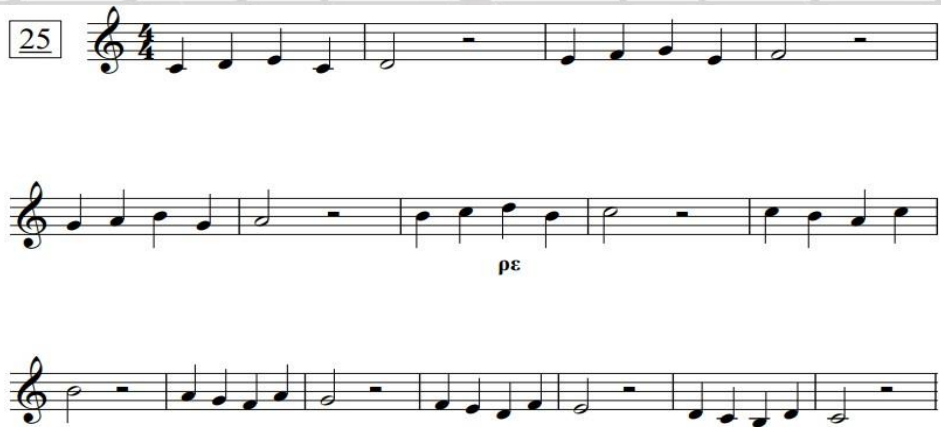
18

19

ΑΣΚΗΣΕΙΣ 3ης

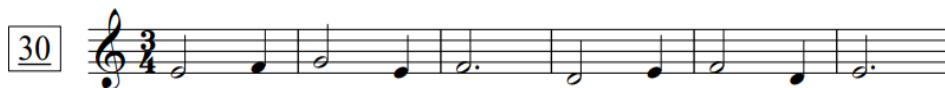
Παρεστιγμένο !!

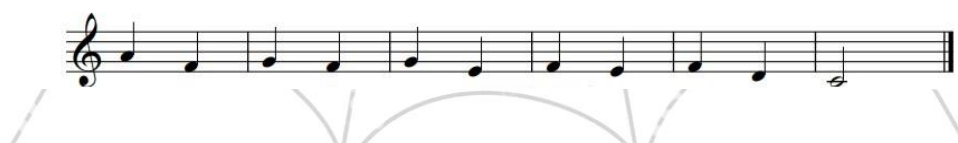
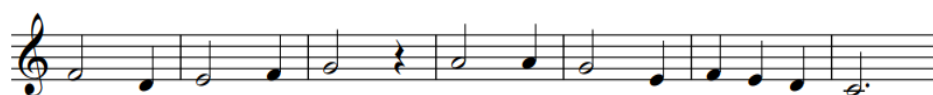
Παρεστιγμένο ονομάζεται το φθογγόσημο που στα δεξιά του συνοδεύεται από μια τελίτσα. Η τελίτσα αυτή προσθέτει στον φθόγγο το μισό της αξίας του.

Θα ξεκινήσουμε με το μισό παρεστιγμένο!

[Στο παρακάτω πεντάγραμμο βλέπουμε ότι το μισό παρεστιγμένο ισούται με αξίες 3 τετάρτων. Αυτά για να έχουν τον διαρκή ήχο του παρεστιγμένου ενώνονται με τις καμπύλες οι οποίες λέγονται συζεύξεις διαρκείας (βλ. παρακάτω). Οι συζεύξεις διαρκείας ενώνουν πάντα φθόγγους ίδιου ύψους και αθροίζουν την διάρκειά τους.]

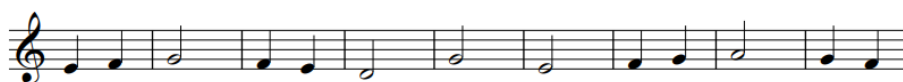
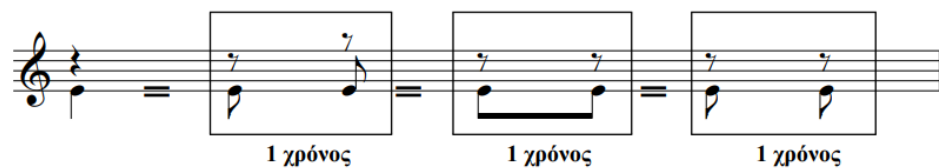

ΑΣΚΗΣΕΙΣ 4ης

Το όγδοο είναι ίσο με το μισό της αξίας του τετάρτου.
 άρα δύο όγδοοι είναι ίσα με ένα τέταρτο.
 Το ίδιο φυσικά ισχύει και για την παύση του ογδόου!

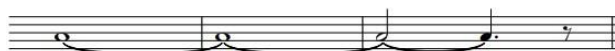

ΣΥΖΕΥΞΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ !!

Σύνδεση ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ είναι η καμπύλη γραμμή που ενώνει δύο νότες του ίδιου ύψους. Με την καμπύλη γραμμή προστίθεται η αξία των φθόγγων.

Μπορούμε να συναντήσουμε και καμπύλη γραμμή που ενώνει περισσότερες νότες από δύο. Τρεις ή και ακόμη τέσσερις νότες.

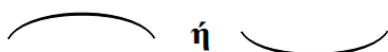
Μερικές φορές μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και το παρεστιγμένο αντί της σύνδεσης διαρκείας.

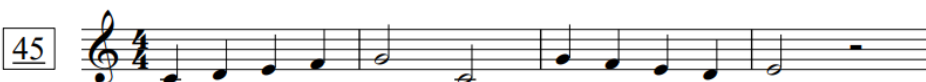
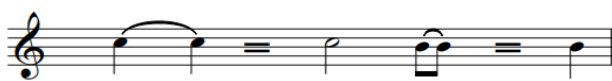
Η συζευγμένη νότα που έρχεται δεύτερη, ή, τρίτη, κλπ, μετριέται σε διάρκεια αλλά δεν ξαναδηλώνεται με το όνομά της..

ΑΣΚΗΣΕΙΣ 5ης

Η καμπύλη γραμμή

ενώνει τις αξίες
των φθόγγων
μόνο όταν έχουν
το ίδιο ύψος

46

2 χρόνους
+
1 χρόνο

47

48

49

The musical score for exercise 49 consists of three staves of music in 2/4 time. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. It contains four measures of music: the first measure has two eighth notes (G4, A4); the second measure has two eighth notes (B4, A4); the third measure has two eighth notes (G4, F4); and the fourth measure has two eighth notes (E4, D4). The second staff also begins with a treble clef and contains four measures: the first measure has two eighth notes (C5, B4); the second measure has two eighth notes (A4, G4); the third measure has two eighth notes (F4, E4); and the fourth measure has two eighth notes (D4, C4). The third staff begins with a treble clef and contains four measures: the first measure has two eighth notes (B3, A3); the second measure has a half note (G3); the third measure has two eighth notes (F3, E3); and the fourth measure has two eighth notes (D3, C3). The piece concludes with a double bar line.

50

51

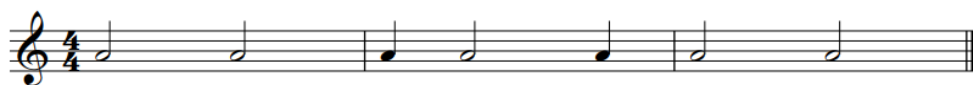

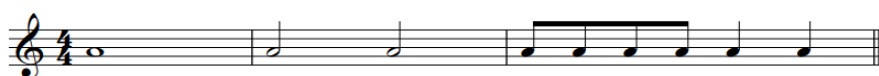
The image shows a musical exercise labeled '51' in a box. It consists of three staves of music in 2/4 time. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes. The second and third staves continue the musical phrase. The background features a faint, stylized illustration of a person's legs and feet, suggesting a connection to dance or movement.

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Σύνδεση προσωδείας !

■ **Σύνδεση ΠΡΟΣΩΔΕΙΑΣ (ή μελωδίας)** είναι η καμπύλη γραμμή που ενώνει δύο ή και περισσότερες νότες διαφορετικού ύψους. Παίζουμε τις νότες χωρίς διακοπή ήχου. Έτσι δημιουργείται η φράση και η μελωδία.

■ **Σύνδεση μελωδικής πρότασης (φράσης)** είναι η καμπύλη γραμμή που ενώνει πολλές νότες διαφορετικού ύψους και διαφορετικού χρόνου. Πολλές φορές περιέχει και τα δύο είδη των συνδέσεων.

Είναι η σύνδεση που καθορίζει μια ολοκληρωμένη "μουσική πρόταση"

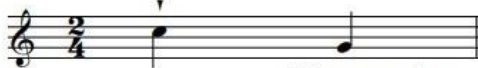

Δυνατοί και αδύναμ(τ)οι χτύποι / χρόνοι, ή αλλιώς, ισχυροί και ασθενείς !

Για την καλύτερη κατανόηση του ρυθμού και της μελωδίας ενός έργου, έχουμε στην μουσική διαφορετικές "εντάσεις" σε κάθε κίνηση ή χρόνο του μέτρου. λ.χ. Σε ένα μέτρο πρώτος φθόγγος έχει το περισσότερο "μουσικό ενδιαφέρον" και για αυτό πρέπει να ακούγεται πιο δυνατά από τους άλλους φθόγγους.

Σε ένα μέτρο 2 ο πρώτος χρόνος είναι
4
δυνατός και ο δεύτερος αδύνατος.

Δυνατός χρόνος

Αδύνατος χρόνος

Σε ένα μέτρο 3 ο πρώτος χρόνος είναι
4
δυνατός, ο δεύτερος
και ο τρίτος αδύνατος.

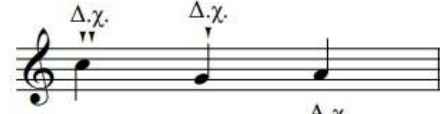
Δ.χ.

Α.χ. Α.χ.

Επίσης σε ένα μέτρο 3
4
είναι και ο δεύτερος χρόνος δυνατός,
αλλά όχι τόσο όσο ο πρώτος,
και μόνο ο τρίτος αδύνατος.

Δ.χ.

Α.χ.

Επίσης σε ένα μέτρο 3
4
είναι και ο δεύτερος χρόνος δυνατός,
αλλά όχι τόσο όσο ο πρώτος,
και μόνο ο τρίτος αδύνατος.

Δ.χ.

Α.χ.

Σε ένα μέτρο 4 δυνατοί χρόνοι είναι
4
είναι ο πρώτος και ο τρίτος χρόνος,
αλλά όχι τόσο όσο ο πρώτος, και
ο δεύτερος και ο τέταρτος αδύνατοι.

Δ.χ.

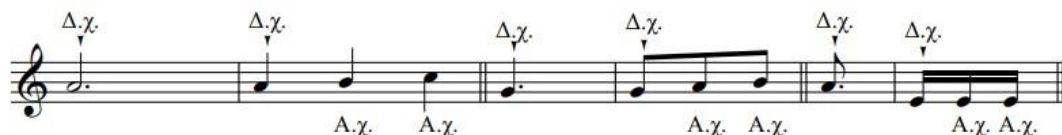
Α.χ. Α.χ.

Αν δούμε τον φθόγγο σαν μία μονάδα του χρόνου, που σαν έτσι είναι πάντα δυνατός χρόνος, τότε μπορούμε να καταλάβουμε πιο εύκολα τον δυνατό και αδύνατο χρόνο, όπως:

α) Αν την νότα την χωρίσουμε
σε δύο τότε
η 1η
είναι
δυνατή
και η
δεύτερη αδύνατη.

β) Αν την νότα την χωρίσουμε σε τρεις τότε η 1η είναι δυνατή και οι άλλες αδύνατες.

γ) Αν την νότα την χωρίσουμε σε τέσσερις τότε η 1η και η 3η θα είναι δυνατές και η δεύτερη 3 και τέταρτη αδύνατες.

Υπενθυμίζουμε ότι στις τέσσερις νότες η πρώτη είναι λίγο πιο δυνατή από την τρίτη.

Συγκοπή !

Έχουμε όταν ένας φθόγγος διαρκεί μέχρι και το δυνατό επόμενο χρόνο.
Με αυτόν τον τρόπο χάνεται η δύναμη του δυνατού χρόνου και το αδύνατος χρόνος μετατρέπεται σε δυνατό. λ.χ.

Αντιχρονισμός !

Έχουμε όταν στη θέση του δυνατού χρόνου έχουμε παύση λ.χ.

Τί είναι Τρίηχο !

Τρίηχο λέγεται το σύνολο τριών ήχων ίδιας αξίας

ενωμένες με μία αγκύλη γραμμή και τον αριθμό 3 πάνω ή κάτω από τις νότες.

Το μετράμε όσο το άθροισμα των δύο φθόγγων.

Το τρίγχο παίρνει το όνομά του από τις αξίες των φθόγγων που το αποτελούν..

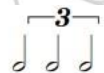
Έτσι, έχουμε..

- Τρίηχο ολοκλήρων:

$\overline{3} = \circ + \circ = \text{||}\circ\text{||}$ (διπλό ολόκληρο = με 8 χρόνους)

- Τρίηχο μισών:

$$\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} = \begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} + \begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} = \mathbf{0}$$

- Τρίγχο τετάρτων:

- **Τρίηχο ογδών:**

A musical notation diagram showing the equivalence of different note values. It starts with a triplet of three eighth notes beamed together, followed by an equals sign, then two eighth notes, another equals sign, and finally a single quarter note.

- Τρίγχο δεκάτων έκτων:

A musical notation diagram showing the relationship between a triplet of eighth notes and a single eighth note. It consists of two parts. The first part shows a triplet of eighth notes (three eighth notes beamed together with a '3' above them) followed by an equals sign, then two eighth notes followed by a plus sign, then one eighth note, followed by an equals sign, and finally a single eighth note. The second part shows a single eighth note followed by an equals sign, then a triplet of eighth notes (three eighth notes beamed together with a '3' above them).

- Τρίχο τριακοστών δευτέρων:

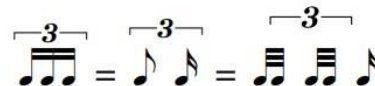
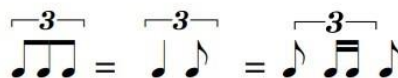
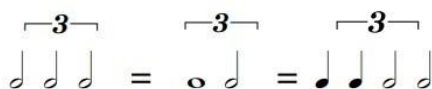

- **Τρίηχο εξηκοστών δευτέρων:**

Φυσικά μπορούμε, φυσικά, να έχουμε και τους τρεις φθόγγους ενωμένους ή χωριστούς!

Το τρίηχο υπάρχει και σε άλλη μορφή που δεν είναι οι τρεις φθόγγοι ίσοι αλλά διαφορετικοί στο άθροισμά τους όμως είναι ίσοι με το κανονικό τρίηχο. λ.χ.

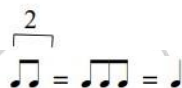

Υπάρχουν και άλλοι ρυθμικοί συνδυασμοί φθόγγων όπως:

α) το δίηχο που σημειώνεται με μία αγκύλη γραμμή και ένα 2 πάνω ή κάτω από τους φθόγγους. Παίρνει το όνομά του από την αξία των φθόγγων που το αποτελούν. Είναι ίσο όσο τρεις νότες από τις νότες που το αποτελούν. λ.χ.

Δίηχο τετάρτων

Δίηχο ογδόων

β) το τετράηχο που σημειώνεται με μια αγκύλη γραμμή και ένα 4 πάνω, ή, κάτω από τους φθόγγους. Παίρνει το όνομά του από την αξία των φθόγγων που το αποτελούν. Είναι ίσο όσο έξι νότες από τις νότες που το αποτελούν. Π.χ.

Τετράηχο τετάρτων

Τετράηχο δεκάτων έκτων

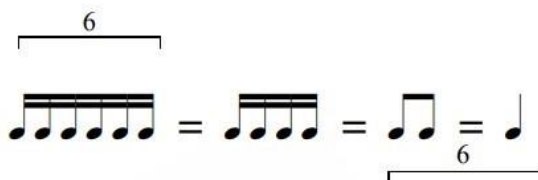
γ) το πεντάηχο που σημειώνεται με μία αγκύλη γραμμή και ένα 5 πάνω ή κάτω από τους φθόγγους. Παίρνει το όνομά του από την αξία των φθόγγων που το αποτελούν. Είναι ίσο όσο τέσσερις νότες από τις νότες που το αποτελούν. λ.χ.

Πεντάηχο τετάρτων και

Πεντάηχο δεκάτων έκτων

δ) το εξάηχο που σημειώνεται με μία γραμμή και ένα 6 πάνω ή κάτω από τους φθόγγους. Παίρνει το όνομά του από την αξία των φθόγγων που το αποτελούν. Είναι ίσο με τέσσερις νότες της ίδιας αξίας. λ.χ.

Εξάηχο δεκάτων έκτων και

Εξάηχο ογδόων

ε) το επτάηχο που σημειώνεται με μία αγκύλη γραμμή και ένα 7 πάνω ή κάτω από τους φθόγγους. Παίρνει το όνομά του από την αξία των φθόγγων που το αποτελούν. Είναι ίσο με το άθροισμα οκτώ φθόγγων ίδιας αξίας. λ.χ.

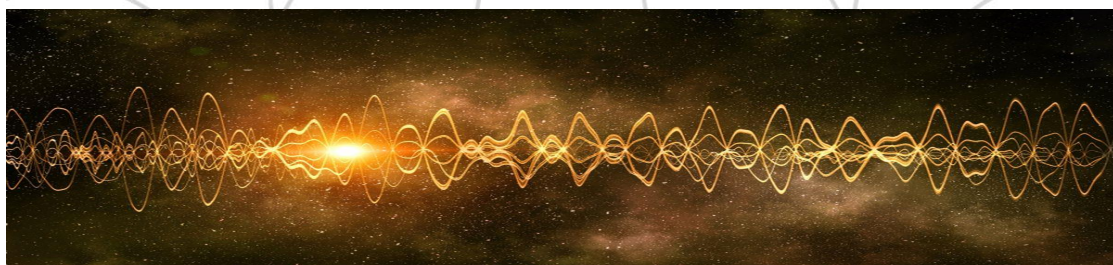
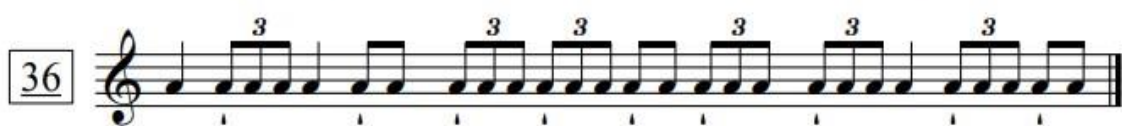
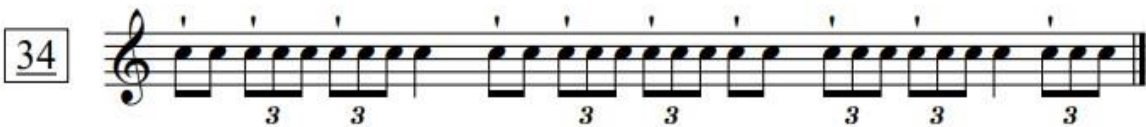
Επτάηχο δεκάτων έκτων και

Επτάηχο ογδόων

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

με τρίηχα

29

30

Musical notation for measures 29 and 30, featuring a tuba player illustration.

31

Musical notation for measure 31.

Musical notation for measure 32.

32

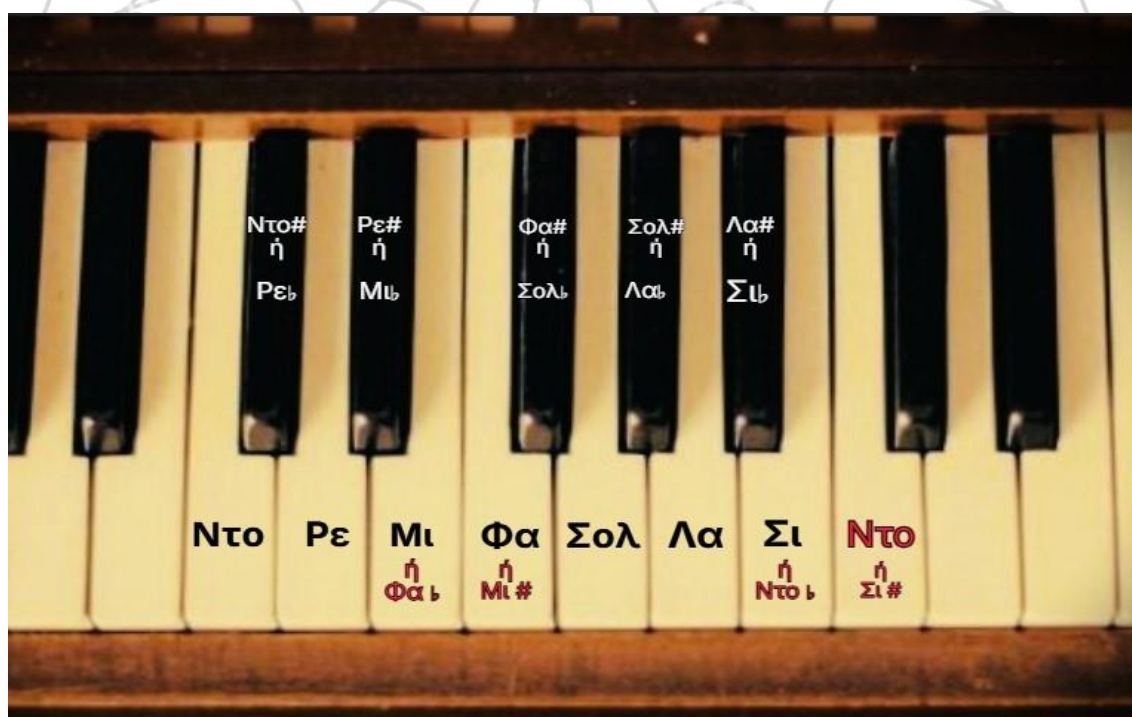
Musical notation for measure 32.

33

Musical notation for measure 33.

Τονοι, Ημιτονια και Οτάβα!!!

Χρησιμοποιούμενες διαδοχικά και συνεχόμενα (μέχρι και την επανάληψη της πρώτης)

οι νότες Ντο-Ρε-Μι-Φα-Σολ-Λα-Σι και Ντο (ανιούσα)

δημιουργούν την λεγόμενη

ΟΚΤΑΒΑ (ή οκτάδα).

– σαφώς από τον αριθμό 8 –

Στο πιάνο μπορούμε ευδιάκριτα να τις «διαβάσουμε», να τις δούμε και φυσικά να τις ακούσουμε, από αριστερά προς τα δεξιά (ανεβαίνοντας), όπου,

διαπιστώνουμε πως:

διαδοχικά ανεβαίνοντας από αριστερά προς τα δεξιά οι νότες ηχούν όλο και πιο ψηλά βήμα-βήμα (αναφερόμαστε στο τονικό ύψος και όχι στην ένταση).

Αν παρατηρήσουμε τις νότες στο πιάνο, θα προσέξουμε ότι μεταξύ μερικών ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ (συνεχόμενων) λευκών πλήκτρων παρεμβάλλονται μαύρα πλήκτρα, ενώ μεταξύ άλλων, όχι.

Αυτό συμβαίνει επειδή η απόσταση των φθόγγων στα λευκά πλήκτρα όπου παρεμβάλλονται μαύρα δεν είναι η ίδια με την απόσταση των φθόγγων στα λευκά πλήκτρα όπου δεν παρεμβάλλονται μαύρα πλήκτρα.

Μεταξύ του ΝΤΟ και του ΡΕ,
του ΡΕ και του ΜΙ
του ΦΑ και του ΣΟΛ
του ΣΟΛ και του ΛΑ
του ΛΑ και του ΣΙ
έχουμε μαύρο πλήκτρο

Ντο → Ρε
Ρε → Μι
Φα → Σολ
Σολ → Λα
Λα → Σι

Εδώ παρατηρούμε την απόσταση του Τόνου.

Ενώ μεταξύ του ΜΙ και του ΦΑ
του ΣΙ και του ΝΤΟ
δεν έχουμε μαύρο πλήκτρο

Εδώ παρατηρούμε την απόσταση του Ημιτονίου.

Και ξαναλέμε ότι η απόσταση των φθόγγων, στην μία και στην άλλη περίπτωση, διαφέρει. Για την ακρίβεια, στην πρώτη περίπτωση (φωτο 1) η απόσταση μεταξύ των διαδοχικών φθόγγων είναι διπλάσια απ'ό,τι στην δεύτερη περίπτωση (φωτο 2).

*** Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, δηλ μετά το 1600, καθιερώθηκε σταδιακά το **ευρωπαϊκό μουσικό σύστημα συγκερασμού** (= κουρδίσματος), σύμφωνα με το οποίο η **οκτάβα** χωρίστηκε σε **12 απολύτως ίσα μέρη**. Αυτά τα ελάχιστα ίσα μέρη αντιστοιχούν στην δεύτερη περίπτωση (φωτο 2) όπου μεταξύ δυο διαδοχικών φθόγγων στα λευκά πλήκτρα δεν παρεμβάλλονται μαύρα.

Έτσι.....

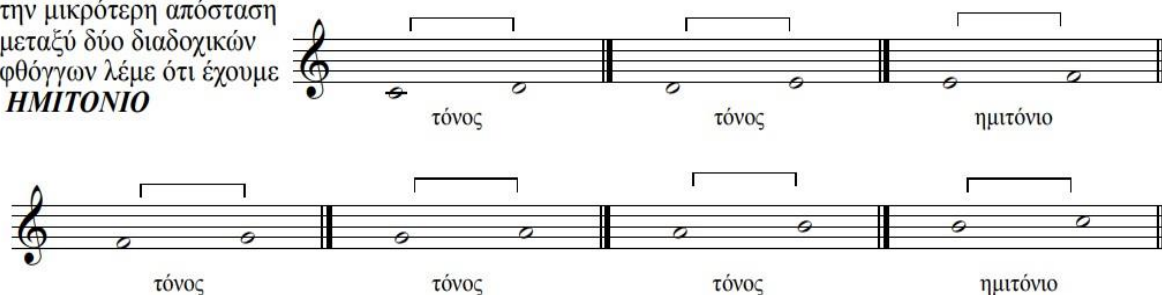
- Η ελάχιστη απόσταση μεταξύ δυο φθόγγων ονομάζεται **ΗΜΙΤΟΝΙΟ**.
- Η διπλάσια (= η αμέσως μεγαλύτερη απόσταση) μεταξύ δυο διαδοχικών φθόγγων ονομάζεται **ΤΟΝΟΣ**.

Ωστόσο, η οκτάβα αποτελείται από 7 διαδοχικούς φθόγγους
(+ την επανάληψη της αφετηρίας, άρα $7 + 1 = 8$)

Οι αποστάσεις μεταξύ των φθόγγων στην οκτάβα είναι άνισες μεταξύ τους, δηλαδή,
η οκτάβα – κλίμακα αποτελείται από **ΤΟΝΟΥΣ** και **ΗΜΙΤΟΝΙΑ**.

Με λίγα λόγια, πρέπει να γνωρίζουμε πως η απόσταση ανάμεσα σε διαδοχικούς φθόγγους (βλ. λευκά πλήκτρα στο πιάνο) διαφέρει, άλλοτε είναι τόνοι και άλλοτε ημιτόνια.

Όταν έχουμε την μεγάλη απόσταση μεταξύ των δύο διαδοχικών φθόγγων λέμε ότι έχουμε **ΤΟΝΟ** και όταν έχουμε την μικρότερη απόσταση μεταξύ δύο διαδοχικών φθόγγων λέμε ότι έχουμε **ΗΜΙΤΟΝΙΟ**

ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ

Στην μουσική υπάρχουν κάποια **σύμβολα** τα οποία αλλάζουν τον ήχο μιας νότας, αλλά όχι το όνομά της. Τα σύμβολα αυτά ονομάζονται **ΟΠΑΙΣΜΟΙ**, ή, **ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ** και τοποθετούνται αριστερά των φθόγγων.

Υπάρχουν 5 διαφορετικές αλλοιώσεις.

1ο) η **ΔΙΕΣΗ** #

Αυτή ανεβάζει την νότα ένα ημιτόνιο.

Το ημιτόνιο αυτό λέγεται **ΧΡΩΜΑΤΙΚΟ** γιατί σχηματίζεται με την ίδια νότα.

2ο) η **ΔΙΠΛΗ ΔΙΕΣΗ** x

Αυτή ανεβάζει την νότα κατά δύο ημιτόνια

3ο) η **ΥΦΕΣΗ** b

Αυτή **κατεβάζει** την νότα **ένα ημιτόνιο**

Το ημιτόνιο αυτό λέγεται **ΧΡΩΜΑΤΙΚΟ**
γιατί σχηματίζεται
με την ίδια νότα.

4ο) η **ΔΙΠΛΗ ΥΦΕΣΗ** bb

Αυτή **κατεβάζει** την
νότα **δύο ημιτόνια**

5°)

Τί κάνει η Αναίρεση;;;;

η ΑΝΑΙΡΕΣΗ

Αυτή
α) κατεβάζει την νότα
ένα ημιτόνιο αν είχε πριν δίεση.

NTO #

NTO ♮

β) ανεβάζει την νότα ένα ημιτόνιο αν είχε
πριν ύφεση.

PE ♮

PE ♭

γ) κατεβάζει την νότα ένα ημιτόνιο ή ένα τόνο
αν είχε πριν διπλή δίεση.

PE bb

PE ♭

PE bb

PE ♮

ένα ημιτόνιο

ένα ημιτόνιο

ένα ημιτόνιο

ένα τόνο

ένα τόνο

ένα τόνο

ένα τόνο

δ) ανεβάζει την νότα ένα ημιτόνιο ή ένα τόνο
αν είχε πριν διπλή ύφεση.

Diagram illustrating the transformation of a double flat (PE bb) to a single flat (PE b) and then to a natural (PE) on a staff. The first staff shows the transformation from PE bb to PE b. The second staff shows the transformation from PE b to PE. The third staff shows the transformation from PE bb to PE b. The fourth staff shows the transformation from PE b to PE. The fifth staff shows the transformation from PE bb to PE b. The sixth staff shows the transformation from PE b to PE.

Δεν είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιήσουμε ΑΝΑΙΡΕΣΗ και ΥΦΕΣΗ ή ΑΝΑΙΡΕΣΗ και ΔΙΕΣΗ
για να καταργήσουμε την μία ύφεση από την διπλή ύφεση
ή την διπλή δίεση.

Μία μόνο ύφεση
ή δίεση είναι
αρκετή.

Diagram showing the transformation of a double flat (PE bb) to a single flat (PE b) and then to a natural (PE) on a staff. The first staff shows the transformation from PE bb to PE b. The second staff shows the transformation from PE b to PE. The third staff shows the transformation from PE bb to PE b. The fourth staff shows the transformation from PE b to PE.

Έτσι λοιπόν μπορούμε να μεταβάλλουμε την απόσταση των φθόγγων.

Τόνο ==> Ημιτόνιο

α) Αν σε ένα τόνο βάλουμε
στην κάτω νότα (1η νότα)
δίεση (#) τότε η απόσταση
μίκρυνε και έγινε
ημιτόνιο.
Το ημιτόνιο αυτό λέγεται
ΔΙΑΤΟΝΙΚΟ γιατί
σχηματίζεται από
διαφορετικούς φθόγγους.

Diagram showing the transformation of a tone (PE) to a semitone (PE b) on a staff. The first staff shows the transformation from PE to PE b. The second staff shows the transformation from PE to PE b.

Diagram showing the transformation of a tone (PE) to a semitone (PE b) on a staff. The first staff shows the transformation from PE to PE b. The second staff shows the transformation from PE to PE b.

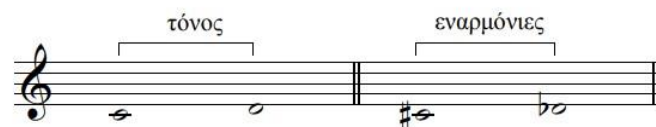
β) Αν σε ένα τόνο βάλουμε
στην πάνω νότα (2η νότα)
ύφεση (b) τότε η απόσταση
μίκρυνε και έγινε
ημιτόνιο.
Το ημιτόνιο αυτό λέγεται
ΔΙΑΤΟΝΙΚΟ γιατί
σχηματίζεται από
διαφορετικούς φθόγγους.

Diagram showing the transformation of a tone (PE) to a semitone (PE b) on a staff. The first staff shows the transformation from PE to PE b. The second staff shows the transformation from PE to PE b.

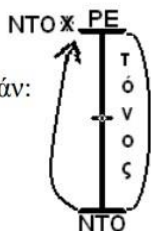
Diagram showing the transformation of a tone (PE) to a semitone (PE b) on a staff. The first staff shows the transformation from PE to PE b. The second staff shows the transformation from PE to PE b.

Τόνο σε Εναρμόνιες νότες

α) Αν σε ένα τόνο βάλουμε στην κάτω νότα (1η νότα) δίεση (#) και ταυτόχρονα στην πάνω νότα (2η) ύφεση (b) τότε οι δύο νότες ενώνονται σε μια. Έτσι έχουν διαφορετικό όνομα αλλά ίδιο ήχο Λέγονται **ΕΝΑΡΜΟΝΙΕΣ** ή **ΤΑΥΤΟΦΩΝΙΑ**

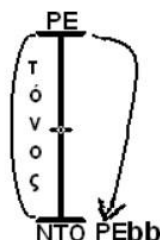

β) Εναρμόνιες γίνονται και αν:
1ο) στην 1η νότα βάλουμε διπλή δίεση

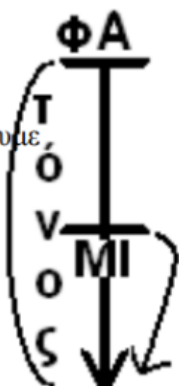
και

γ) στην δεύτερη νότα βάλουμε διπλή ύφεση.

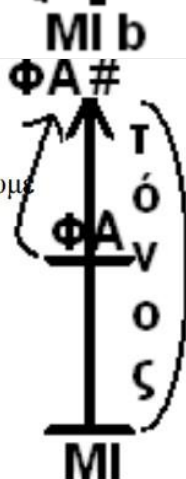

Ημιτόνιο ==> Τόνο

α) Αν σε ένα **ημιτόνιο** βάλουμε στην κάτω νότα (1η νότα) ύφεση (b) τότε η απόσταση μεγάλωσε και έγινε **τόνος**. Ο τόνος αυτός λέγεται **ΔΙΑΤΟΝΙΚΟΣ** γιατί σχηματίζεται από διαφορετικούς φθόγγους.

β) Αν σε ένα **ημιτόνιο** βάλουμε στην πάνω νότα (2η νότα) δίεση (#) τότε η απόσταση μεγάλωσε και έγινε **τόνος**. Ο τόνος αυτός λέγεται **ΔΙΑΤΟΝΙΚΟΣ** γιατί σχηματίζεται από διαφορετικούς φθόγγους.

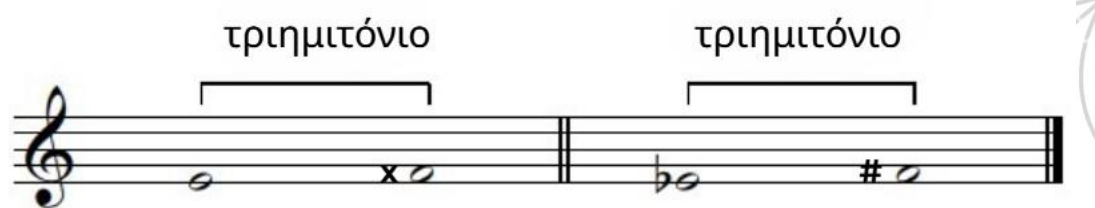

Τί είναι ΤΡΙΗΜΙΤΟΝΙΟ ;;;

Τριημιτόνιο ονομάζεται η απόσταση δυο **διαδοχικών** φθόγγων στους οποίους έχουν μπει αλλοιώσεις με τέτοιον τρόπο ώστε ΗΧΗΤΙΚΑ αλλά και γραπτά να απέχουν μεταξύ τους περισσότερο από ένα ημιτόνιο, ή έναν τόνο. Απέχουν, δηλ, 3 ημιτόνια! Το λέει και η λέξη εξάλλου. Τριημιτόνιο = 3 ημιτόνια (=1 τόνο + 1 ημιτόνιο).

Παραδείγματος χάριν:

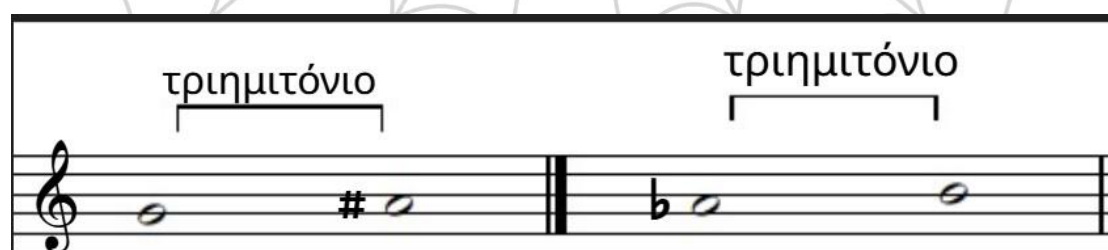
α.

β.

γ.

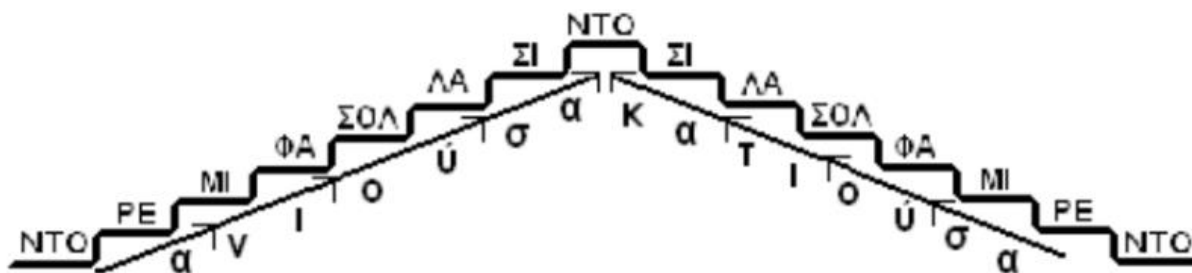

ΚΛΙΜΑΚΕΣ !!!!!

Κλίμακα ή σκάλα ονομάζεται μία σειρά από τους επτά φθόγγους της μουσικής που σαν 1ο και τελευταίο φθόγγο έχει την ίδια νότα αλλά σε διαφορετικό ύψος.

Τοποθετούμε τους φθόγγους έτσι ώστε ο επόμενος να είναι ο αμέσως πιο πάνω από τον προηγούμενο. Τους τοποθετούμε σε διαδοχική σειρά.

Καθώς οι φθόγγοι ανεβαίνουν λέμε ότι η κλίμακα, ή η σκάλα, ανεβαίνει (ανιούσα) και όταν κατεβαίνει, με τον ίδιο τρόπο, διαδοχικά, λέμε ότι κατεβαίνει (κατιούσα).

η **I** λέγεται **ΤΟΝΙΚΗ** διότι αυτή δίνει το όνομα στην κλίμακα και είναι η πρώτη κατά κυριότητα βαθμίδα της κλίμακας,

η **II** **ΕΠΙΤΟΝΙΚΗ** διότι βρίσκεται πάνω από την τονική,

η **III** **ΜΕΣΗ** γιατί δίνει την χροιά της κλίμακας (μείζονα ή ελάσσονα),

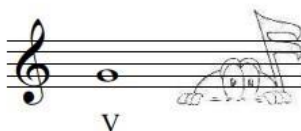
ή **IV** **ΥΠΟΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ**

γιατί βρίσκεται κάτω από την δεσπόζουσα και είναι η τρίτη κατά σειρά, σε κυριότητα βαθμίδα στην κλίμακα.

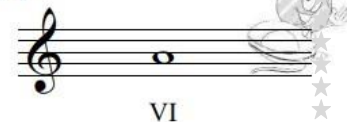
ή V ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ

και είναι η δεύτερη
κατά σειρά σε
κυριότητα βαθμίδα
στην κλίμακα

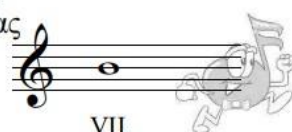
VI ΕΠΙΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ

που βρίσκεται πάνω
από την δεσπόζουσα

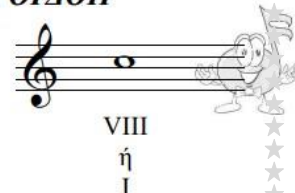
η VII ΠΡΟΣΑΓΩΓΕΑΣ

γιατί αυτός ο φθόγγος μας
οδηγεί σε μία
μελωδία πάντα στον
φθόγγο της τονικής

ή VIII ή I ΤΟΝΙΚΗ ή ΟΓΔΟΗ

που είναι
ίδια με την I

α ν ι ο υ σ α πορεία (προς τα πάνω)

I II III IV V VI VII VIII

κ α τ ι ο υ σ α πορεία (προς τα κάτω)

VIII VII VI V IV III II I

ΜΕΙΖΟΝΑ ΚΛΙΜΑΚΑ, ή, ΜΕΙΖΩΝ ΤΡΟΠΟΣ

Και επειδή η παραπάνω κλίμακα από το ΝΤΟ είναι μια φυσική κλίμακα (δηλαδή, χωρίς αλλοιώσεις) και έχει λαμπερό άκουσμα (όπως προαναφέραμε, λόγω του διαστήματος 3^{ης} Μεγάλης που δημιουργείται ανάμεσα στην βάση και την 3^η κατά διαδοχική σειρά νότα ανεβαίνοντας), πρόκειται για μια ΜΕΙΖΟΝΑ κλίμακα, την λεγόμενη Ντο Μείζονα.

Οι αποστάσεις μεταξύ διαδοχικών φθόγγων σε μια ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ Μείζονα κλίμακα είναι ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΕΣ. Δηλαδή, ακολουθούν τον διαστηματικό τύπο μιας τυπικής Μείζονας κλίμακας, όπως ακριβώς της φυσικής κλίμακας ΝΤΟ ΜΕΙΖΟΝΑΣ!!

Παρατηρούμε ότι οι αποστάσεις της κλίμακας είναι:

I => II τόνος

II => III τόνος

III => IV ημιτόνιο

IV => V τόνος

V => VI τόνος

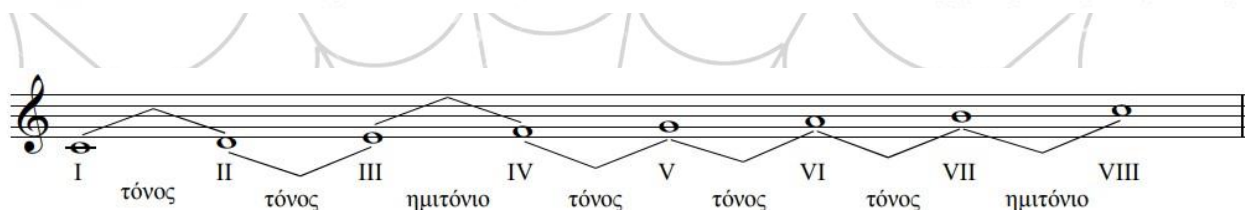
VI => VII τόνος

VII => VIII ημιτόνιο

και υπάρχουν **ΤΟΝΟΙ** μεταξύ των βαθμίδων I-II, II-III, IV-V, V-VI, VI-VII

και **ΗΜΙΤΟΝΙΑ** μεταξύ III-IV και VII-VIII

(Τ.Τ.Η.Τ.Τ.Η. ή 2Τ.Η 3 Τ.Η) που είναι και ο **ΤΥΠΟΣ** της μείζονας κλίμακας.

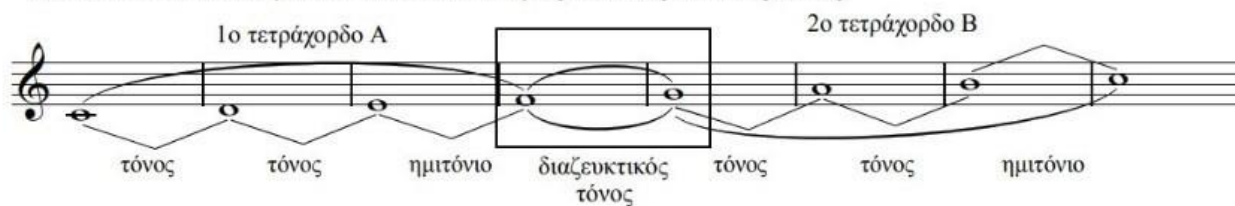

Αν παρατηρήσουμε καλύτερα θα προσέξουμε ότι:

Οι πρώτες τέσσερις νότες (1ο τετράχορδο Α) με τις επόμενες τέσσερις (2ο τετράχορδο Β)

έχουν τα ίδια διαστήματα στην ίδια σειρά (θέση)

τα οποία συνδέονται με ένα τόνο που ονομάζεται διαζευκτικός τόνος

Η Ντο μείζονα, λόγω του ότι δεν έχει καμμία αλλοίωση στην δημιουργία της, λέμε ότι έχει **μηδενικό οπλισμό**, ή **οπλισμό 0**.

ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΚΛΙΜΑΚΑ, ή, ΕΛΑΣΣΩΝ ΤΡΟΠΟΣ

*Η ελάσσονα κλίμακα ανήκει
στην ίδια οικογένεια με τη μείζονα
γιατί έχει τον ίδιο οπλισμό με αυτήν.*

Για να βρούμε την Ελάσσονα της Ντο μείζονας κάνουμε τα :

1ο: Κατεβαίνουμε από την Μείζονα κλίμακα δύο νότες

Προσοχή! :

Παρατηρούμε ότι κατεβαίνουμε δυο φυσικές νότες που απέχουν από την νότα ΝΤΟ 1 τόνο και 1 ημιτόνιο! Να το θυμόμαστε αυτό! ♥

2ο: Σχηματίζουμε την καινούργια κλίμακα με βάση την νότα που βρήκαμε.
Έτσι σχηματίσαμε το 1ο είδος της ελάσσονας κλίμακας

που λέγεται **ΑΙΟΛΙΚΗ** (από την αρχαία ελληνική κλίμακα) ή **ΦΥΣΙΚΗ**

3ο: Αν την 7η (VII) βαθμίδα την ανεβάσουμε
κατά ένα ημιτόνιο
(αν τηνβάλουμε μία δίεση #)

η κλίμακα αυτή λέγεται **ΑΡΜΟΝΙΚΗ** ελάσσονα

4ο: Αν την 6η και 7η (VI και VII) βαθμίδα τις ανεβάσουμε κατά ένα ημιτόνιο,
(αν τιςβάλουμε από μία δίεση #)
αλλά κατεβαίνοντας όμως την κλίμακα την αφήνουμε όπως είναι στην
ΑΙΟΛΙΚΗ ή **ΦΥΣΙΚΗ** κλίμακα
(η κλίμακα αυτή αλλιώς είναι η 6η και η 7η βαθμίδα όταν ανεβαίνει
και αλλιώς είναι όταν κατεβαίνει)

η κλίμακα αυτή λέγεται **ΜΕΛΩΔΙΚΗ** ελάσσονα

ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΛΑΣΣΟΝΑ

Προσοχή..

Μια οικογένεια κλιμάκων αποτελείται από μια μείζονα κλίμακα και μια ελάσσονα κλίμακα, όπως ακριβώς συμβαίνει στην οικογένεια της Ντο μείζονας, από την οποία κατεβήκαμε δυο νότες κάτω για να βρούμε την ελάσσονα και βρήκαμε την Λα ελάσσονα..

Επισημάναμε ότι και οι δύο, ΝΤΟ και ΛΑ, ως οικογένεια, έχουν οπλισμό 0.

Επισημάναμε πως η Λα από την Ντο απέχουν 1 τόνο και 1 ημιτόνιο...

Συνεπώς...

Για να βρούμε οποιαδήποτε οικογένεια κλιμάκων,
ΠΑΝΤΑ κατεβαίνουμε από την μείζονα 1 τόνο και 1 ημιτόνιο
για να βρούμε την ελάσσονά της, και,
ΠΑΝΤΑ θα διαπιστώνουμε ότι μεταξύ τους έχουν ίδιο οπλισμό, δηλαδή,
ίδιες αλλοιώσεις.

Συμπέρασμα:

Κάθε μείζονα βρίσκει στην οικογένειά της την **ΣΧΕΤΙΚΗ** της **ελάσσονα**,
αν από την μείζονα κατεβούμε 1 τόνο και 1 ημιτόνιο.

Επίσης,

μεταξύ τους οι κλίμακες, δλδ, ή Μείζονα με την σχετική της Ελάσσονα έχουν
τον **ίδιο** οπλισμό..

♥→ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΜΕ ΔΙΕΣΕΙΣ !! ΓΙΑ ΝΑ ΤΙΣ ΒΡΟΥΜΕ
ΑΝΕΒΑΙΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΤΟ → 5 ΝΟΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΕΙ ΛΕΓΟΝΤΑΣ...

♥→ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΜΕ ΥΦΕΣΕΙΣ !! ΓΙΑ ΝΑ ΤΙΣ ΒΡΟΥΜΕ
ΚΑΤΕΒΑΙΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΤΟ → 5 ΝΟΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΕΙ ΛΕΓΟΝΤΑΣ...

ΠΡΟΣΟΧΗ !!:

Οι 5 νότες που **ανεβαίνουμε** από την ΝΤΟ για να βρούμε την κλίμακα με την
πρώτη διέση πρέπει να απέχουν ως εξής: 3 τόνοι + 1 ημιτόνιο. Και ούτω καθ'εξής...
Ομοίως,

Οι 5 νότες που **κατεβαίνουμε** από την ΝΤΟ για να βρούμε την κλίμακα με την
πρώτη ύφεση πρέπει να απέχουν ως εξής: 3 τόνοι + 1 ημιτόνιο. Και ούτω καθ'εξής...

Για να δημιουργηθούν οι αποστάσεις (3 τόνοι + 1 ημιτόνιο) σωστά κάθε
φορά, παρατηρούμε ότι χρειάζεται να χρησιμοποιούμε τις αλλοιώσεις, απαραίτητα,
ώστε, δλδ, να πετύχουμε αυτές τις αποστάσεις.

Ανεβαίνουμε 5ες....(όσες ανεβαίνουμε τόσες διέσεις έχουμε)

0	1	2	3	4	5	6	7
Οπλισμός	#	#	#	#	#	#	#
0	1	2	3	4	5	6	7
7	6	5	4	3	2	1	0
b	b	b	b	b	b	b	Οπλισμός
7	6	5	4	3	2	1	0

Κατεβαίνουμε 5ες....(όσες κατεβαίνουμε τόσες υφέσεις έχουμε)

Παρατηρούμε ότι το άθροισμα του οπλισμού ίδιων,
στο όνομα, κλιμάκων είναι 7
και ότι η κλίμακα ΝΤΟ είναι η μόνη που είναι τριπλή,
μία με 0 οπλισμό και οι δύο με 7.

Οι μικρότεροι φθόγγοι κάτω από τις μείζονες είναι το όνομα των ελάσσονων κλιμάκων

ΤΑ.....ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΜΑΣ

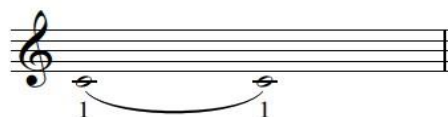

ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΣΤΗΜΑ λέγεται η απόσταση μεταξύ δυο φθόγγων.
Η 1^η νότα (η χαμηλότερη) λέγεται ΒΑΣΗ και η 2^η , ΚΟΡΥΦΗ.

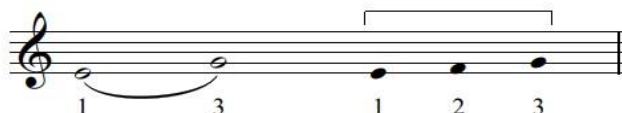
διάστημα 1ης

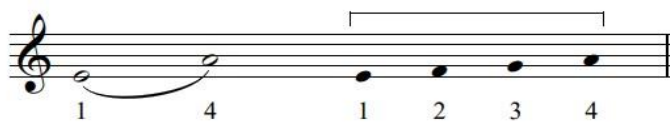
διάστημα 2ας

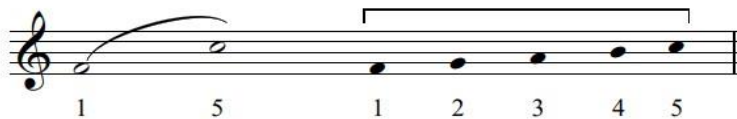
διάστημα 3ης

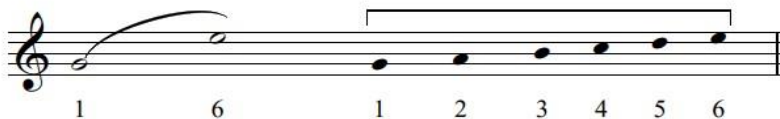
διάστημα 4ης

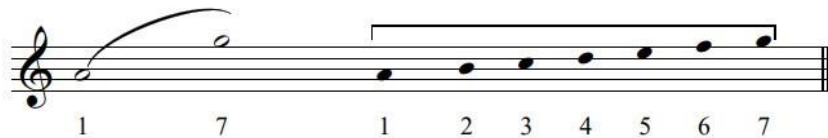
διάστημα 5ης

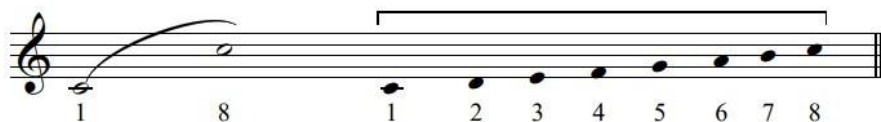
διάστημα 6ης

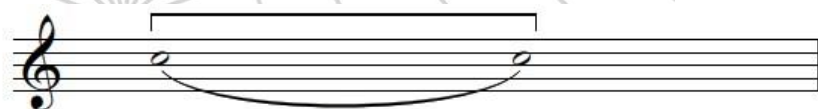
διάστημα 7ης

διάστημα 8ης

1ης χωρίς καμία απόσταση των
φθόγγων (ταυτοφωνία)
Ονομάζεται **ΚΑΘΑΡΗ**

0
τόνοι
και
ημιτόνια

2ας

το α) έχει απόσταση 1ημιτόνιο
και τη λέμε **ΜΙΚΡΗ**
το β) έχει 1 τόνο και τη
λέμε **ΜΕΓΑΛΗ**

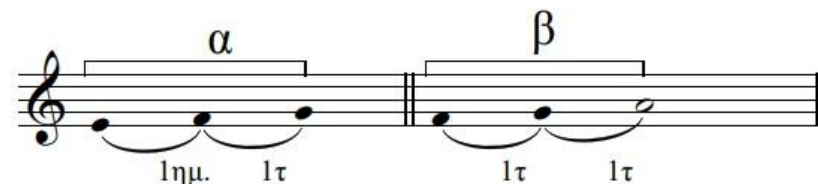

1/2 του τόνου
(ένα ημιτόνιο)

1 τόνο

3ης

α) έχει απόσταση 1Τ και 1Η
και τη λέμε **ΜΙΚΡΗ**
το β) έχει 2Τ και τη
λέμε **ΜΕΓΑΛΗ**

1ημ.

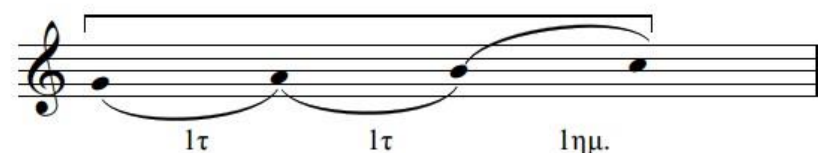
1τ

1τ

1τ

4ης

έχει απόσταση 2Τ και 1Η
και τη λέμε **ΚΑΘΑΡΗ**

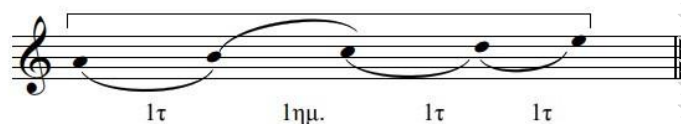

1τ

1τ

1ημ.

5ης
έχει απόσταση 3T και 1H
και τη λέμε **ΚΑΘΑΡΗ**

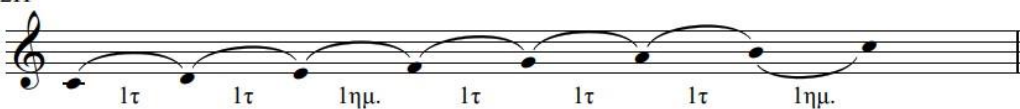
6ης
α) έχει απόσταση 3T και 2H
και τη λέμε **ΜΙΚΡΗ**
το β) έχει 4T και 1H
και τη λέμε
ΜΕΓΑΛΗ

7ης
α) έχει απόσταση 4T και 2H
και τη λέμε **ΜΙΚΡΗ**
το β) έχει 5T και 1H
και τη λέμε
ΜΕΓΑΛΗ

8ης
έχει απόσταση 5T και 2H
και τη λέμε
ΚΑΘΑΡΗ

ΕΧΟΥΜΕ:

1ης ΚΑΘΑΡΟ = 0 απόσταση

2ας ΜΙΚΡΟ = 1ημ.

2ας ΜΕΓΑΛΟ = 1τ.

3ης ΜΙΚΡΟ = 1τ.1ημ.

3ης ΜΕΓΑΛΟ = 2τ.

4ης ΚΑΘΑΡΟ = 2τ. 1ημ.

5ης ΚΑΘΑΡΟ = 3τ. 1ημ.

6ης ΜΙΚΡΟ = 3τ. 2ημ.

6ης ΜΕΓΑΛΟ = 4τ. 1ημ.

7ης ΜΙΚΡΟ = 4τ. 2ημ.

7ης ΜΕΓΑΛΟ = 5τ. 1ημ.

8ης ΚΑΘΑΡΟ = 5τ. 2ημ.

Αντιστροφή διαστημάτων !!

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι:

1ο: Αν αντιστρέψουμε το διάστημα (δηλ. αν την 1η νότα -ΒΑΣΗ- την κάνουμε 2η -ΚΟΡΥΦΗ-) θα μας δώσει:

α) Το ΜΙΚΡΟ θα γίνει ΜΕΓΑΛΟ

β) Το ΚΑΘΑΡΟ παραμένει ΚΑΘΑΡΟ

Πώς αναγνωρίζουμε ένα διάστημα;; → τα βήματα..

Παραδείγματος χάριν..

1ο: Ψάχνουμε το διάστημα
1 2 3 4 5
είναι 5ης

2ο: Ψάχνουμε το διάστημα σε τόνους και ημιτόνια
ημ. τ. τ. τ.
Έχει 3τ.1ημ.
άρα είναι 5ης Κ.

Ή αντιστρέφουμε το διάστημα και μετράμε την απόσταση σε τόνους και ημιτόνια

ημ. τ. τ.

Έχει 2τ.1ημ.
άρα είναι 4ης Κ.
και η αντιστροφή του 5ης Κ.

...άλλο παράδειγμα...

1ο: Ψάχνουμε το διάστημα χωρίς την δίεση
1 2 3 4 5 6
είναι 6ης

2ο: Ψάχνουμε το διάστημα σε τόνους και ημιτόνια
τ. τ. τ. ημ. τ.

3ο: Βάζουμε την δίεση
ημ. τ. τ. ημ. τ.
είναι 6ης μ.

Ή αντιστρέφουμε το διάστημα και μετράμε την απόσταση σε τόνους και ημιτόνια

τ. τ.

Έχει 2τ.άρα είναι
3ης Μ. και η
αντιστροφή
του 6ης μ.

...άλλο παράδειγμα...

1ο: Ψάχνουμε
το διάστημα
χωρίς τον οπλισμό

2ο: Ψάχνουμε
το διάστημα
σε τόνους και ημιτόνια

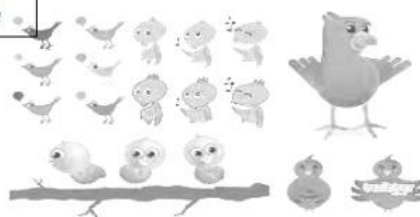
3ο: Αν προσθέσουμε
τον οπλισμό ΔΕΝ
ΑΛΛΑΖΕΙ το
διάστημα γιατί και
οι δύο φθόγγοι έχουν
το ίδιο οπλισμό

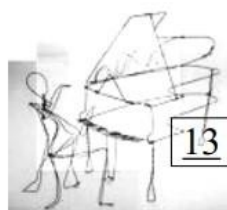
Ή αντιστρέφουμε το διάστημα και
μετράμε την απόσταση σε
τόνους και ημιτόνια

τ.
Έχει 1 τ. άρα είναι
2ας Μ. και η
αντιστροφή
του 7ης μ.

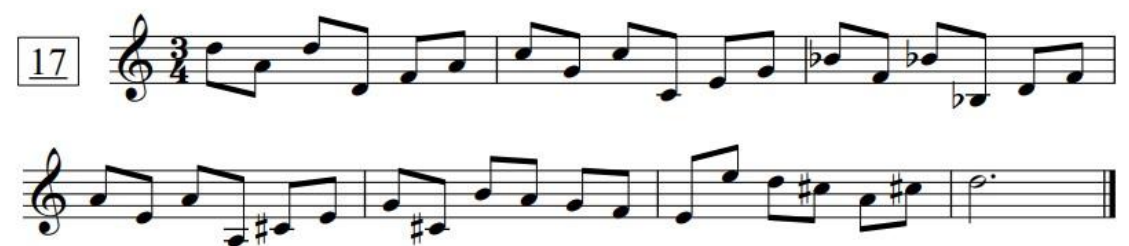
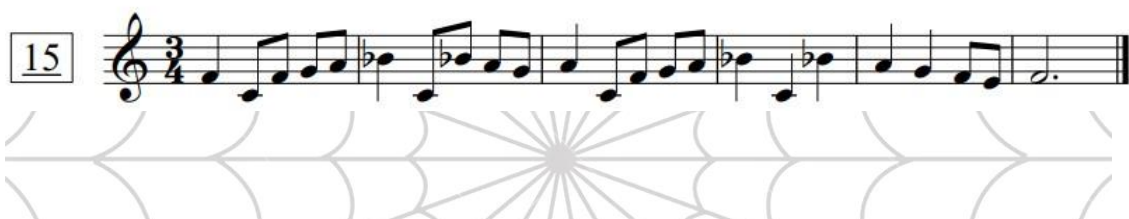
ΜΕΛΩΔΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

13

ΕΙΔΗ ΜΕΤΡΩΝ

Πριν προχωρήσουμε σε επιπλέον ρυθμικές – μελωδικές ασκήσεις, καλό είναι να κάνουμε μια διευκρίνιση σχετικά με τα είδη των μέτρων.

Τα μέτρα διακρίνονται σε 3 είδη.

1. Τα απλά

Πρόκειται για τα μέτρα στα οποία το κλάσμα του ρυθμού έχει ως αριθμητή το 2, ή, το 3.

Δηλαδή $2/4$, ή, $3/4$, ή $2/8$, ή, $3/8$...

2. Τα σύνθετα

Πρόκειται για τα μέτρα στα οποία το κλάσμα του ρυθμού προκύπτει από την πρόσθεση δύο όμοιων απλών ρυθμών.

Παραδειγματος χάριν

$$4/4 = 2/4 + 2/4,$$

$$6/8 = 3/8 + 3/8, \text{ κλπ...}$$

3. Τα μικτά

Πρόκειται για τα μέτρα στα οποία το κλάσμα του ρυθμού προκύπτει από την μίξη ανόμοιων απλών, ή, σύνθετων ρυθμών.

Παραδείγματος χάριν,

$$5/8 = 3/8 + 2/8,$$

$$7/8 = 4/8 + 3/8,$$

$$9/8 = 2/8 + 2/8 + 2/8 + 3/8, \text{ κλπ....}$$

Συνέχεια Ασκήσεων σολφέζ..

24

25

ΚΛΕΙΔΙ ΤΟΥ ΦΑ

Το κλειδί του ΦΑ γράφεται στην 4η γραμμή του πενταγράμμου
και έτσι αλλάζει το όνομα του φθόγγου
και των φθόγγων στο πεντάγραμμα

PE → ΦΑ

μι σολ σι ρε φα
↓ ↓ ↓ ↓ ↓
σολ σι ρε φα λα

φα λα ντο μι
↓ ↓ ↓ ↓
λα ντο μι σολ

Τα ονόματα στις βοηθητικές γραμμές πάνω

σι ντο ρε μι φα σολ φα μι ρε ντο σι λα

κάτω από το πεντάγραμμο

Όλα τα ονόματα των φθόγγων στο πεντάγραμμο

λα σι ντο ρε μι φα σολ λα σι ντο ρε μι φα σολ λα

ΜΕΛΩΔΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΜΕ ΚΛΕΙΔΙ
ΤΟΥ ΦΑ

8

ΝΤΟ ΡΕ ΜΙ ΝΤΟ ΦΑ ΣΟΛ

ΛΑ

9

ΣΙ

ΡΕ

10

Musical score for exercise 10, 4/4 time signature. The score consists of four staves. The first three staves are grand staves (treble and bass clef). The fourth staff is a bass clef staff. The music features eighth and sixteenth notes, with some beamed sixteenth notes. The key signature has one flat (Bb). The piece ends with a double bar line and a key signature change to two flats (Bb, Eb) and a 2/4 time signature.

11

Musical score for exercise 11, 2/4 time signature. The score consists of five staves. The first four staves are grand staves (treble and bass clef). The fifth staff is a bass clef staff. The music features eighth and sixteenth notes, with some beamed sixteenth notes. The key signature has two flats (Bb, Eb). The piece ends with a double bar line and a key signature change to three flats (Bb, Eb, Ab) and a 2/4 time signature.

13

Exercise 13 consists of two staves of music. The first staff is in bass clef, key of D major (one sharp), and 6/8 time. It contains measures 1 through 4. The second staff continues from measure 4 and contains measures 5 through 8, ending with a double bar line and a 3/4 time signature.

14

The Rose Tree

Ο Μαχικός Κόσμος της Μουσικής
συνεχίζεται.....

.....

...ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ Α' ΠΡΟΣ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ...

.....

*Μια επανάληψη της γνώσης ποτέ δεν βλάπτει και το γνωρίζουμε όλοι....
Ας φρεσκάσουμε λοιπόν....*

Φθόγγοι – Νότες

*Όπως είχαμε πει, φθόγγος, ή, νότα ονομάζεται ο ήχους που παράγει
είτε η φωνή του ανθρώπου,
είτε ένα μουσικό όργανο.*

Αυτός ο φθόγγος έχει διάρκεια, η οποία σπάει σε μικρότερα κομμάτια.. Έτσι ξέρουμε όχι μόνο να αναγνωρίζουμε την οξύτητα των φθόγγων, αλλά και την διάρκειά τους. Οι ρυθμικές αξίες, λοιπόν, των φθόγγων παριστάνονται στο πεντάγραμμο με διάφορα σύμβολα. Κάθε σύμβολο έχει το δικό του όνομα, όπως έχουμε ήδη διδαχτεί. Τα ονόματα των συμβόλων προκύπτουν αν διαιρούμε συνέχεια το ολόκληρο σε μικρότερα – ίσης αξίας μεταξύ τους κάθε φορά – κομμάτια..

ΤΟ **ΟΛΟΚΛΗΡΟ** που το χωρίζουμε στην μέση και έχουμε

δύο **ΜΙΣΑ**

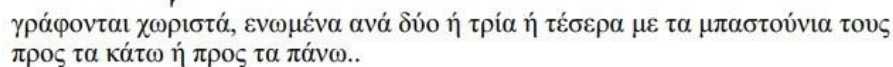
Το χωρίζουμε σε Τέσσερα κομμάτια και έχουμε τα **ΤΕΤΑΡΤΑ**

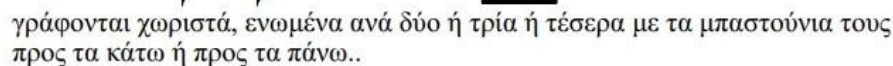
Το χωρίζουμε σε Οκτώ κομμάτια και έχουμε τα **ΟΓΔΟΑ**

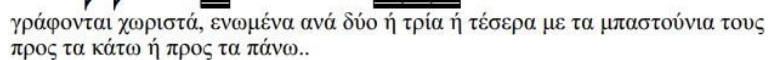
γράφονται χωριστά, ενωμένα ανά δύο ή τρία ή τέσσερα με τα μπαστούνια τους προς τα κάτω ή προς τα πάνω..

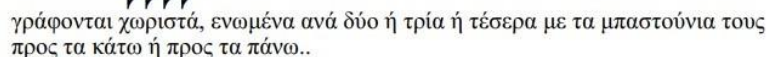
Το χωρίζουμε σε Δέκα έξη κομμάτια και έχουμε τα ΔΕΚΑΤΑ ΕΚΤΑ

Το χωρίζουμε σε Τριάντα δύο κομμάτια και έχουμε τα **ΤΡΙΑΚΟΣΤΑ ΔΕΥΤΕΡΑ**

Το χωρίζουμε σε Εξήντα τέσσερα κομμάτια και έχουμε τα **ΕΞΗΚΟΣΤΑ ΤΕΤΑΡΤΑ**

Έτσι λοιπόν έχουμε:
Το **ΜΙΣΟ** να είναι ίσο με:

τέσσερα ΟΓΔΟΑ

Καθώς επίσης:
Το **TETAPTO** να είναι ίσο με:

με δύο ΟΓΔΟΑ

με τέσσερα ΔΕΚΑΤΑ ΕΚΤΑ

με οκτώ ΤΡΙΑΚΟΣΤΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

με δέκα έξη ΕΞΗΚΟΣΤΑ ΤΕΤΑΡΤΑ

Όπως επίσης:
Το **ΟΓΔΟ** να είναι ίσο με:

με δύο ΔΕΚΑΤΑ ΕΚΤΑ

με τέσσερα ΤΡΙΑΚΟΣΤΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

με οκτώ ΕΞΗΚΟΣΤΑ ΤΕΤΑΡΤΑ

Καθώς επίσης:
Το **ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ** να είναι ίσο με:

δύο ΤΡΙΑΚΟΣΤΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

τέσσερα ΕΞΗΚΟΣΤΑ ΤΕΤΑΡΤΑ

Και επίσης:
Το **ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ** να είναι ίσο με:

δύο ΕΞΗΚΟΣΤΑ ΤΕΤΑΡΤΑ

Όμως στη μουσική ο ήχος έχει αξία αλλά και το να μην ακούγεται τίποτα, για μια συγκεκριμένη στιγμή, και αυτό είναι μέσα στην μουσική.

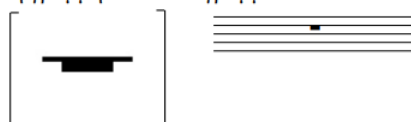
Δεν μπορεί μια μελωδία να παίζει συνέχεια. Χρειάζεται και τα διαλείμμά της.

Αυτά τα διαλείμματα λέγονται **ΠΑΥΣΕΙΣ**. Κάθε μουσική αξία έχει και την παύση της.

Αυτή διαρκεί όσο και ο ήχος του ανάλογου φθόγγου.

Έχουμε παρακάτω έναν πίνακα με τις παύσεις και με τους φθόγγους που είναι ίσες

Η παύση του **ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ** που γράφεται κάτω από την 4η γραμμή του πενταγράμμου

Η παύση του **ΜΙΣΟΥ** που γράφεται πάνω από την 3η γραμμή του πενταγράμμου

Η παύση του **ΤΕΤΑΡΤΟΥ** που γράφεται σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Η παύση του **ΟΓΔΟΥ** που γράφεται σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Η παύση του **ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΚΤΟΥ** που γράφεται σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Η παύση του **ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ** που γράφεται σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Η παύση του **ΕΞΗΚΟΣΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ** που γράφεται σε οποιοδήποτε σημείο του πενταγράμμου

Σύμφωνα λοιπόν με τις αξίες έχουμε:

Μία παύση **ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ** είναι ίση με:

$$\text{—} = 2 \text{ —} = 4 \text{ ζ} = 8 \text{ γ} = 16 \text{ ς} = 32 \text{ ς} = 64 \text{ ς}$$

Μια παύση **ΜΙΣΟΥ** είναι ίση με:

$$\text{—} = 2 \text{ ζ} = 4 \text{ γ} = 8 \text{ ς} = 16 \text{ ς} = 32 \text{ ς}$$

Μια παύση **ΤΕΤΑΡΤΟΥ** είναι ίση με:

$$\text{ζ} = 2 \text{ γ} = 4 \text{ ς} = 8 \text{ ς} = 16 \text{ ς}$$

Μια παύση *ΟΓΔΟΟΥ*
είναι ίση με:

$$7 = 2 \text{ } 7 = 4 \text{ } 7 = 8 \text{ } 7$$

Μια παύση *ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΚΤΟΥ*
είναι ίση με:

$$7 = 2 \text{ } 7 = 4 \text{ } 7$$

Μια παύση *ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ*
είναι ίση με:

$$7 = 2 \text{ } 7$$

παρεστιγμένα φθογγόσημα

Παρεστιγμένο φθογγόσημο είναι η νότα που στα δεξιά της έχει μία τελεία (στιγμή.)
Αυτή η στιγμή
προσθέτει στον φθόγγο το μισό της αξίας του. λ.χ

$$6. = 6 + 6 = 6 \text{ χρόνοι}$$

$$3. = 3 + 3 = 3 \text{ χρόνοι}$$

$$1. = 1 + 1 = 1 \frac{1}{2} \text{ χρόνοι}$$

$$3/4. = 3/4 + 3/4 = 3/4 \text{ του χρόνου}$$

$$1/2. = 1/2 + 1/2$$

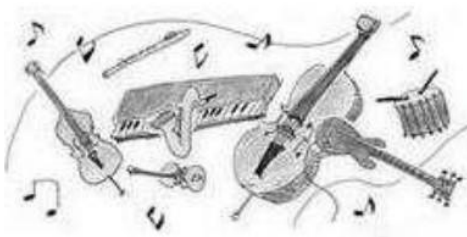
$$1/4. = 1/4 + 1/4$$

Δις παρεστιγμένο φθογγόσημο είναι η νότα που στα δεξιά της έχει δύο τελείες. Η δεύτερη τελεία προσθέτει στην νότα την μισή αξία της πρώτης τελείας. λ.χ
 $\circ\circ = \circ + \text{♩} + \text{♩} = 7 \text{ χρόνοι}$

$$\text{♩}\text{..} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = 3 \frac{1}{2} \text{ χρόνοι}$$

$$\text{♩}\text{..} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$$

$$\text{♩}\text{..} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$$

$$\text{♩}\text{..} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$$

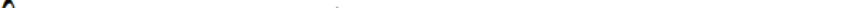
ΑΣΚΗΣΕΙΣ 6ης

11

The first staff of music is written on a single five-line staff with a treble clef. It contains the following sequence of notes and rests: a quarter note G4, an eighth note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, an eighth note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a half note F#4. The staff ends with a double bar line.

12

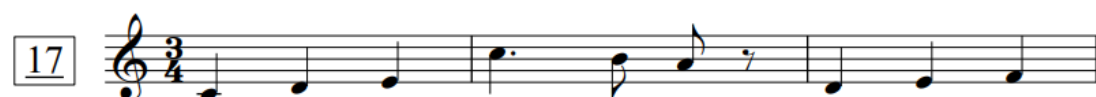
Musical notation for exercise 12, measures 1-4. The notation is in 2/4 time, treble clef. Measure 1: quarter note C4, eighth note D4, eighth note E4. Measure 2: quarter note F4, eighth note G4, eighth note A4. Measure 3: quarter note B4, eighth note C5, eighth note D5. Measure 4: quarter note E5, eighth note F5, eighth note G5.

The first staff of music contains the following sequence of notes and rests: a quarter note G4, an eighth note A4, a quarter note B4, a dotted quarter note C5, an eighth note B4, a quarter note A4, a dotted quarter note G4, and an eighth note F#4.

13

Musical notation for Exercise 13, showing a sequence of notes on a five-line staff.

14

ΑΣΚΗΣΕΙΣ 7ης

19

Musical exercise 19 is written in 4/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The second staff continues with a half note D5, a quarter rest, and then quarter notes E5, D5, C5, and B4. The third staff continues with a half note A4, a quarter rest, and then quarter notes G4, F#4, E4, and D4. The fourth staff concludes with a half note C4, a quarter rest, and then quarter notes B3, A3, G3, and F#3, ending with a double bar line.

20

Musical exercise 20 is written in 3/4 time. It consists of three staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The second staff continues with a half note D5, a quarter rest, and then quarter notes E5, D5, C5, and B4. The third staff concludes with a half note A4, a quarter rest, and then quarter notes G4, F#4, E4, and D4, ending with a double bar line.

Ελλιπές μέτρο.
Αρχίζει από τον
2ο χρόνο!

21

Musical exercise 21 is written in 2/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The second staff continues with a half note D5, a quarter rest, and then quarter notes E5, D5, C5, and B4. The third staff continues with a half note A4, a quarter rest, and then quarter notes G4, F#4, E4, and D4. The fourth staff concludes with a half note C4, a quarter rest, and then quarter notes B3, A3, G3, and F#3, ending with a double bar line.

μ

φα

Ελλιπές μέτρο.
Τελειώνει στον
1ο χρόνο!

Ελλιπές μέτρο.
Αρχίζει από τον
2ο χρόνο!

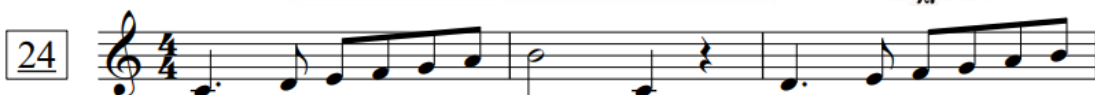
Ελλιπές μέτρο.
Τελειώνει στον
1ο χρόνο!

Ελλιπές μέτρο.
Αρχίζει από τον
2ο χρόνο!

Ελλιπές μέτρο.
Τελειώνει στον
1ο χρόνο!

Ελλιπές μέτρο.
Αρχίζει από το μισό του
1ου χρόνου!

Ελλιπές μέτρο.
Τελειώνει στο μισό
του 1ου χρόνου!

Ελλιπές μέτρο.
Αρχίζει από το μισό του
1ου χρόνου!

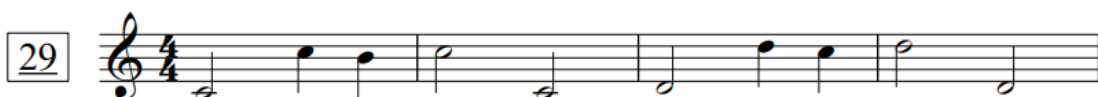
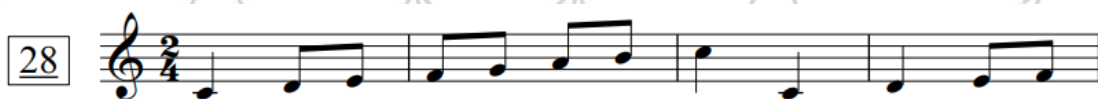
Ελλιπές μέτρο.
Τελειώνει στο μισό
του 1ου χρόνου!

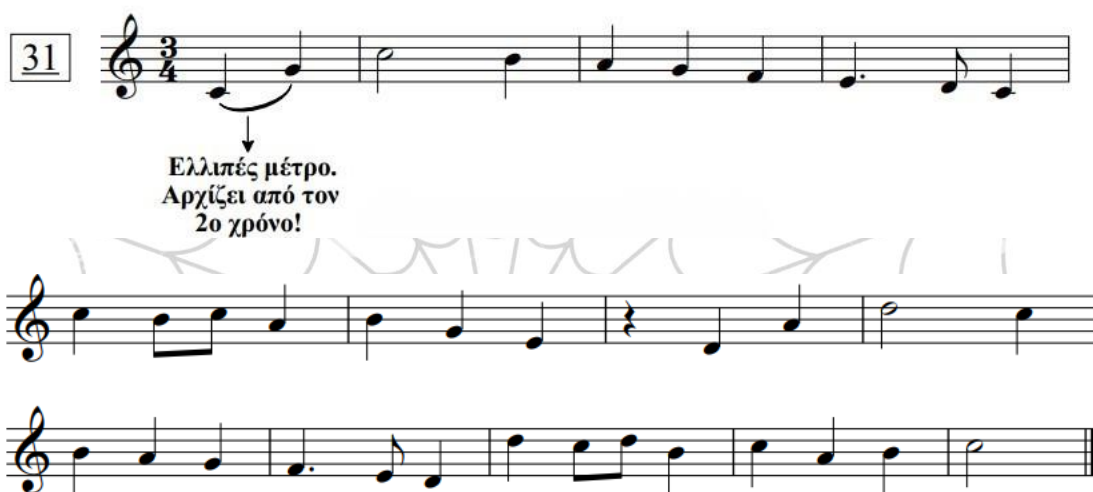

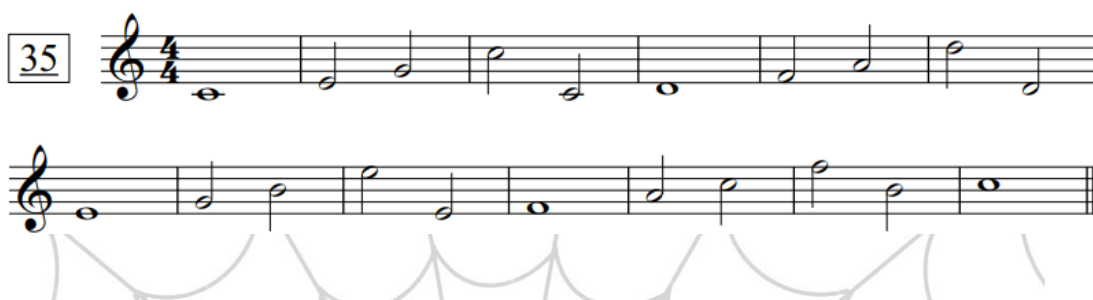
ΑΣΚΗΣΕΙΣ 8ης

Το ολόκληρο και η παύση του
είναι ίσο με
4 χρόνους το καθένα.

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

38

First staff of musical notation, showing a treble clef, 3/4 time signature, and a sequence of eighth and quarter notes.

The first staff of music is in 4/4 time and contains three measures. The first measure has a quarter rest followed by a quarter note G4, an eighth note A4, and an eighth note B4. The second measure has a quarter note C5, an eighth note B4, an eighth note A4, and a quarter note G4. The third measure has a quarter note F4, an eighth note E4, an eighth note D4, and a quarter note C4. The staff ends with a double bar line.

40

41

First staff of musical notation, showing a treble clef, 3/4 time signature, and a sequence of eighth and quarter notes.

~♥~♥~ Μετάβαση προς Γ' Γυμνασίου !!! ~ ♥~♥~

Στο σημείο αυτό είναι ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ να γίνει επανάληψη και να δοθεί η δέουσα προσοχή στα ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ πριν εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας με επιπλέον τύπους διαστημάτων.

Γι' αυτό, γίνεται παραπομπή στην σελίδα → 61 !!!!!

Και μετά την επανάληψη, προχωράμε στα.....

ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ

Είναι αυτά που είναι κατά ένα ημιτόνιο μεγαλύτερα από τα μεγάλα και τα καθαρά

λ.χ.

1ης καθαρό 1ης αυξημένο 1ης αυξημένο

2ας μεγάλο 2ας αυξημένο 2ας αυξημένο

3ης μεγάλο 3ης αυξημένο 3ης αυξημένο

4ης καθαρό 4ης αυξημένο 4ης αυξημένο

5ης καθαρό 5ης αυξημένο 5ης αυξημένο

6ης μεγάλο 6ης αυξημένο 6ης αυξημένο

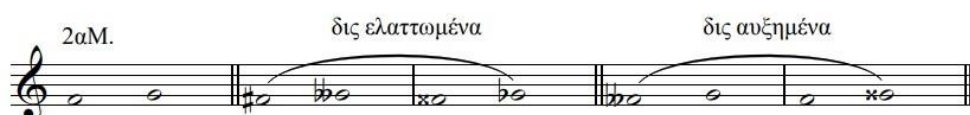
ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ

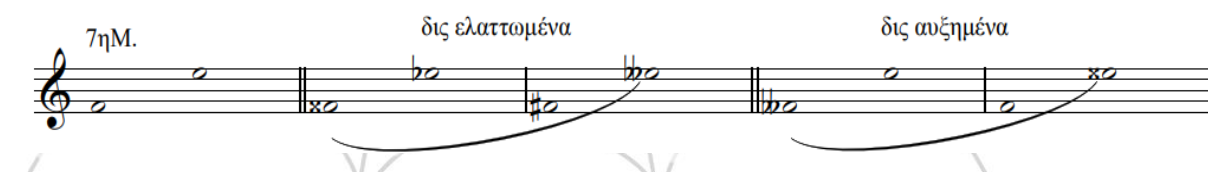
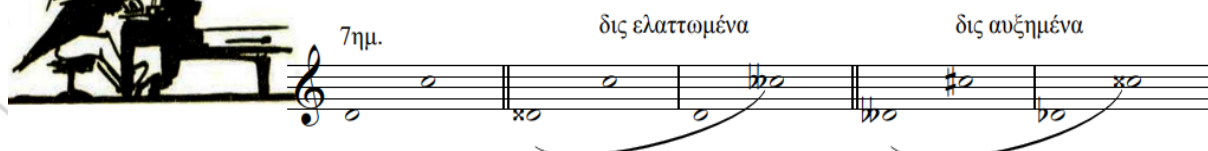
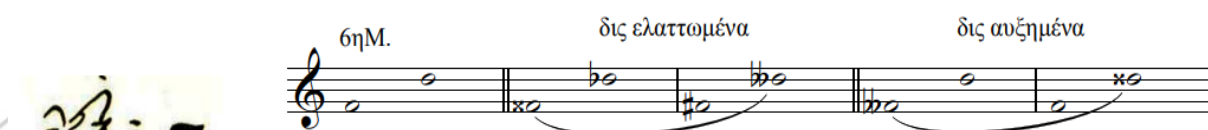
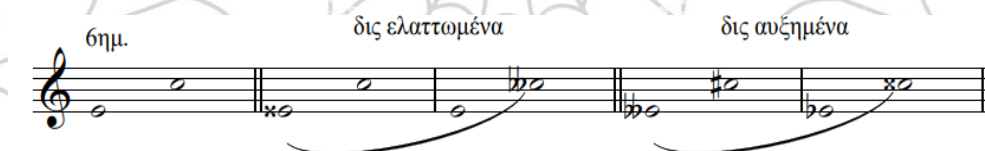
*Είναι αυτά που είναι κατά ένα ημιτόνιο
μικρότερα από τα μικρά και τα καθαρά*

**Υπάρχουν και τα διαστήματα που είναι
δύο φορές ελαττωμένα (δισ ελαττωμένα) ή
δύο φορές αυξημένα (δισ αυξημένα)**

ΣΥΝΘΕΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ

Είναι αυτά που ξεπερνούν την απόσταση της 8ης

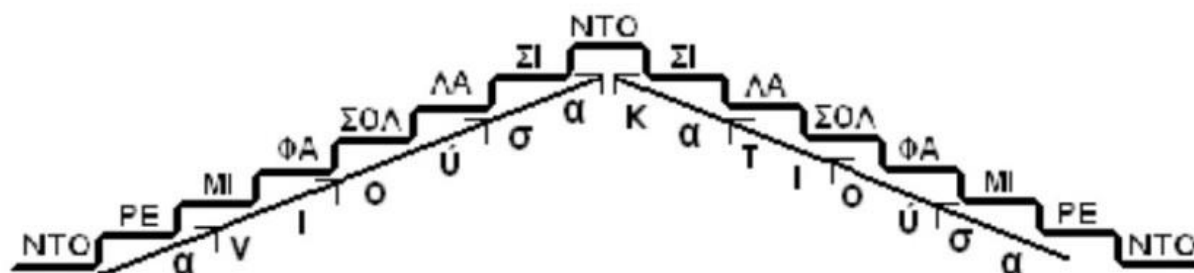
ΚΛΙΜΑΚΕΣ - ΚΛΙΜΑΚΕΣ – ΚΛΙΜΑΚΕΣ !!!!!!!!!!!!

μείζονες κλίμακες

Κλίμακα ή σκάλα ονομάζεται μία σειρά από τους επτά φθόγγους της μουσικής που σαν 1ο και τελευταίο φθόγγο έχει την ίδια νότα αλλά σε διαφορετικό ύψος.

Τοποθετούμε τους φθόγγους έτσι ώστε ο επόμενος να είναι ο αμέσως πιο πάνω από τον προηγούμενο. Τοποθετούμε τους φθόγγους **ΔΙΑΔΟΧΙΚΑ**.

Καθώς οι φθόγγοι ανεβαίνουν λέμε ότι η κλίμακα, ή η σκάλα, ανεβαίνει (ανιούσα) και όταν κατεβαίνει, με τον ίδιο τρόπο, διαδοχικά, λέμε ότι κατεβαίνει (κατιούσα)

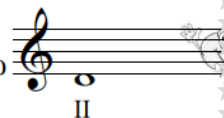

Τους φθόγγους της κλίμακας τους αριθμούμε από κάτω προς τα πάνω με τους λατινικούς αριθμούς. Κάθε μία βαθμίδα (και έτσι λέγεται η κάθε νότα της κλίμακας) έχει και ένα δικό της όνομα που χαρακτηρίζει την θέση της μέσα στην κλίμακα:

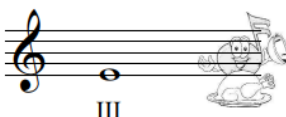
η **I** λέγεται **ΤΟΝΙΚΗ** διότι αυτή δίνει το όνομα στην κλίμακα και είναι η πρώτη κατά κυριότητα βαθμίδα της κλίμακας,

η **II** **ΕΠΙΤΟΝΙΚΗ** διότι βρίσκεται πάνω από την τονική,

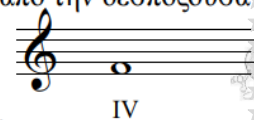

η **III** **ΜΕΣΗ** γιατί δίνει την χροιά της κλίμακας (μειζονα ή ελάσσονα),

ή **IV** **ΥΠΟΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ**

γιατί βρίσκεται κάτω από την δεσπόζουσα και είναι η τρίτη κατά σειρά, σε κυριότητα βαθμίδα στην κλίμακα.

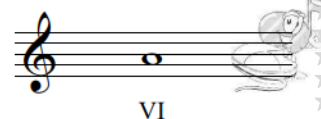

ή **V** **ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ** και είναι η δεύτερη κατά σειρά σε κυριότητα βαθμίδα στην κλίμακα

VI **ΕΠΙΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ**

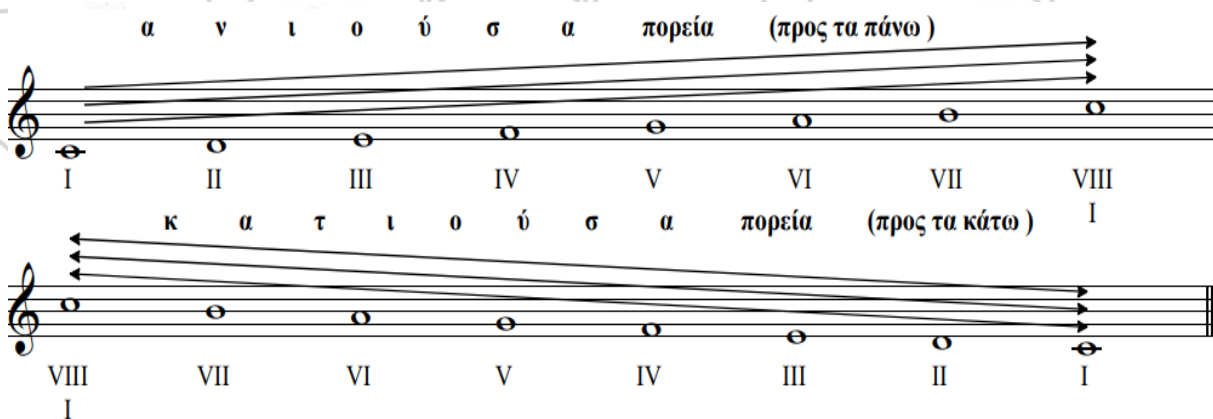
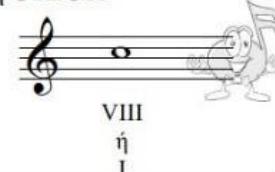
που βρίσκεται πάνω από την δεσπόζουσα

η **VII** **ΠΡΟΣΑΓΩΓΕΑΣ** γιατί αυτός ο φθόγγος μας οδηγεί, σε μία μελωδία, πάντα στον φθόγγο της τονικής

ή **VIII** ή **I** **ΤΟΝΙΚΗ** ή **ΟΓΔΟΗ** που είναι ίδια με την I

Παρατηρούμε ότι οι αποστάσεις της κλίμακας είναι:

I => II τόνος

II => III τόνος

III => IV ημιτόνιο

IV => V τόνος

V => VI τόνος

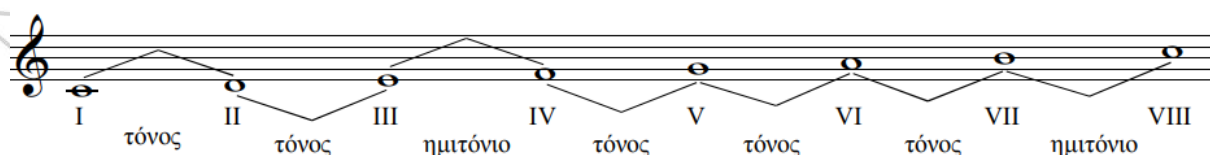
VI => VII τόνος

VII => VIII ημιτόνιο

και υπάρχουν **ΤΟΝΟΙ** μεταξύ των βαθμίδων I-II, II-III, IV-V, V-VI, VI-VII

και **ΗΜΙΤΟΝΙΑ** μεταξύ III-IV και VII-VIII

(T.T.H.T.T.T.H. ή 2T.H 3 T.H) που είναι και ο **ΤΥΠΟΣ** της μείζονας κλίμακας.

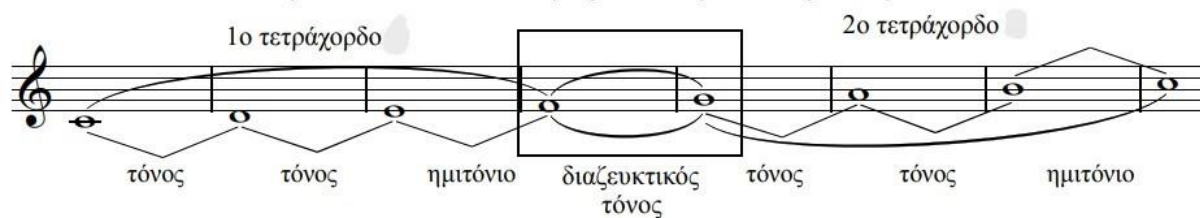

Αν παρατηρήσουμε καλύτερα θα προσέξουμε ότι:

Οι πρώτες τέσσερις νότες (1ο τετράχορδο) με τις επόμενες τέσσερις (2ο τετράχορδο)

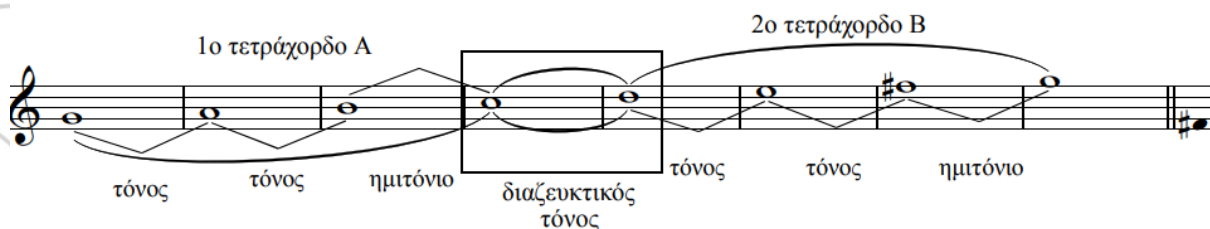
έχουν τα ίδια διαστήματα στην ίδια σειρά (θέση)

τα οποία συνδέονται με ένα τόνο που ονομάζεται διαζευκτικός τόνος

Πώς κατασκευάζουμε τις κλίμακες με διέσεις.

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά **του τύπου** μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 1 διέση στην νότα φα.

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά **του τύπου** μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 2 διέσεις (σε αυτήν που είχαμε και στην νότα ντο)

1ο τετράχορδο A 2ο τετράχορδο B

τόνος τόνος ημιτόνιο διαζευκτικός τόνος τόνος τόνος ημιτόνιο

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά του τύπου μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 3 διέσεις (σε αυτές που είχαμε και στην νότα σολ)

1ο τετράχορδο A 2ο τετράχορδο B

τόνος τόνος ημιτόνιο διαζευκτικός τόνος τόνος τόνος ημιτόνιο

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά του τύπου μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 4 διέσεις (σε αυτές που είχαμε και στην νότα ρε)

1ο τετράχορδο A 2ο τετράχορδο B

τόνος τόνος ημιτόνιο διαζευκτικός τόνος τόνος τόνος ημιτόνιο

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά του τύπου μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 5 διέσεις (σε αυτές που είχαμε και στην νότα λα)

1ο τετράχορδο A 2ο τετράχορδο B

τόνος τόνος ημιτόνιο διαζευκτικός τόνος τόνος τόνος ημιτόνιο

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά του τύπου μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 6 διέσεις (σε αυτές που είχαμε και στην νότα μι)

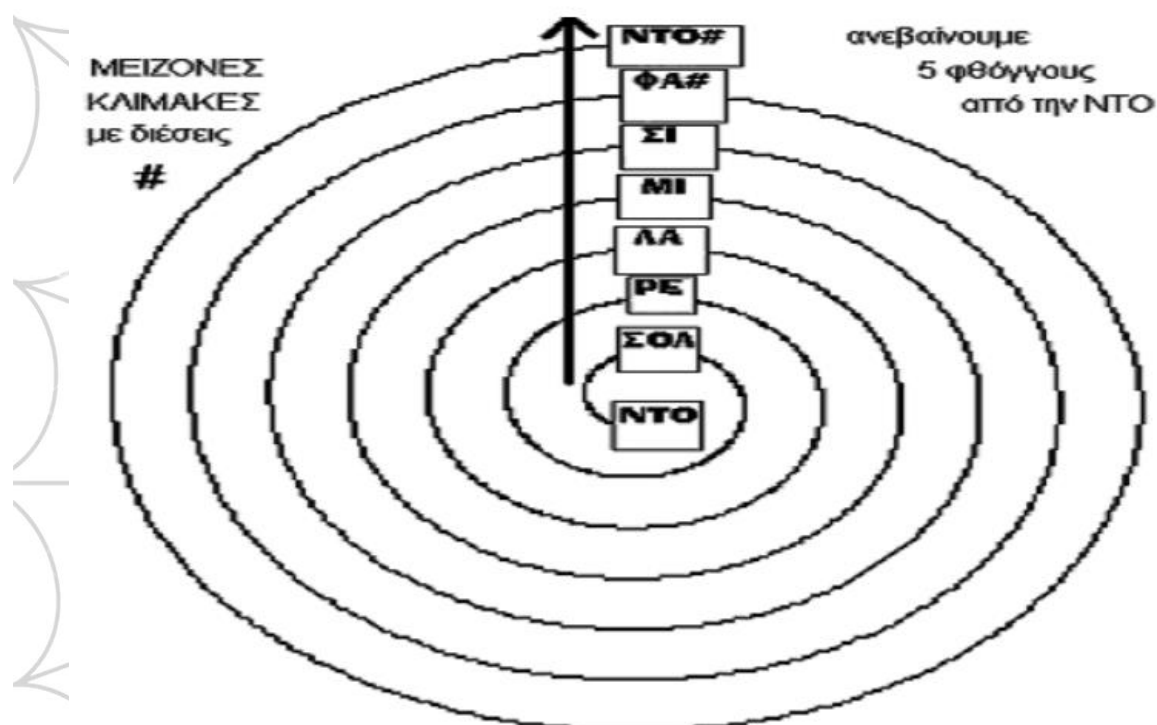
1ο τετράχορδο A 2ο τετράχορδο B

τόνος τόνος ημιτόνιο διαζευκτικός τόνος τόνος τόνος ημιτόνιο

Αν τώρα πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο και σχηματίσουμε με την ίδια σειρά του τύπου μία άλλη κλίμακα θα βρούμε ότι πρέπει στην καινούργια να βάλουμε 7 διέσεις (σε αυτές που είχαμε και στην νότα σι)

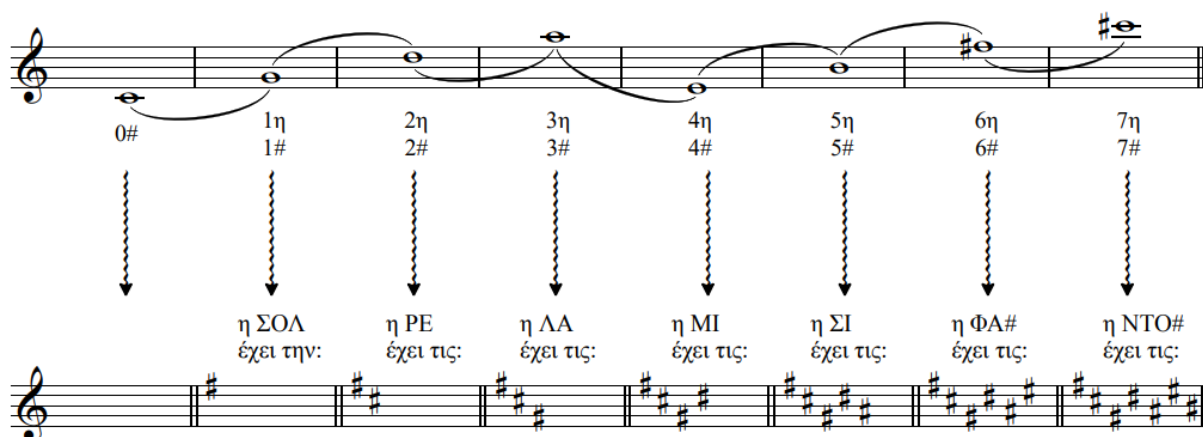

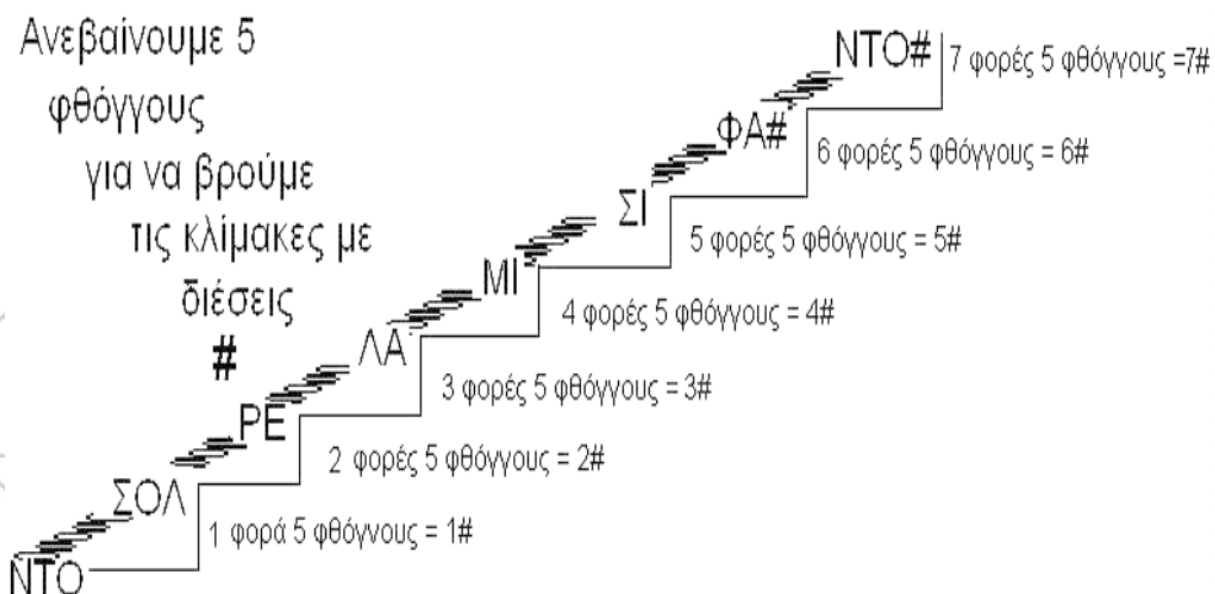
Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ 5ών (προσοχή: 5^{ες} Καθαρές !!!) προς τα επάνω, για διέσεις!!

Παρατηρούμε:

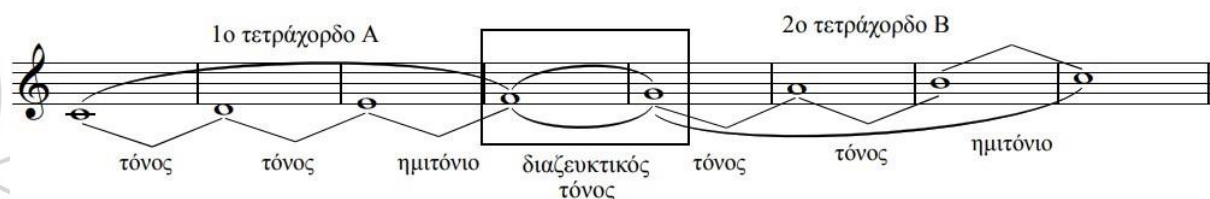
- 1ο: Ότι αν βάλουμε τις κλίμακες σε σειρά αναλόγως τον σπλισμό τους παρατηρούμε ότι όλες απέχουν από την προηγούμενη και την επόμενη 5 φθόγγους. Αυτό λέγεται και "κύκλος των πεμπτών"
- 2ο: Ότι όσες 5ες ανεβαίνουμε τόσες διέσεις έχουμε
- 3ο: Ότι η διέσεις είναι "κοινές" δηλ. δεν αλλάζουνε σειρά και
- 4ο: Είναι σε απόσταση 5ης προς τα πάνω η κάθε μία από την άλλη.

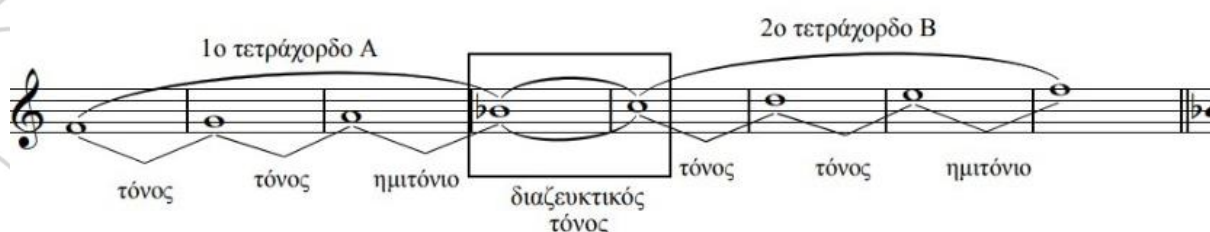

*****Να θυμόμαστε πάντα..ότι οι 5^{ες} που ανεβαίνουμε είναι πάντα 5^{ες} Καθαρές !!!**

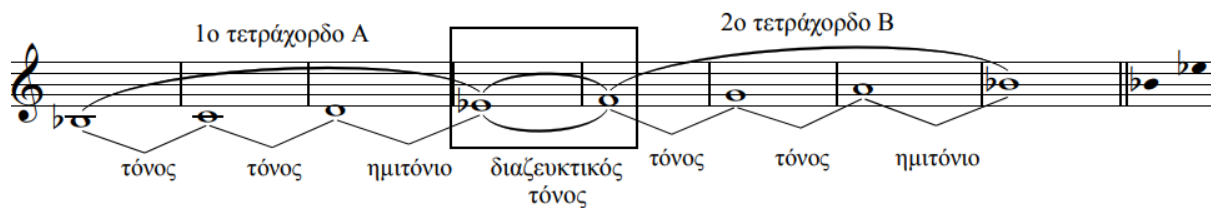
Πώς κατασκευάζουμε τις κλίμακες με υφέσεις.

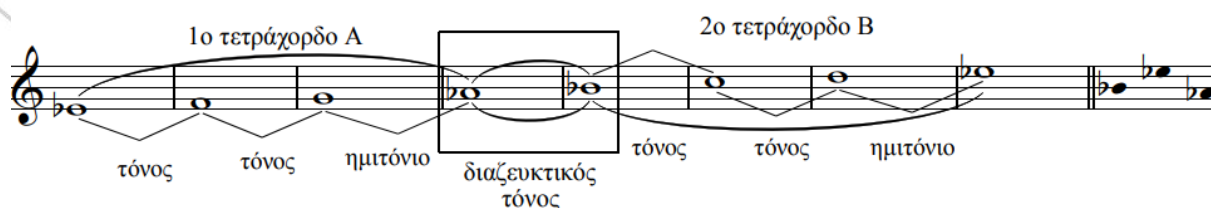
Αν τώρα,αντί να πάρουμε τον πρώτο φθόγγο από το 2ο τετράχορδο,πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με μία ύφεση στην νότα σι.

Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με δύο υφέσεις (αυτήν που είχαμε και στη νότα μι)

Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με τρεις υφέσεις (αυτές που είχαμε και στη νότα λα)

Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με τέσσερις υφέσεις (αυτές που είχαμε και στη νότα ρε)

Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με πέντε υφέσεις (αυτές που είχαμε και στη νότα σολ)

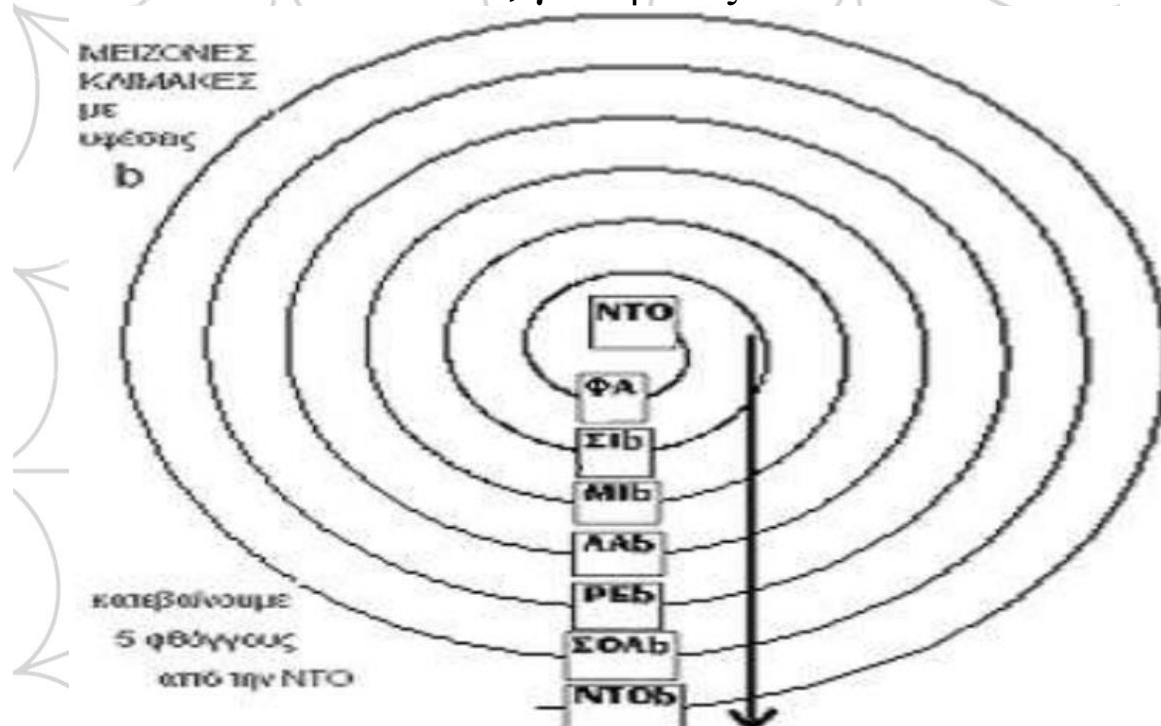
Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με έξι υφέσεις (αυτές που είχαμε και στη νότα ντο)

Αν τώρα πάρουμε το 1ο τετράχορδο και το κάνουμε 2ο και προσθέσουμε ένα 1ο τετράχορδο από κάτω τότε θα έχουμε μία κλίμακα με επτά υφέσεις (αυτές που είχαμε και στη νότα φα)

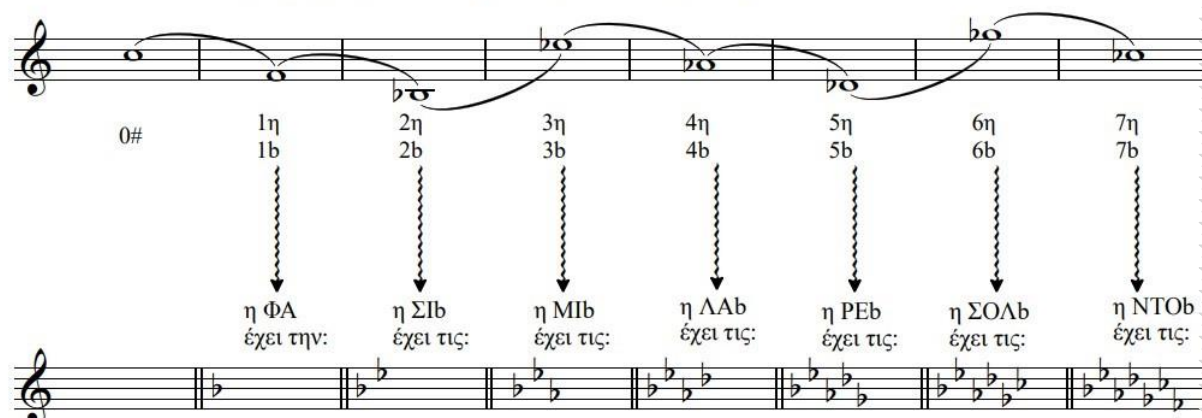

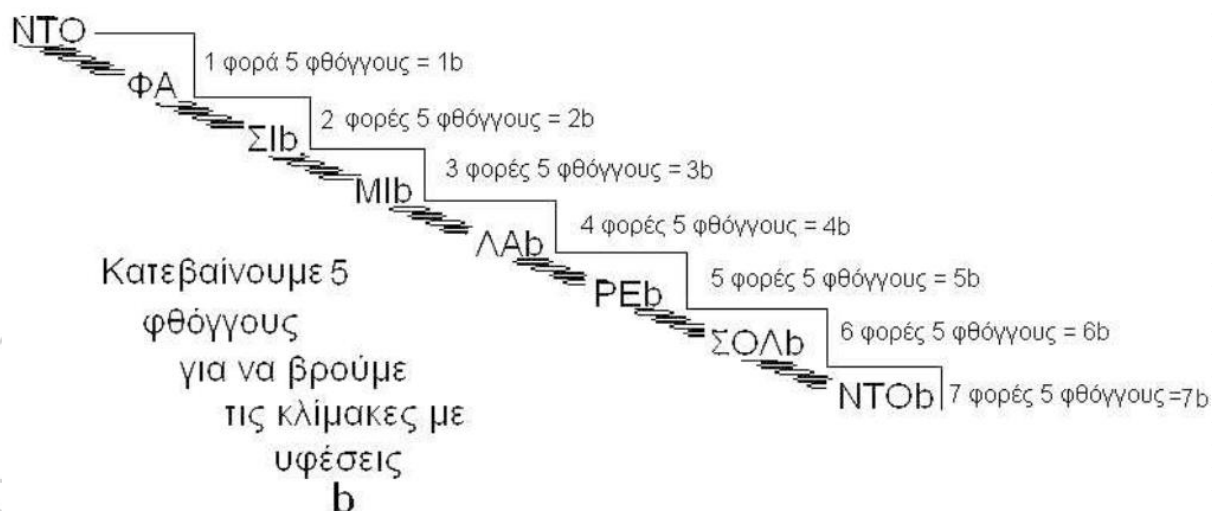
ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ 5ών (προσοχή: 5^{ες} Καθαρές !!!) προς τα κάτω, για υφέσεις !!

Παρατηρούμε:

- 1ο: Ότι αν βάλουμε τις κλίμακες σε σειρά αναλόγως τον οπλισμό τους όλες απέχουν από την προηγούμενη και την επόμενη 5 φθόγγους. Αυτό λέγεται και "κύκλος των πεμπτών".
- 2ο: Ότι όσες 5ες κατεβαίνουμε τόσες υφέσεις έχουμε
- 3ο: Ότι οι υφέσεις είναι "κοινές" δηλ. δεν αλλάζουνε σειρά και
- 4ο: Είναι σε απόσταση 5ης προς τα κάτω η κάθε μία από την άλλη.

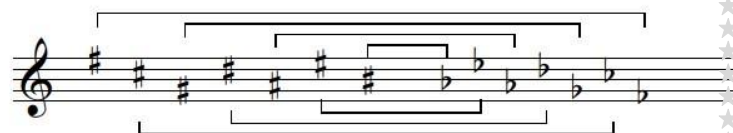

*****Οι 5^{ες} που κατεβαίνουμε είναι ΠΑΝΤΑ 5^{ες} Καθαρές !!!**

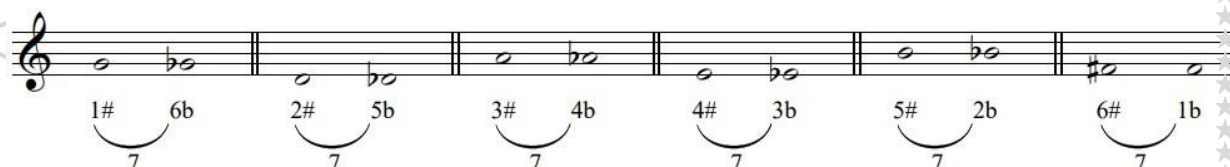
Παρατηρούμε...

♯ σειρά των διέσεων είναι
 ΦΑ#-ΝΤΟ#-ΣΟΛ#-ΡΕ#-ΛΑ#-ΜΙ#-ΣΙ#

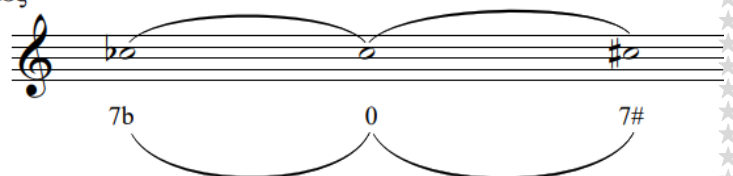

και των υφέσεων είναι αντίθετη από την σειρά των διέσεων.
 ΣΙb-MIb-ΛΑb-ΡΕb-ΣΟΛb-ΝΤΟb-ΦΑb

Ότι οι κλίμακες με το ίδιο όνομα αλλά διαφορετικό οπλισμό,
 αν προσθέσουμε τον οπλισμό τους θα έχουμε άθροισμα ΠΑΝΤΑ τον αριθμό επτά.

Μόνο η κλίμακα ΝΤΟ έχει δύο κλίμακες
 γιατί επειδή δεν έχει οπλισμό τότε οι
 άλλες έχουν από επτά

Πώς βρίσκουμε τον οπλισμό μιας κλίμακας.

1ος τρόπος

Ερώτηση:

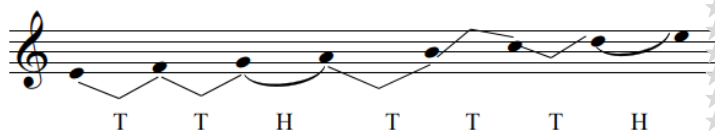
Τί οπλισμό έχει η *ΜΙ Μείζονα*;

Για να βρούμε τον οπλισμό μιας κλίμακας σκεφτόμαστε ως εξής:

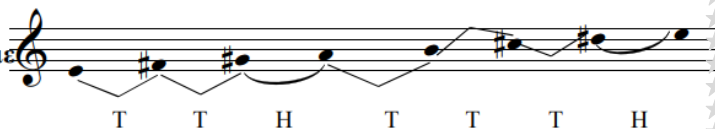
1ο: Σχηματίζουμε την κλίμακα με πρώτο φθόγγο τον ΜΙ

2ο: Τοποθετούμε τον τύπο των αποστάσεων της Μείζονας κλίμακας T.T.H.T.T.T.H ή (2T.H.3.T.H.)

3ο: Τώρα αλλάζουμε τις αποστάσεις των διαστημάτων όπου χρειασθεί και έχουμε την ΜΙ Μείζονα κλίμακα με 4 διέσεις

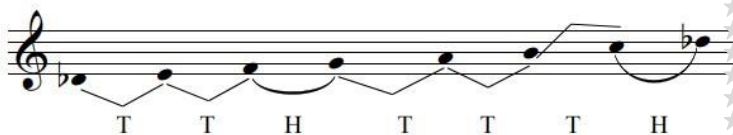

ή την *ΡΕβ Μείζονα*

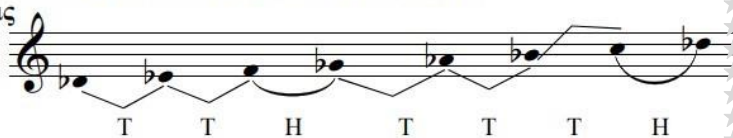
1ο: Σχηματίζουμε την κλίμακα με πρώτο φθόγγο την ΡΕβ

2ο: Τοποθετούμε τον τύπο των αποστάσεων της Μείζονας κλίμακας T.T.H.T.T.T.H ή (2T.H.3.T.H.)

3ο: Τώρα αλλάζουμε τις αποστάσεις των διαστημάτων όπου χρειασθεί και έχουμε την ΡΕβ Μείζονα κλίμακα με 5 υφέσεις (η νότα ρε που έχει ύφεση στην αρχική και στην τελική νότα μετράει για μία.)

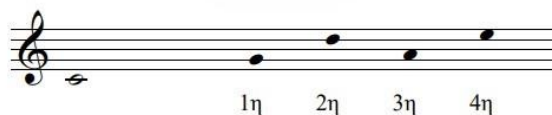

2ος τρόπος

Ερώτηση:
Τί οπλισμό έχει η ΜΙ Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Ανεβαίνω από την νότα ΝΤΟ πέμπτες
μέχρι να βρω την νότα ΜΙ
Την βρήκα μετά από 4 πέμπτες, άρα θα έχει
τέσσερεις διέσεις.

2ο: Σκέφτομαι τον οπλισμό των τεσσάρων διέσεων. Αν δεν επηρεάζει την νότα ΜΙ τότε είναι η ΜΙ Μείζονα.

Τί οπλισμό έχει η ΦΑ Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Ανεβαίνω από την νότα ΝΤΟ πέμπτες
μέχρι να βρω την νότα ΦΑ
Την βρήκα μετά από 6 πέμπτες, άρα θα έχει έξι διέσεις.

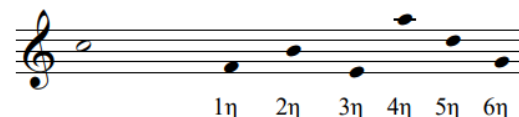

2ο: Σκέφτομαι τον οπλισμό των έξι διέσεων.
Παρατηρώ ότι ο οπλισμός αλλάζει την νότα ΦΑ και την κάνει ΦΑ#
Άρα είναι η αντίθετή της με υφέσεις.
(η ΦΑ# έχει 6 διέσεις αν αφαιρέσουμε από τον αριθμό 7 θα βρούμε ότι η ΦΑ έχει μία)

Τί οπλισμό έχει η ΣΟΛβ Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Επειδή η ΣΟΛβ έχει υφέσεις κατεβαίνω από την ΝΤΟ
πέμπτες μέχρι να βρω την νότα ΣΟΛ

2ο: Βρήκα την νότα ΣΟΛ αφού κατέβηκα 6 πέμπτες. Άρα θα έχει 6 υφέσεις.

*** S.O.S. ***

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η σειρά

των διέσεων και των υφέσεων είναι ΑΠΟΛΥΤΗ

ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ

Επομένως οι κλίμακες με διέσεις,
ή,
υφέσεις
ΕΧΟΥΝ ΩΣ ΕΞΗΣ:

με ΔΙΕΣΕΙΣ

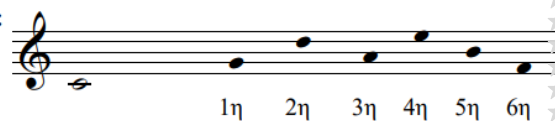
με ΥΦΕΣΕΙΣ

Ερώτηση:
Ποιά κλίμακα έχει 6 διέσεις;

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Επειδή η κλίμακα πρέπει να έχει διέσεις ανεβαίνουμε από την ΝΤΟ Μείζονα 6 πέμπτες και βρίσκουμε την νότα ΦΑ.

2ο: Σχηματίζουμε την καινούργια κλίμακα με τονική την νότα ΦΑ

3ο: Τοποθετούμε τις 6 διέσεις στους φθόγγους και έτσι έχουμε ότι η κλίμακα που έχει 6 διέσεις είναι η ΦΑ# (νότα ΦΑ άλλαξε και έγινε ΦΑ # γιατί επηρεάστηκε από τον οπλισμό της κλίμακας)

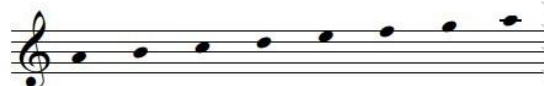
Ή με 4 υφέσεις

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Επειδή η κλίμακα πρέπει να έχει υφέσεις κατεβαίνουμε από την ΝΤΟ Μείζονα 4 πέμπτες και βρίσκουμε την νότα ΛΑ.

2ο: Σχηματίζουμε την καινούργια κλίμακα με τονική την νότα ΛΑ

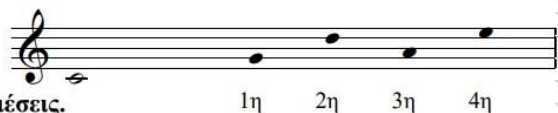
3ο: Τοποθετούμε τις 4 υφέσεις στους φθόγγους και έτσι έχουμε ότι η κλίμακα που έχει 4 υφέσεις είναι η ΛΑβ νότα ΛΑ άλλαξε και έγινε ΛΑβ γιατί επηρεάστηκε από τον οπλισμό της κλίμακας.

Ερώτηση: Τί οπλισμό έχει η ΜΙ Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Ανεβαίνω από την νότα ΝΤΟ πέμπτες μέχρι να βρω την νότα ΜΙ Την βρήκα μετά από 4 πέμπτες, άρα θα έχει τέσσερεις διέσεις.

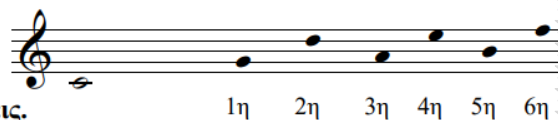

2ο: Σκέφτομαι τον οπλισμό των τεσσάρων διέσεων. Αν δεν επηρεάζει την νότα ΜΙ τότε είναι η ΜΙ Μείζονα.

Τί οπλισμό έχει η ΦΑ Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Ανεβαίνω από την νότα ΝΤΟ πέμπτες μέχρι να βρω την νότα ΦΑ Την βρήκα μετά από 6 πέμπτες, άρα θα έχει έξι διέσεις.

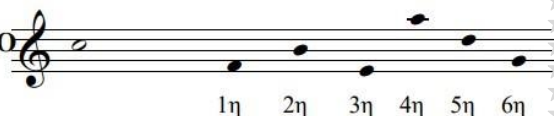
2ο: Σκέφτομαι τον οπλισμό των έξι διέσεων. Παρατηρώ ότι ο οπλισμός αλλάζει την νότα ΦΑ και την κάνει ΦΑ# Άρα είναι η αντίθετή της με υφέσεις. (η ΦΑ# έχει 6 διέσεις αν αφαιρέσουμε από τον αριθμό 7 θα βρούμε ότι η ΦΑ έχει μία)

Τί οπλισμό έχει η ΣΟΛb Μείζονα

Για να βρούμε την κλίμακα σκεφτόμαστε ως εξής:

1ο: Επειδή η ΣΟΛb έχει υφέσεις κατεβαίνω από την ΝΤΟ

πέμπτες μέχρι να βρω την νότα ΣΟΛ

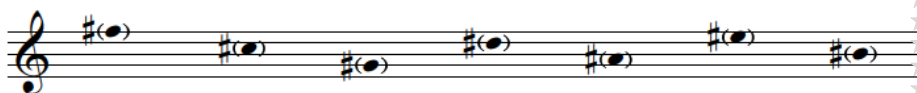
2ο: Βρήκα την νότα ΣΟΛ αφού κατέβηκα 6 πέμπτες. Άρα θα έχει 6 υφέσεις.

*****S.O.S. Δεν ξεχνάμε ότι σε κάθε περίπτωση οι 5^{ες} είναι ΚΑΘΑΡΕΣ*****

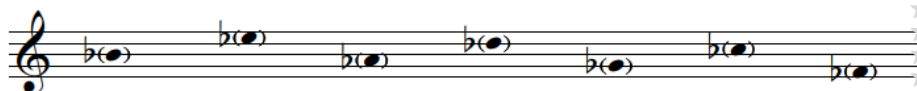
Είναι πολύ χρήσιμο να υπενθυμίζουμε....

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η σειρά
των διέσεων και των υφέσεων είναι ΑΠΟΛΥΤΗ ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ

με ΔΙΕΣΕΙΣ

με ΥΦΕΣΕΙΣ

ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

*Η ελάσσονα κλίμακα ανήκει
στην ίδια οικογένεια με τις μείζονες
γιατί έχει τον ίδιο οπλισμό με αυτές.*

Για να βρούμε μια ελάσσονα κλίμακα κάνουμε τα εξής:

(απαιτείται καλή γνώση του οπλισμού των μείζονων κλιμάκων)

Για να βρούμε την ελάσσονα της ΡΕb μείζονας

1ο: Κατεβαίνουμε από την Μείζονα κλίμακα δύο νότες

2ο: Σχηματίζουμε την καινούργια κλίμακα με βάση την νότα που βρήκαμε.

S.O. S - Πολύ σημαντική παρατήρηση:

Ουσιαστικά, για να βρούμε την Σχετική Ελάσσονα κλίμακα μιας μείζονας κατεβαίνουμε από την βάση της μείζονας μια 3^η μικρή!!!

3ο: Μεταφέρουμε τον οπλισμό την μείζονας κλίμακας στην ελάσσονα (η ΡΕb έχει 5 υφέσεις)
Σχηματίσαμε το 1ο είδος της ελάσσονας κλίμακας που λέγεται **ΑΙΟΛΙΚΗ** (από την αρχαία ελληνική κλίμακα) ή **ΦΥΣΙΚΗ**

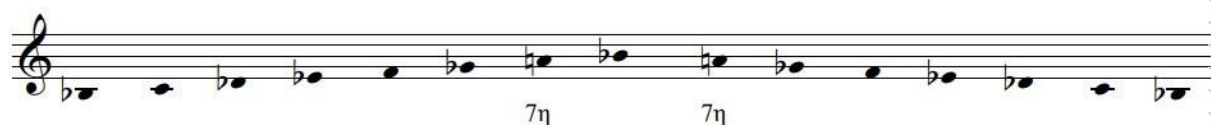
4ο: Αν την 7η (VII) βαθμίδα την ανεβάσουμε κατά ένα ημιτόνιο,

αν είναι **b** θα την κάνουμε **h**

αν είναι **φυσική** θα την κάνουμε **#**

αν είναι **#** θα την κάνουμε **x**

η κλίμακα αυτή λέγεται **ΑΡΜΟΝΙΚΗ** ελάσσονα

Η Αρμονική Ελάσσονα έχει ίδιες → ανιούσα και κατιούσα.

5ο: Αν την 6η και 7η (VI και VII) βαθμίδα τις ανεβάσουμε κατά ένα ημιτόνιο, (αναλόγως τί οπλισμό έχει η κάθε μία)

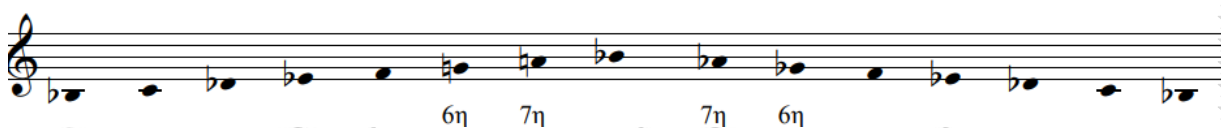
αν είναι **b** θα την κάνουμε **h**

αν είναι **φυσική** θα την κάνουμε **#**

αν είναι **#** θα την κάνουμε **x**

κατεβαίνοντας όμως την κλίμακα την αφήνουμε όπως είναι στην ΑΙΟΛΙΚΗ ή ΦΥΣΙΚΗ κλίμακα (η κλίμακα αυτή αλλιώς είναι η 6η και η 7η βαθμίδα όταν ανεβαίνει και αλλιώς είναι όταν κατεβαίνει)

η κλίμακα αυτή λέγεται **ΜΕΛΩΔΙΚΗ** ελάσσονα

Παρατηρούμε την διαφοροποίηση της κατιούσας Μελωδικής Ελάσσονας!

Πώς βρίσκουμε από την ελάσσονα κλίμακα την μείζονα

Παράδειγμα Α:

1ο: Ανεβαίνουμε δύο νότες

2ο: Βρίσκουμε τον οπλισμό της ΡΕΜ. που είναι 2 διέσεις
Δεν μπορεί η ελάσσονα να έχει υφέσεις και η μείζονα διέσεις, άρα είναι η αντίθετη της ΡΕ Μ,

με υφέσεις η ΡΕbΜ. με $(2\# - 7 = 5b)$ 5b

➔ Τσεκάρουμε πάντα ότι το διάστημα που πρέπει να ανέβουμε από την βάση της Ελάσσονας Κλίμακας για να βρούμε την Μείζονα είναι ένα 3^{ης} μικρό! Αυτό προκύπτει και επαληθεύεται εξάλλου και από τον οπλισμό!

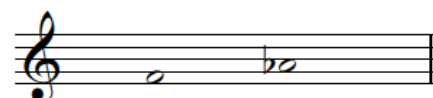
Παράδειγμα Β:

1ο: Ανεβαίνουμε δύο νότες

2ο: Βρίσκουμε τον οπλισμό της ΛΑ Μ. που είναι 3 διέσεις
Δεν μπορεί η ελάσσονα να έχει ΦΑ και η μείζονα ΦΑ#, άρα είναι η αντίθετή της

με υφέσεις η ΛΑbΜ. με $(3\# - 7 = 4b)$ 4b

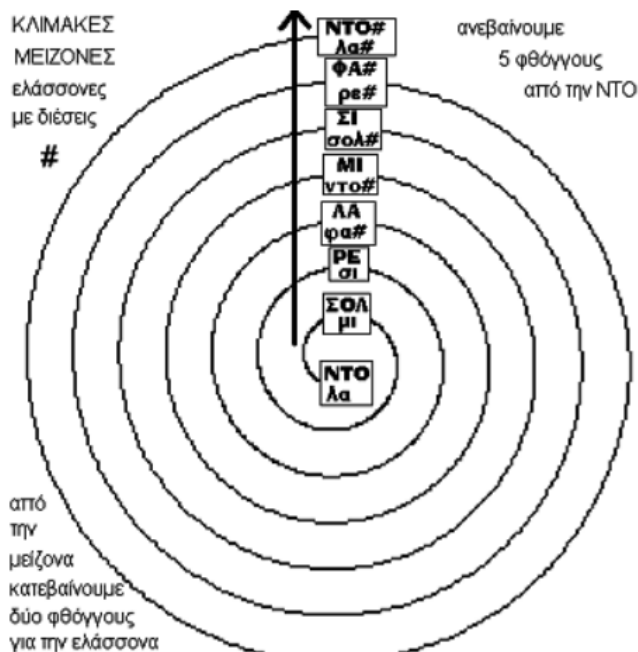
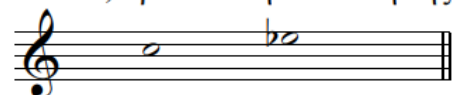

Παράδειγμα Γ:

1ο: Ανεβαίνουμε δύο νότες

2ο: Βρίσκουμε τον οπλισμό της ΜΙ Μ. που είναι 4 διέσεις
Δεν μπορεί η ελάσσονα να έχει ΝΤΟ και η μείζονα ΝΤΟ#, άρα είναι η αντίθετή της
με υφέσεις η ΜΙbΜ. με $(4\# - 7 = 3b)$ 3b

Μικρή εξάσκηση...

Πώς βρίσκουμε σε ποιά κλίμακα (τονικότητα)
είναι μία άσκηση, έργο, τραγούδι...

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ α)

1ο: Κοιτάμε δίπλα από το κλειδί τον οπλισμό που μπορεί να έχει. λ.χ.

Έχει 3 διέσεις

2ο: Σύμφωνα με τον οπλισμό πρέπει να είναι ή ΛΑΜ. ή φα#Ε. Σκεφτόμαι τον προσαγωγέα της Φα# που είναι η ΜΙ# (πάντα σκεφτόμαστε την αρμονική κλίμακα) και επειδή δεν έχει μι# στην αρχή ή στο τέλος του κομματιού άρα είναι ΛΑΜ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ β)

1ο: Κοιτάμε δίπλα από το κλειδί τον οπλισμό που μπορεί να έχει. λ.χ.

Έχει 4 υφέσεις. Πρέπει να είναι ή ΛΑβΜ. ή φαΕ.

2ο: Στην αρχή και στο τέλος υπάρχει ο προσαγωγέας της φαΕ. και

3ο) Τελειώνει και στη νότα φα, άρα είναι φαΕλ.

επαναλαμβάνουμε μόνο αυτό το μέρος

Αν υπάρχει στην επανάληψη σημεία με αριθμούς 1, 2 που λέγονται 1η φορά (volta) 2η φορά (volta) θέλει αν μας δείξει ότι την 1η φορά το παίζουμε αυτό το μέτρο αλλά την 2η φορά παίζουμε το μέτρο με τον αριθμό 2,

Σε περίπτωση που υπάρχουν οι αριθμοί 1, 2 και 3 μας δηλώνει ότι η επανάληψη θα γίνει δύο φορές και την 3η φορά θα παίζουμε το μέτρο 3

Da Capo = Από την αρχή:

β) Υπάρχει ένα σύμβολο που μας δείχνει ότι θα αρχίσουμε ξανά από την αρχή μέχρι ένα συγκεκριμένο σημείο.

D.C. που σημαίνει: από την αρχή και συνεχίζει...

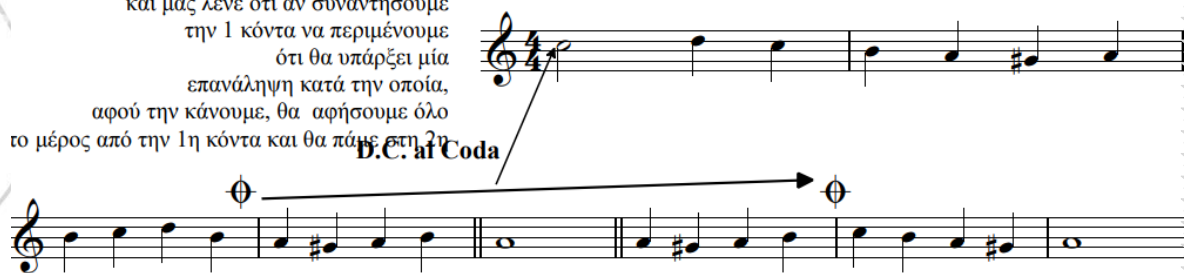

D.C. al Fine που σημαίνει: από την αρχή μέχρι το σημείο που λέει "Fine" (τέλος)

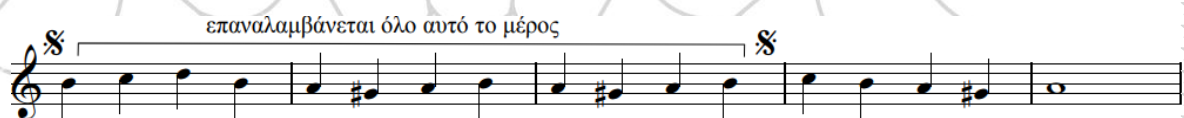

γ) Υπάρχει ένα σύμβολο που μας δείχνει ότι θα αρχίσουμε από ένα συγκεκριμένο σημείο μέχρι ένα άλλο... (παραπομπή)

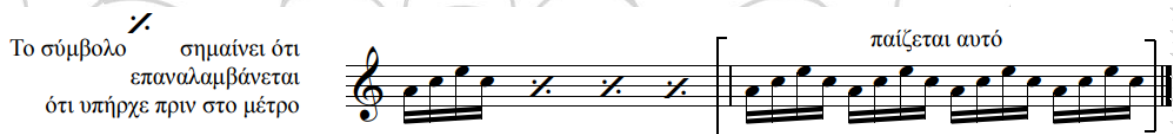
Φ (CODA=κόντα) αυτά υπάρχουν ανά δύο και μας λένε ότι αν συναντήσουμε την 1 κόντα να περιμένουμε ότι θα υπάρξει μία επανάληψη κατά την οποία, αφού την κάνουμε, θα αφήσουμε όλο το μέρος από την 1η κόντα και θα πάμε στη 2η

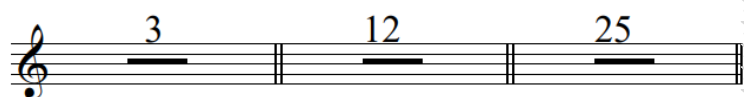
§ (senio=σένιο) αυτά υπάρχουν ανά δύο και μας λένε ότι αν συναντήσουμε το 1ο να περιμένουμε να συναντήσουμε και το 2ο και όταν το συναντήσουμε να επαναλάβουμε από το πρώτο όλο το μέρος.

δ) Υπάρχει ένα σύμβολο που μας δείχνει τμηματικές επαναλήψεις...

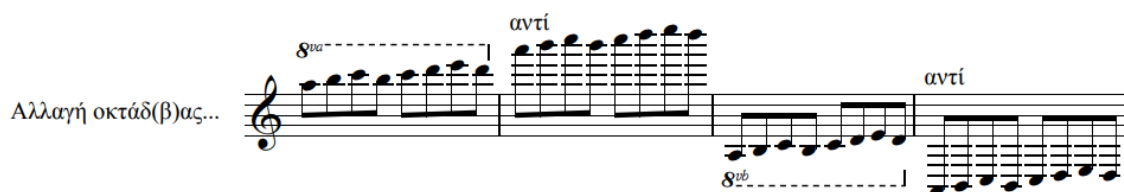

Όταν υπάρχουν πολλά μέτρα παύση δηλώνονται με έναν αριθμό...

Κι άλλα σύμβολα.....

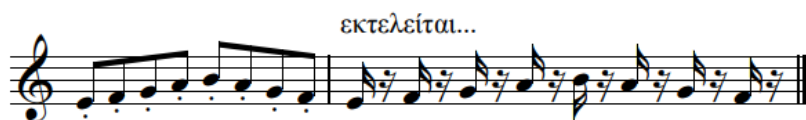
ε) Υπάρχουν σύμβολα για διευκρινήσεις...

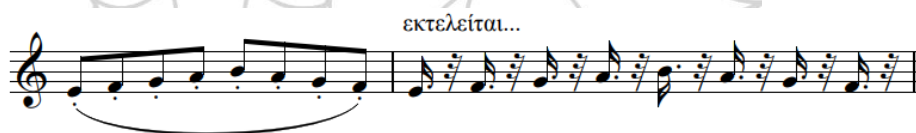
arpeggio
(παίζονται σπαστά)

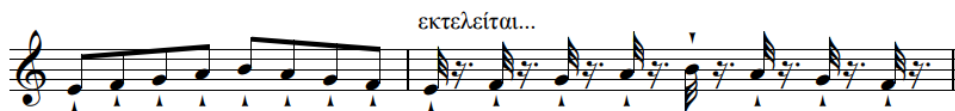
stacatto
(στακάτο) χωρισμένες

portamento
(πορταμέντο)
όχι πολύ χωρισμένες

marcato
(μαρκάτο)
πολύ χωρισμένες

Οι φθόγγοι παίζονται δυνατά και αμέσως χάνουν ένταση.

Κορώνα. Ο φθόγγος διαρκεί
τουλάχιστον
το διπλάσιο
της αξίας του

Cresc. crescendo δυναμώνουμε σιγά - σιγά τον ήχο
(κρεσσέντο)

dim. diminuendo ελαττώνουμε σιγά - σιγά τον ήχο
(ντιμινουέντο)

pp πολύ σιγά
(pianissimo)
(πιανίσιμο)

p σιγά
(piano)
(πιάνο)

mp σχεδόν σιγά
(mezzo piano)
(μέτζο πιάνο)

mf σχεδόν δυνατά
(mezzo forte)
(μέτζο φόρτε)

f δυνατά
(forte)
(φόρτε)

ff πολύ δυνατά
(fortissimo)
(φορτίσιμο)

mor. morendo
να σβήνει ο ήχος
(μορέντο)

Perd. Perdenosi
να σβήνει ο ήχος
σιγά-σιγά

ζ) Υπάρχουν σύμβολα για την κίνηση...

Grave Σοβαρά (πολύ αργή κίνηση)
Γκράβε

Largo Πλατιά (πολύ αργή κίνηση)
Λάργκο

Larghetto Αρκετά πλατιά (αρκετά αργή κίνηση)
Λαργκέτο

Lento Αργά (αργή κίνηση)
Λέντο

Adagio Συρτά (προς την αργή κίνηση)
Αντάτζιο

Andante Περπατητά-φυσικά (όχι πολύ αργή κίνηση)

Αντάντε

Andantino Λίγο γρήγορη κίνηση

Ανταντίνο

Moderato Μέτρια κίνηση προς γρήγορη

Μοντεράτο

Allegretto Εύθυμη, γρήγορη κίνηση

Αλεγκρέτο

Allegro Χαρούμενη κίνηση

Αλέγκρο

Presto Πολύ γρήγορη κίνηση

Πρέστο

Vivo Ζωηρή γρήγορη κίνηση

Βίβο

Prestissimo Πάρα πολύ γρήγορη κίνηση

Πρεστίσιμο

η) Υπάρχουν σύμβολα για την έκφραση...

Amabile Με αγάπη

Αμάμπλε

Amoroso Ερωτικό

Αμορόσο

Apassionato- Patetico Παθητικό

Απασιονάτο-πατέτικο

Brillante Λαμπερό

Μπριλάντε

Gracioso Χαριτωμένο

Γκρατσιόσο

Dolce Γλυκά

Ντόλτσε

Doloroso Με πόνο

Ντολορόσο

Religioso Θρησκευτικό

Ρελιχιόσο

Dramatico Δραματικό

Δραμάτικο

Tranquilo Ήρεμο

Τρανγκίλο

Melancolico Μελανχολικό

Μελανκόλικο

Διάφορες συντομεύσεις μουσικής γραφής

(οι αξίες της εκτέλεσης δεν είναι απόλυτες.
Εξαρτούνται κατά πολύ από την ταχύτητα
και την έκφραση του έργου)

εκτελείται

εκτελείται

εκτελείται

εκτελείται

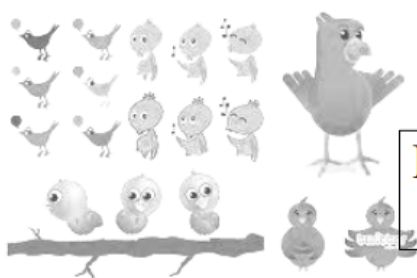

εκτελείται

εκτελείται

ΜΕΛΩΔΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1

Exercise 1 is written on four staves in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth and quarter notes. The second and third staves continue the melody with various note values. The fourth staff concludes the exercise with a double bar line and a repeat sign.

2

Exercise 2 is written on four staves in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of eighth and quarter notes. The second and third staves continue the melody with various note values. The fourth staff concludes the exercise with a double bar line and a key signature change to one sharp (F#).

5

4/4

12/8

6

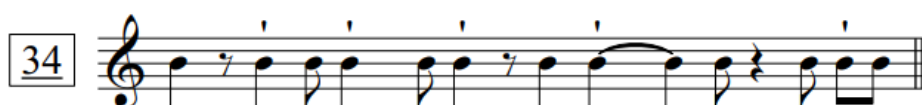
12/8

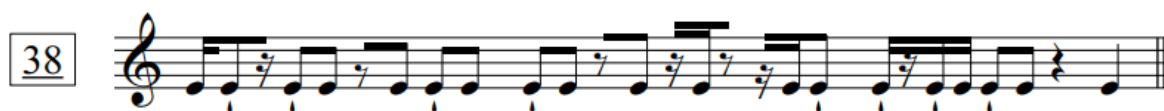
3/4

Ρυθμικές ασκήσεις που μπορούν να γίνουν σε 2/4, 3/4, ή, 4/4

Ασκήσεις με συγκοπές

Φύγαμε για Γ' Γυμνασίου !!

ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ !!

Συγχορδία
ονομάζεται το σύνολο
τριών τουλάχιστον φθόγγων
που ηχούν ταυτόχρονα.

Μείζονα, ή, Ελάσσονα
Για να σχηματίσουμε μια τρίφωνη συγχορδία
χρειαζόμαστε μία νότα σαν **ΒΑΣΗ** μία δεύτερη, σε
απόσταση από την **ΒΑΣΗ**, 3ηςμ. ή 3ηςΜ. που λέγεται
ΜΕΣΗ και μία τρίτη σε απόσταση από την **ΒΑΣΗ**
5η καθαρή που λέγεται **ΚΟΡΥΦΗ**

Α. ΜΕΙΖΟΝΑ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ !!!

Όταν η απόσταση μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ** είναι 3ηΜ. και μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΚΟΡΥΦΗΣ** 5ηΚ. τότε η συγχορδία λέγεται **ΜΕΙΖΟΝΑ** (μικρή), λόγω της απόστασης μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ**

Β. ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ !!!

Όταν η απόσταση μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ** είναι 3ημ. και μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΚΟΡΥΦΗΣ** 5ηΚ. τότε η συγχορδία λέγεται **ΕΛΑΣΣΟΝΑ**, (μικρή), λόγω της απόστασης μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ**

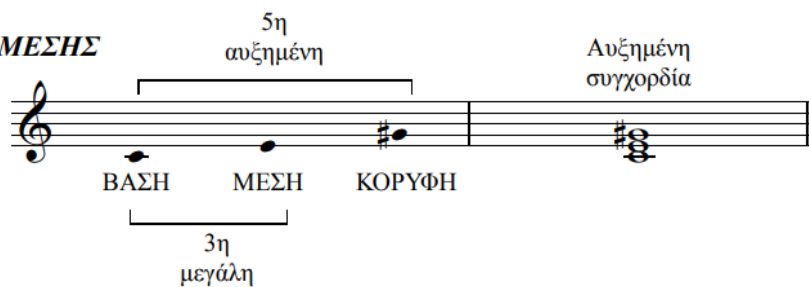
Γ. ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΗ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ !!!

Όταν η απόσταση μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ** είναι 3ημ. και μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΚΟΡΥΦΗΣ** 5η ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΗ τότε η συγχορδία λέγεται **ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΗ**, λόγω της απόστασης μεταξύ ΒΑΣΗΣ και ΚΟΡΥΦΗΣ

Δ. ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑ !!!

Όταν η απόσταση μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΜΕΣΗΣ** είναι 3ηΜ. και μεταξύ **ΒΑΣΗΣ** και **ΚΟΡΥΦΗΣ** 5ης ΑΥΞΗΜΕΝΗ τότε η συγχορδία λέγεται **ΑΥΞΗΜΕΝΗ**, λόγω της απόστασης μεταξύ ΒΑΣΗΣ και ΚΟΡΥΦΗΣ

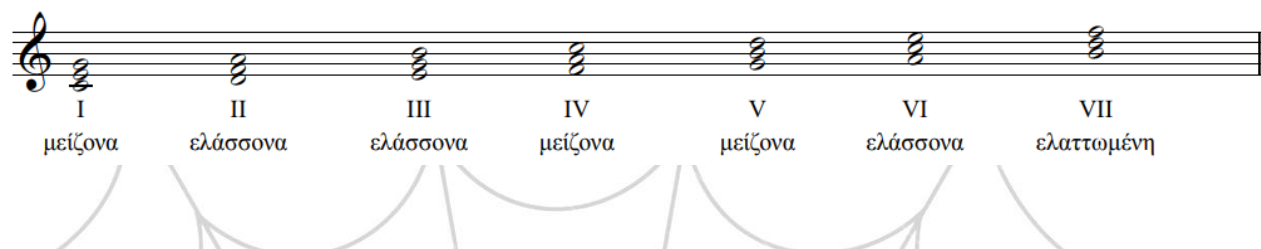

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ → ΟΝΟΜΑΤΑ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΑ ΒΑΘΜΙΔΩΝ

είδη συγχορδιών σε μείζονες κλίμακες:

είδη συγχορδιών σε ελάσσονες κλίμακες:

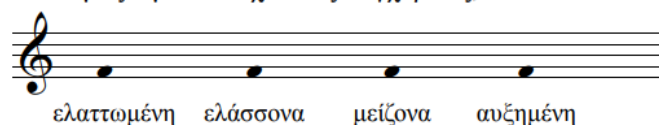

Παράδειγμα Άσκησης Σχηματισμού των 4 ειδών συγχορδιών:

α. με Βάση

Για να σχηματίσουμε όλα τα είδη των συγχορδιών έχοντας σαν 1ο φθόγγο την **ΒΑΣΗ** των συγχορδιών ενεργούμε ως εξής:

1ο: Βάζουμε τέσσερις φορές τον φθόγγο λ.χ ΦΑ. και ονομάζουμε διαδοχικά τις συγχορδίες, την 1η ελαττωμένη, την 2η ελάσσονα, την 3η μείζονα και την 4η αυξημένη.

2ο: Σχηματίζουμε πάνω από την ΒΑΣΗ αναλόγως:

- α) Στην Ελαττωμένη μία 3ημ, και 5ηελατ.
- β) Στην Ελάσσονα μία 3ημ. και μία 5ηκ.
- γ) Στην Μείζονα μία 3η Μ. και μία 5ηΚ.
- δ) Στην αυξημένη μία 3η Μ, και μία 5ηαυξ.

β. με Μέση

Για να σχηματίσουμε όλα τα είδη των συγχορδιών έχοντας σαν 1ο φθόγγο την **ΜΕΣΗ** των συγχορδιών ενεργούμε ως εξής:

1ο: Βάζουμε τέσσερις φορές τον φθόγγο λ.χ ΦΑ. και ονομάζουμε διαδοχικά τις συγχορδίες, την 1η ελαττωμένη, την 2η ελάσσονα, την 3η μείζονα και την 4η αυξημένη.

2ο: Σχηματίζουμε πάνω και κάτω από την ΜΕΣΗ αναλόγως:

- α) Στην Ελαττωμένη μία 3ημ, πάνω και κάτω
- β) Στην Ελάσσονα μία 3ημ. κάτω και μία 3ηΜ. πάνω
- γ) Στην Μείζονα μία 3ηΜ. κάτω και μία 3ημ. πάνω
- δ) Στην αυξημένη μία 3ηΜ κάτω, και μία 3ηΜ. πάνω.

γ. με Κορυφή

Για να σχηματίσουμε όλα τα είδη των συγχορδιών έχοντας σαν 1ο φθόγγο την **ΚΟΡΥΦΗ** των συγχορδιών ενεργούμε ως εξής:

1ο: Βάζουμε τέσσερις φορές τον φθόγγο λ.χ ΦΑ. και ονομάζουμε διαδοχικά τις συγχορδίες, την 1η ελαττωμένη, την 2η ελάσσονα, την 3η μείζονα και την 4η αυξημένη.

2ο: Σχηματίζουμε κάτω από την ΚΟΡΥΦΗ αναλόγως:

α) Στην Ελαττωμένη μία 3ημ και μία 5ηελ.

β) Στην Ελάσσονα μία 3ηΜ. και μία 5ηΚ.

γ) Στην Μείζονα μία 3ημ. και μία 5ηΚ.

δ) Στην αυξημένη μία 3ηΜ και μία 5ηαυξ..

ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ ΛΙΓΟ ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΟΥ ΦΑ

Αρχίζει από την 4η γραμμή.

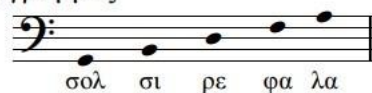
Ο φθόγγος που γράφεται στην

4η γραμμή παίρνει το όνομα του κλειδιού (φα)

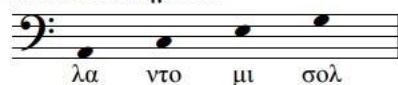

ΦΑ

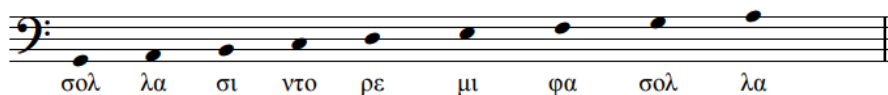
τα ονόματα των φθόγγων στις γραμμές
του πενταγράμμου

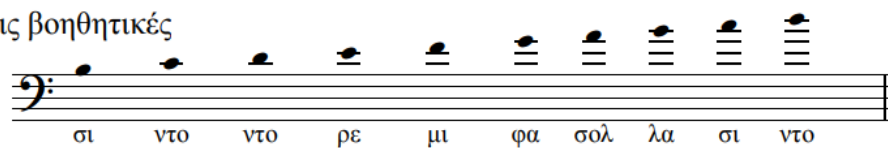
τα ονόματα των φθόγγων στα διαστήματα
του
πενταγράμμου

τα ονόματα των φθόγγων στις γραμμές και στα
διαστήματα του
πεντάγραμμου

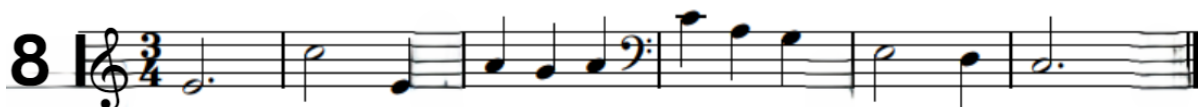

τα ονόματα των φθόγγων στις βοηθητικές
γραμμές
πάνω από το
πεντάγραμμο

τα ονόματα των φθόγγων στις βοηθητικές
γραμμές
κάτω από το
πεντάγραμμο

9

10

11

12

13

14

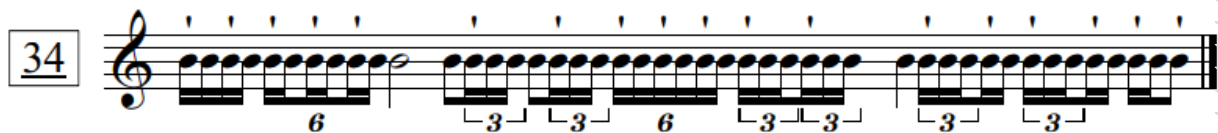

29.

ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΒΛΑΠΤΕΙ !!!

υπάρχουν όπως είπαμε διαστήματα:

ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ

ΔΙΑΤΟΝΙΚΑ

ΜΙΚΡΑ

ΜΕΓΑΛΑ

ΚΑΘΑΡΑ

ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΑ

ΔΙΣ ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΑ

ΑΥΞΗΜΕΝΑ

ΔΙΣ ΑΥΞΗΜΕΝΑ

ΜΕΛΩΔΙΚΑ

ΑΡΜΟΝΙΚΑ

ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ

είναι αυτά που δημιουργούνται από ίδιες νότες.

ΔΙΑΤΟΝΙΚΑ

είναι αυτά που δημιουργούνται από διαφορετικούς φθόγγους.

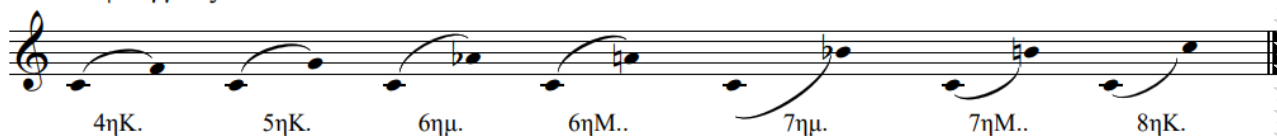

ΜΙΚΡΑ

ΜΕΓΑΛΑ

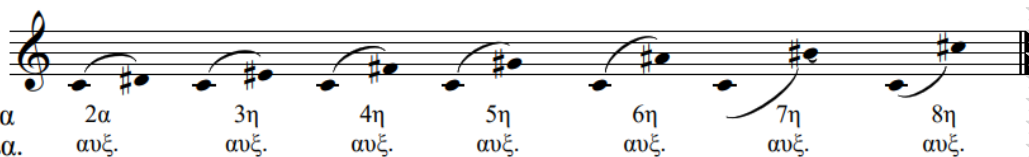
ΚΑΘΑΡΑ

είναι αυτά που δημιουργούνται από διαφορετικούς φθόγγους.

ΑΥΞΗΜΕΝΑ

είναι αυτά που είναι κατά ένα ημιτόνιο μεγαλύτερα από τα καθαρά και μεγάλα.

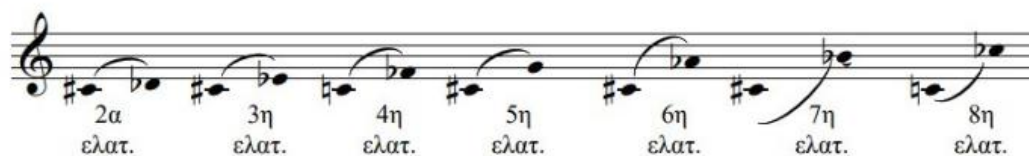

δισ ΑΥΞΗΜΕΝΑ

είναι αυτά που
είναι κατά ένα
ημιτόνιο
μεγαλύτερα
από τα αυξημένα

ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΑ

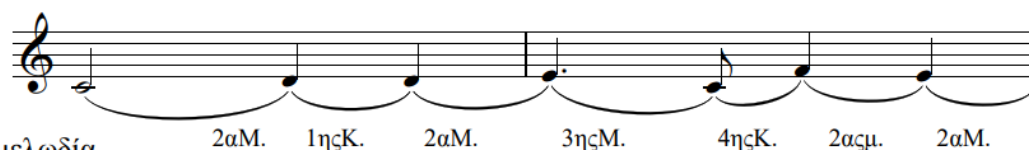
είναι αυτά που
είναι κατά ένα
ημιτόνιο
μικρότερα
από τα καθαρά και μικρά.

δισ ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΑ

είναι αυτά που
είναι κατά ένα
ημιτόνιο
μικρότερα
από τα ελαττωμένα.

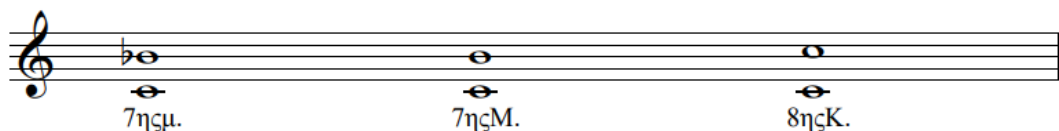
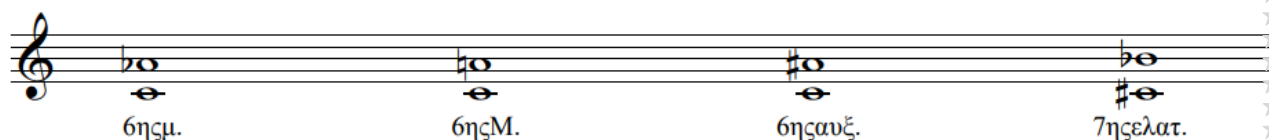
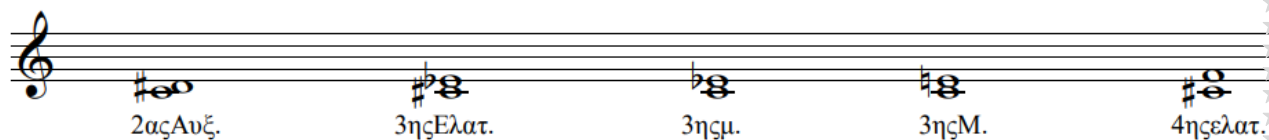
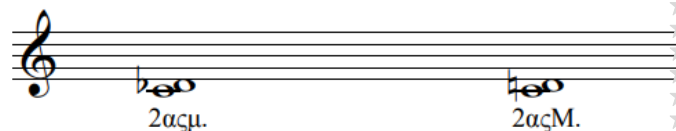
ΜΕΛΩΔΙΚΑ

είναι αυτά που
τοποθετούμε
διαδοχικά και
δημιουργούν την μελωδία

ΑΡΜΟΝΙΚΑ

είναι αυτά που ακούγονται
ταυτόχρονα και δημιουργούν
την ΑΡΜΟΝΙΑ.
Εδώ παρουσιάζουμε τα πιο συνηθισμένα...

Τα αρμονικά διαστήματα τα χωρίζουμε σε:

ΣΥΜΦΩΝΑ και ΔΙΑΦΩΝΑ

Τα Σύμφωνα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες

- α) Τα τέλεια: 1η Κ.
4η Κ.
5η Κ.
8η Κ.
- β) Τα ατελή: 3ης μ. Μ.
6ης μ. Μ.

Διάφωνα είναι όλα τα άλλα.

**Ο ίδιος διαχωρισμός υπάρχει και στα μελωδικά διαστήματα,
με την διαφορά ότι η 2α μ. Μ.
δεν ακούγεται διάφωνα.**

Λύση διαστημάτων

**Τα διάφωνα διαστήματα επειδή δεν ακούγονται τόσο "καλά"
όσο τα σύμφωνα λέμε ότι χρειάζονται να "λυθούν"
δηλ. μετά από ένα διάφωνο διάστημα
να έρχεται ένα σύμφωνο.**

Έτσι λοιπόν έχουμε παρακάτω τις κυριότερες λύσεις τους.
(σε κάθε διάστημα έχουμε αμέσως μετά και την αναστροφή του για μέτρο σύγκρισης
Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι και οι λύσεις σε πολλά διαστήματα
είναι ίδια με την αναστροφή τους.)

Κρατάμε την Κορυφή
και κατεβάζουμε
την Βάση ένα ημιτόνιο

2ας μ.

2αμ. λύση 3ημ.

7ης μ.

7ημ. λύση 6ηΜ.

7ημ. λύση 8ηΚ.

Κρατάμε την Βάση
και κατεβάζουμε
την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Κρατάμε την Βάση
και ανεβάζουμε
την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Κρατάμε την Κορυφή και κατεβάζουμε την Βάση ένα ημιτόνιο

Κρατάμε την Κορυφή και κατεβάζουμε την Βάση ένα τόνο

Πηδάει η Κορυφή μία 4ηΚ. και κατεβάζουμε την Βάση ένα ημιτόνιο

Πηδάει η Κορυφή μία 4ηΚ. και κατεβάζουμε την Βάση ένα τόνο

Ανεβαίνει η Κορυφή μία 2αΜ. και κατεβάζουμε την Βάση ένα ημιτόνιο

Ανεβαίνει η Κορυφή μία 2αΜ. και κατεβάζουμε την Βάση ένα τόνο

2ας Μ.

2αΜ. λύση 3ηΜ.

2αΜ. λύση 3ηΜ.

2αΜ. λύση 6ηΜ.

2αΜ. λύση 6ηΜ.

2αΜ. λύση 4ηΚ.

2αΜ. λύση 4ηΚ.

7ης μ.

7ημ. λύση 6ηΜ.

7ημ. λύση 6ηΜ.

7ημ. λύση 3ηΜ.

7ημ. λύση 3ηΜ.

7ημ. λύση 5ηΚ.

7ημ. λύση 5ηΚ.

Κρατάμε την Βάση και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Κρατάμε την Βάση και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα τόνο

Πηδάει η Βάση μία 4ηΚ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Πηδάει η Βάση μία 4ηΚ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα τόνο

Ανεβαίνει η Βάση μία 2αΜ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Ανεβαίνει η Βάση μία 2αΜ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα τόνο

Κατεβαίνει η Βάση μία 2αμ. και ανεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Ανεβαίνει η Βάση μία 2αμ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

2ας Αυξ.

2ας αυξ. λύση 4ηΚ.

7ης ελατ. λύση 5ηΚ.

3ης Ελατ.

3ης ελατ. λύση 1ηΚ.

7ης ελατ. λύση 8ηΚ.

6ης Αυξ.

Ανεβαίνει η Βάση μία 2αμ. και κατεβάζουμε την Κορυφή ένα ημιτόνιο

Ανεβαίνει η Κορυφή μία 2αμ. και κατεβάζουμε την Βάση ένα ημιτόνιο

Κρατάμε την κορυφή και ανεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο

Η κορυφή πηδάει 3ης μικρό κάτω και ανεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο

4ης Ελατ.

4ης ελατ. λύση 3ημ.

4ης ελατ. λύση 1ηΚ.

5ης Αυξ.

Κρατάμε την βάση και ανεβάζουμε την κορυφή ένα ημιτόνιο

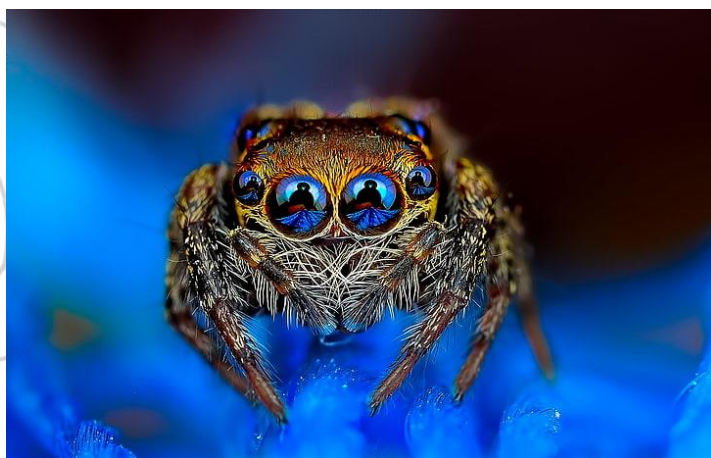
	Ανεβάζουμε την κορυφή ένα ημιτόνιο και κατεβάζουμε την βάση έναν τόνο	Ανεβάζουμε την κορυφή ένα ημιτόνιο και κατεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο	Ανεβάζουμε την κορυφή ένα ημιτόνιο και ανεβάζουμε την βάση έναν τόνο
4ης Αυξ. ↑	4ης αυξ. λύση 6ηΜ.	4ης αυξ. λύση 6ημ.	4ης αυξ. λύση 4ηΚ.
↓ 5ης Ελατ.	5ης ελατ. λύση 3ημ.	5ης ελατ. λύση 3ηΜ.	5ης ελατ. λύση 5ηΚ.
	Ανεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο και κατεβάζουμε την κορυφή έναν τόνο	Ανεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο και κατεβάζουμε την κορυφή ένα ημιτόνιο	Ανεβάζουμε την βάση ένα ημιτόνιο και ανεβάζουμε την κορυφή έναν τόνο

Γενικά παρατηρούμε ότι:

1ο) Στα αυξημένα διαστήματα η ΚΟΡΥΦΗ ανεβαίνει
ΠΑΝΤΑ ένα ημιτόνιο ενώ στα ελαττωμένα η ΒΑΣΗ
ανεβαίνει ΠΑΝΤΑ ένα ημιτόνιο (αυτό συμβαίνει γιατί τα
αυξημένα διαστήματα αν αντιστραφούν θα μας δώσουν
ελαττωμένα.)

2ο) Όλα τα αυξημένα ΜΕΓΑΛΩΝΟΥΝ
(από 2ας θα γίνει 3ης και πάνω)
ενώ τα ελαττωμένα ΜΙΚΡΑΙΝΟΥΝ
(από 4ης θα γίνουν 3ης και κάτω)

3ο) Τα αυξημένα και τα ελαττωμένα διαστήματα λύνονται
ΠΑΝΤΑ σε ΣΥΜΦΩΝΑ.
(1ηςΚ.,
3ης μ. και Μ.,
4ηςΚ.,
5ηςΚ.,
6ηςμ. και Μ.
και 8ης Κ.)

αναστροφή των συγχορδιών

είναι όταν έχουμε αντί για χαμηλότερο
φθόγγο την βάση της συγχορδίας
έχουμε μία από τις άλλες δύο.

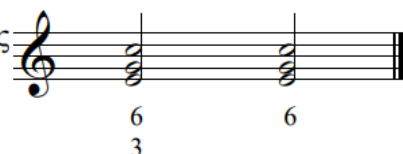
α. ΕΥΘΕΙΑ ΘΕΣΗ

Όταν έχουμε για χαμηλότερο φθόγγο την **ΒΑΣΗ** της συγχορδίας
λέμε τότε ότι η συγχορδία βρίσκεται σε **ΕΥΘΕΙΑ ΘΕΣΗ**
και συμβολίζεται με **5** ή με **5** ή με **3** ή και **τίποτα!**

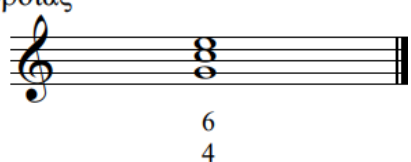
β. ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ

Όταν έχουμε για χαμηλότερο φθόγγο την **ΜΕΣΗ** της συγχορδίας
λέμε τότε ότι η συγχορδία βρίσκεται σε **1η ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ**
και συμβολίζεται με **6** ή με **6**.

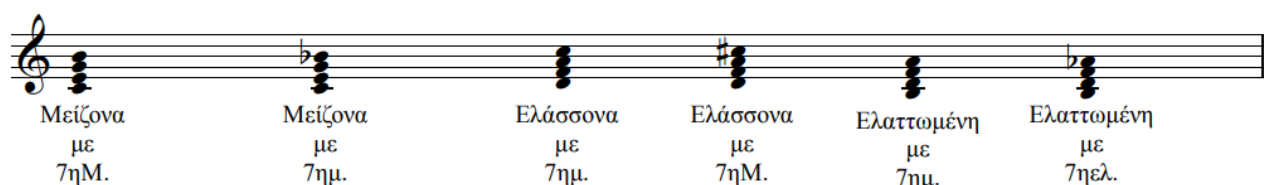

γ. ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ

Όταν έχουμε για χαμηλότερο φθόγγο την **ΚΟΡΥΦΗ** της συγχορδίας
λέμε τότε ότι η συγχορδία βρίσκεται σε **2η ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ**
και συμβολίζεται με **6**

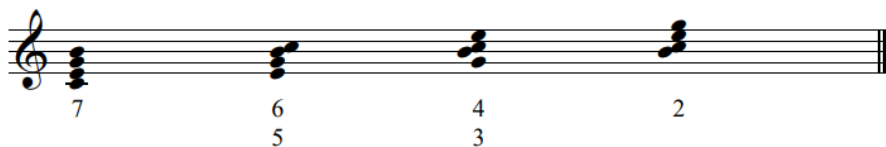
είδη τετράφωνων συγχορδιών με 7η

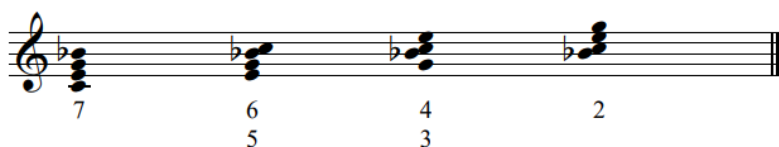
*η ελαττωμένη συγχορδία μεθ'εβδόμης μικρής ονομάζεται ντιμινοούτα

Αναστροφές Μείζονας με 7^η.

Αναστροφές της
Μείζονας με 7^ηΜ.

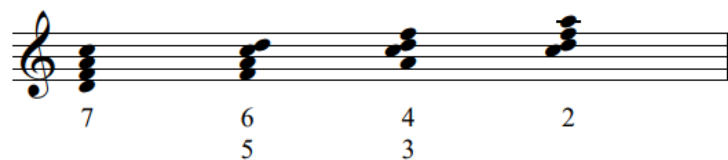

Αναστροφές της
Μείζονας με 7^ημ.

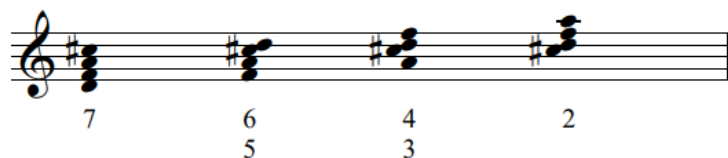

Αναστροφές Ελάσσονας συγχορδίας με 7^η.

Αναστροφές της
Ελάσσονας με 7^ηΜ.

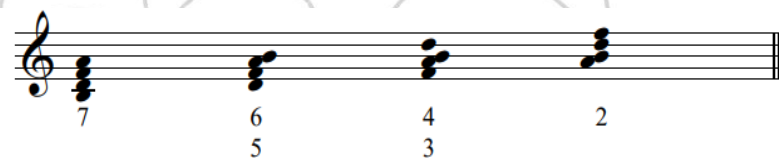

Αναστροφές της
Ελάσσονας με 7^ηΜ.

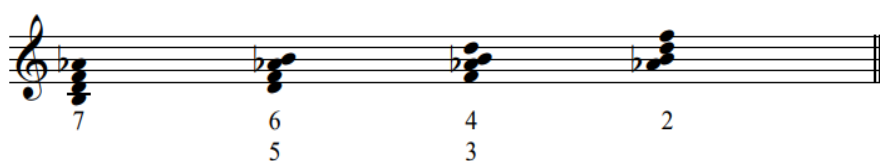

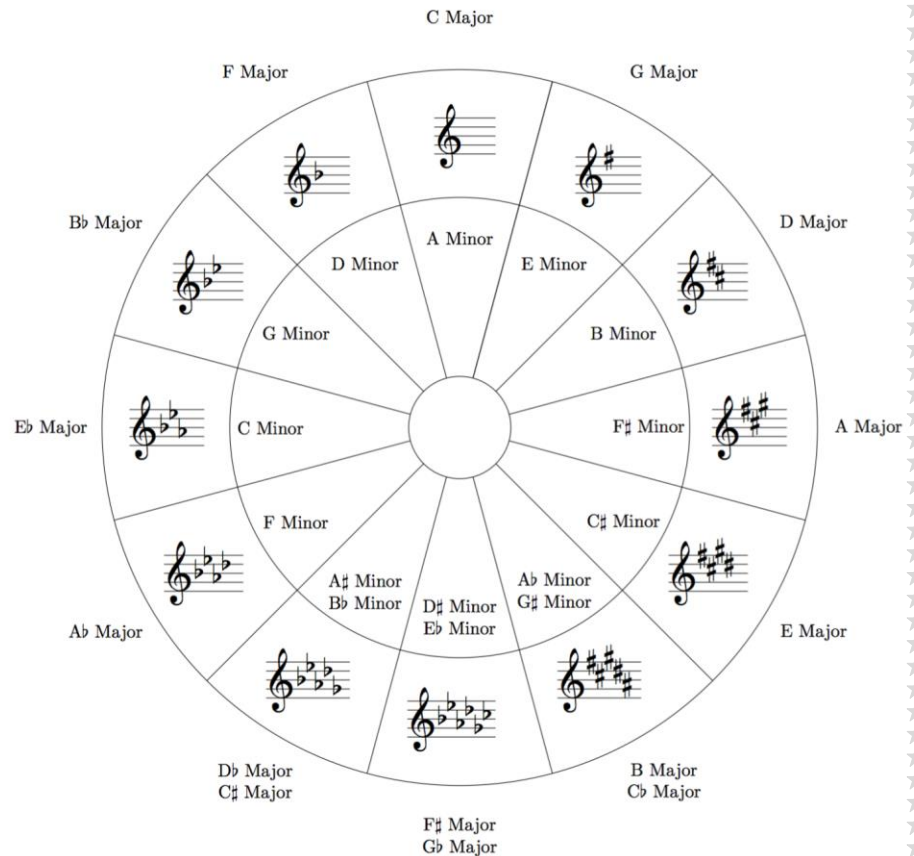
Αναστροφές Ελαττωμένης συγχορδίας με 7^η.

Αναστροφές της
Ελαττωμένης με 7^ημ.

Αναστροφές της
Ελαττωμένης με 7^ηελ.

Κάθε νότα που παράγεται με φυσικά μέσα είναι ένα πολύ σύνθετο φαινόμενο... Ως προς το τονικό ύψος της αναφερόμαστε στην **θεμέλια νότα** που ακούμε, όμως, κάθε νότα, ως σύνθετος ήχος, έχει πέρα από την θεμέλια νότα και τους λεγόμενους «**αρμονικούς**» της οι οποίοι είναι τα ακέραια πολλαπλάσια της θεμελίου...:

Συχνότητα: v 2v 3v 4v 5v (κτλ)

Θεμελιώδης
(1ος αρμονικός)

Υπόλοιποι αρμονικοί

ή

αρμονική σειρά - στήλη

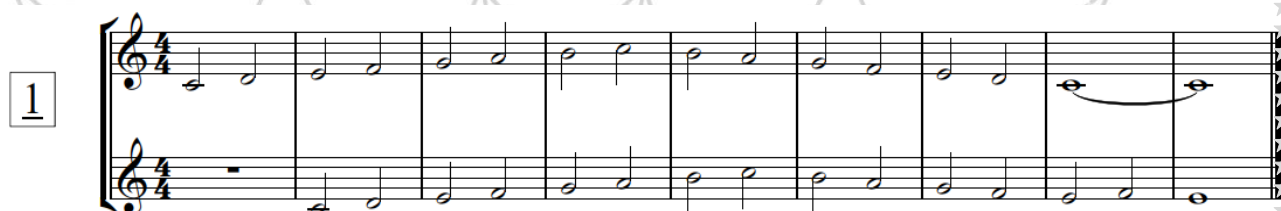
Παρατηρούμε ότι:

- 1ο) Αν πολλαπλασιάσουμε έναν αριθμό επί τον αριθμό 2
θα μας δώσει τον ίδιο φθόγγο αλλά μία οκτάδ(β)α πάνω.
- 2ο) Τα διαστήματα όσο πάνε και μικραίνουν.
- 3ο) Με τους "μαύρους" φθόγγους δηλώνουμε ότι οι φθόγγοι αυτοί δεν είναι
ακριβώς σε αυτήν την θέση.
- 4ο) Οι αρμονικοί 4,5,6 μας δίνουν την μείζονα συγχορδία (NTO - MI - ΣΟΛ)

Δίφωνο Σολφέζ !!!

5

Exercise 5, measures 1-5. Treble and bass staves, 4/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

Exercise 5, measures 6-10. Treble and bass staves, 4/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

6

Exercise 6, measures 1-8. Treble and bass staves, 2/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

7

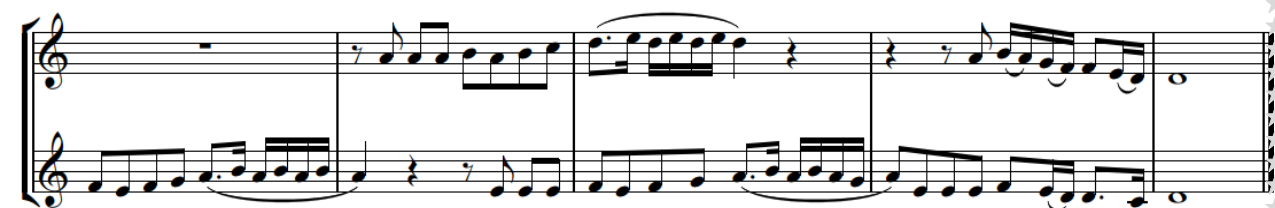
Exercise 7, measures 1-8. Treble and bass staves, 3/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

8

Exercise 8, measures 1-7. Treble and bass staves, 4/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

Exercise 8, measures 8-14. Treble and bass staves, 4/4 time. Treble: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. Bass: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4.

9

10

11

12

System 12, measures 1-6. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 2/4. The melody in the upper staff begins with a whole rest, followed by a half note B-flat, a quarter note A, and a half note G. The bass line starts with a half note F, followed by a half note E, a quarter note D, and a half note C. Measures 2-6 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line.

System 12, measures 7-12. The melody in the upper staff continues with a half note F, a quarter note E, a half note D, and a half note C. The bass line starts with a half note B, followed by a half note A, a quarter note G, and a half note F. Measures 7-12 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line.

13

System 13, measures 1-6. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 2/4. The melody in the upper staff begins with a whole rest, followed by a half note B-flat, a quarter note A, and a half note G. The bass line starts with a half note F, followed by a half note E, a quarter note D, and a half note C. Measures 2-6 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line.

System 13, measures 7-12. The melody in the upper staff continues with a half note F, a quarter note E, a half note D, and a half note C. The bass line starts with a half note B, followed by a half note A, a quarter note G, and a half note F. Measures 7-12 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line.

System 13, measures 13-18. The melody in the upper staff begins with a whole rest, followed by a half note B-flat, a quarter note A, and a half note G. The bass line starts with a half note F, followed by a half note E, a quarter note D, and a half note C. Measures 13-18 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line.

System 13, measures 19-24. The melody in the upper staff begins with a whole rest, followed by a half note B-flat, a quarter note A, and a half note G. The bass line starts with a half note F, followed by a half note E, a quarter note D, and a half note C. Measures 19-24 continue with various eighth and quarter notes, including some beamed pairs and a final half note G in the upper staff and a half note F in the bass line. The system ends with a double bar line and a key signature change to two flats (B-flat and E-flat).

14

15

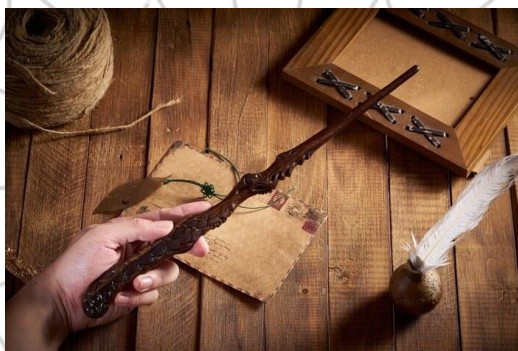
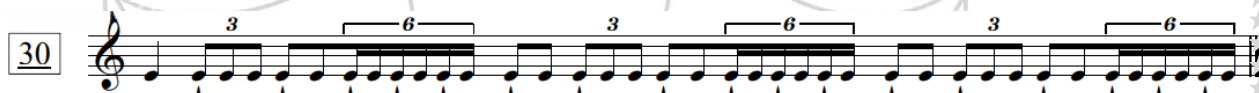

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
μπορούν να γίνουν
και σε μέτρο 2/4, 3/4, 4/4

Πώς βρίσκουμε σε ποιές κλίμακες ανήκει ένα διάστημα.

Παραδείγματα...

α.

Για να βρούμε σε ποιές κλίμακες, και πόσες, ανήκει ένα διάστημα σκεφτόμαστε ως εξής:
Το διάστημα της 2ας μεγάλης ΣΟΛ - ΛΑ

1ο: Ανήκει στην κλίμακα με 0 οπλισμό γιατί καμία από τις νότες δεν έχει οπλισμό.

2ο: Συνεχίζουμε με την σειρά των διέσεων.

Σε κλίμακα με 1 # ανήκει γιατί καμία από τις νότες δεν είναι φα#

Σε κλίμακα με 2# ανήκει γιατί καμία από τις νότες δεν είναι ντο#

Σε κλίμακα με 3# δεν ανήκει γιατί η νότα ΣΟΛ δεν πρέπει να έχει διέση

3ο: Πάμε τώρα στην σειρά των υφέσεων.

Σε κλίμακα με 1 b ανήκει γιατί καμία από τις νότες δεν είναι σιb

Σε κλίμακα με 2b ανήκει γιατί καμία από τις νότες δεν είναι μιb

Σε κλίμακα με 3b δεν ανήκει γιατί η νότα ΛΑ δεν πρέπει να έχει ύφεση

**Το διάστημα ΣΟΛ - ΛΑ ανήκει στις κλίμακες που έχουν
μέχρι 2#, μέχρι 2b
και στην κλίμακα που δεν έχει τίποτα.**

Επειδή όμως τον ίδιο οπλισμό έχουν και οι ελάσσονές τους άρα ανήκουν, λογικά, και στις ελάσσονές τους. Η ελάσσονα που θα ψάχνουμε είναι η αρμονική, για αυτό λοιπόν πρέπει να προσέχουμε την VII βαθμίδα που είναι ανεβασμένη με "βοηθητικό" οπλισμό που δεν υπάρχει στον κύριο οπλισμό της κλίμακας.

Έχουμε λοιπόν: **Μείζονες** **ελάσσονες**

NTO	V-VI	-	λα	VII-VIII	δεν ανήκει γιατί η νότα ΣΟΛ είναι προσαγωγές και έχει #
1# ΣΟΛ	I-II	-	μι	III-IV	
2# ΡΕ	IV-V	-	σι	VI-VII	δεν ανήκει γιατί η νότα ΛΑ είναι προσαγωγές και έχει #
1b ΦΑ	II-III	-	ρε	IV-V	
2b ΣΙb	VI-VII	-	σολ	I-II	

β.

Αν έχουμε την μία από τις δύο νότες με # ψάχνουμε από την σειρά που ανήκει ο οπλισμός και μετά. λ.χ. **ΣΟΛ#-ΜΙ** Θα αρχίσουμε να ψάχνουμε από την 3# και μετά μέχρι την κλίμακα που δεν θα έχει μι#. ΔΕΝ ψάχνουμε σε κλίμακες με υφέσεις γιατί δεν μπορεί μια μείζονα κλίμακα να έχει και # και b! (θα υπάρχει σε κλίμακες από 3# μέχρι και 5#)

Μείζονες	ελάσσονες
3# ΛΑ VII-XII	- φα# II-VII δεν ανήκει γιατί η VII είναι ΜΙ#
4# ΜΙ III-VIII	- ντο# V-X
5# ΦΑ# II-VII	- ρε# IV-IX

ΠΡΟΣΟΧΗ επειδή στις ελάσσονες ΔΕΝ βρήκαμε και την ΣΟΛ# σαν VII βαθμίδα πρέπει να την ψάξουμε.

Η ΣΟΛ# είναι προσαγωγέας στην λα ελάσσονα και το διάστημα ΣΟΛ#-ΜΙ σαν VII-XII ανήκει στην **λα ελάσσονα**

γ.

Αν έχουμε και τις δύο νότες με #, ψάχνουμε από την τελευταία δίσση στη σειρά του οπλισμού. λ.χ. **ΡΕ#-ΣΙ#** Θα αρχίσουμε να ψάχνουμε από την ΣΙ# (7η#) γιατί είναι μετά την ΡΕ# στην σειρά του οπλισμού (θα ψάξουμε και στις κλίμακες με διπλές διέσεις, τις φανταστικές) μέχρι την ΣΟΛ*
Θα υπάρχει σε κλίμακες από 7# μέχρι και 10#

Μείζονες	ελάσσονες
7# ΝΤΟ# II-VII	- λα# IV-IX
8# ΣΟΛ# V-X	- μι# VII-XII δεν ανήκει γιατί ο προσαγωγέας της ΜΙ# είναι η ΡΕ*
9# ΡΕ# I-VI	- σι# III-VIII
10# ΛΑ# VI-IX	- φα# VI-XI

ΠΡΟΣΟΧΗ επειδή στις ελάσσονες ΔΕΝ βρήκαμε την νότα ΣΙ# σαν VII βαθμίδα πρέπει να την ψάξουμε.

Η ΣΙ# είναι προσαγωγέας στην ντο# και το διάστημα ΡΕ#-ΣΙ# σαν II-VII ανήκει στην **ντο# ελάσσονα**

δ.

Αν έχουμε την μία από τις δύο νότες με b ψάχνουμε από την σειρά που ανήκει ο οπλισμός και μετά. λ.χ. **ΣΟΛ-ΡΕb** Θα αρχίσουμε να ψάχνουμε από την **4b** και μετά μέχρι την κλίμακα που δεν θα έχει ΣΟΛb. ΔΕΝ ψάχνουμε σε κλίμακες με διέσεις γιατί δεν μπορεί μια μείζονα κλίμακα να έχει και $\#$ και b ! Υπάρχει μόνο στην κλίμακα με **4b** γιατί η 5η ύφεση είναι στη νότα ΣΟΛ

Μείζονες	ελάσσονες
4b ΛΑb VII-XI	- φα II-VI

ΠΡΟΣΟΧΗ επειδή στις ελάσσονες ΔΕΝ βρήκαμε την ΣΟΛ αλλά ούτε και την ΡΕb σαν VII βαθμίδα πρέπει να τις ψάξουμε μόνοι μας.

Η ΣΟΛ(♯) είναι προσαγωγέας στην λαb ελάσσονα και το διάστημα ΣΟΛ-ΡΕb σαν VII-XII ανήκει στην **λαb ελάσσονα**

Η ΡΕb είναι προσαγωγέας στην μιbb ελάσσονα αλλά η μιbb έχει 10 υφέσεις, οπότε έχει την νότα ΣΟΛb, άρα το διάστημα δεν ανήκει στην **μιbb ελάσσονα**

ε.

Αν έχουμε και τις δύο νότες με b , ψάχνουμε από την τελευταία ύφεση στη σειρά του οπλισμού. λ.χ. **ΛΑb-ΣΙb** Θα αρχίσουμε να ψάχνουμε από την ΛΑb (3ηb) γιατί είναι μετά την ΣΙb στην σειρά του οπλισμού και θα δούμε ότι υπάρχει στις κλίμακες από 3b μέχρι και 7b

Μείζονες	ελάσσονες
3b ΜΙb IV-V	- ντο VI-VII δεν ανήκει γιατί η σιb στην ντο ελάσσονα είναι φυσική(♯)
4b ΛΑb I-II	- φα III-IV
5b ΡΕb V-VI	- σιb VII-VIII δεν ανήκει γιατί η λαb στην σιb ελάσσονα είναι φυσική(♯)
6b ΣΟΛb II-III	- μιb IV-V
7b ΝΤΟb VI-VII	- λαb I-II

ζ.

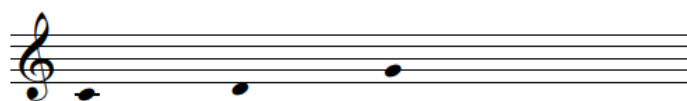
Αν έχουμε και τις δύο νότες με b , ψάχνουμε από την τελευταία ύφεση στη σειρά του οπλισμού. λ.χ. **ΡΕb-ΣΟΛb** Θα αρχίσουμε να ψάχνουμε από την ΣΟΛb (5ηb) γιατί είναι μετά την ΡΕb στην σειρά του οπλισμού και θα δούμε ότι υπάρχει στις κλίμακες από 5b μέχρι και 10b (θα ψάξουμε και στις φανταστικές κλίμακες)

Μείζονες	ελάσσονες
5b ΡΕb I-IV	- σιb III-VI
6b ΣΟΛb V-VIII	- μιb VII-X δεν ανήκει γιατί η ρεb στην μιb ελάσσονα είναι φυσική(♯)
7b ΝΤΟb II-V	- λαb IV-VIII δεν ανήκει γιατί η σολb στην λαb ελάσσονα είναι φυσική(♯)
8b ΦΑb VI-IX	- ρεb I-IV
9b ΣΙbb III-VI	- σολb V-VIII
10b ΜΙbb VII-X	- ντοb II-V

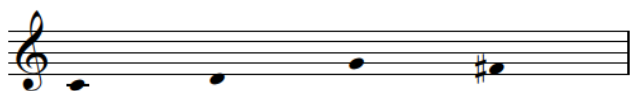
Πώς μπορούμε να καταλάβουμε
σε τί κλίμακα είναι ένα κομμάτι από ένα έργο. λ.χ.:
(περιττό είναι να πούμε ότι υπάρχουν χιλιάδες διαφορετικά παραδείγματα.
Εδώ παραθέτουμε, απλά, μία σκέψη...)

1) οι 2 φθόγγοι μόνοι τους ανήκουν στις:
ΝΤΟ-ΣΟΛ-ΦΑ-ΣΙb-ΜΙb Μείζονες
και στις: λα-σολ-ντο ελάσσονες

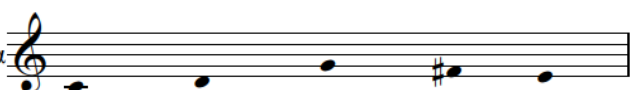
2) προσθέτοντας την επόμενη νότα φεύγει
η λα ελάσσονα γιατί είναι ο προσαγωγέας
της και πρέπει να έχει # και μένουν οι:
ΣΟΛ-ΡΕ-ΦΑ-ΣΙb-ΜΙb Μείζονες
και στις: σολ-ντο ελάσσονες

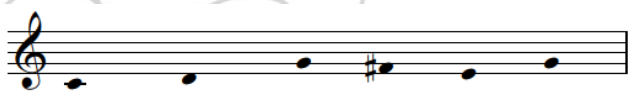
3) προσθέτοντας την επόμενη νότα φεύγουν οι:
ΦΑ-ΣΙb-ΜΙb μείζονες και οι:
ντο ελάσσονα γιατί δεν έχουν
στον οπλισμό τους φα# και μένουν οι:
ΣΟΛ μείζονα και σολ ελάσσονα

4) προσθέτοντας την επόμενη νότα φεύγει η σολ
ελάσσονα γιατί έχει μιb και μένει μόνο η ΣΟΛ μείζονα

5) προσθέτοντας την επόμενη νότα μένει μόνο
η ΣΟΛ μείζονα

6) προσθέτοντας την επόμενη νότα μένει μόνο
η ΣΟΛ μείζονα

7) προσθέτοντας την επόμενη νότα μένει μόνο
η ΣΟΛ μείζονα

είδη συγχορδιών σε μείζονες κλίμακες:

I μείζονα II ελάσσονα III ελάσσονα IV μείζονα V μείζονα VI ελάσσονα VII ελαττωμένη

είδη συγχορδιών σε ελάσσονες κλίμακες:

I ελάσσονα II ελαττωμένη III αυξημένη IV ελάσσονα V μείζονα VI μείζονα VII ελαττωμένη

Παρατηρούμε ότι υπάρχουν τέσσερα είδη συγχορδιών στις βαθμίδες:

στις ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ	στις ΒΑΘΜΙΔΕΣ		
ΜΕΙΖΟΝΕΣ	I	IV	V
ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ	II	III	VI
ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΕΣ	VII		

στις ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ	στις ΒΑΘΜΙΔΕΣ	
ΜΕΙΖΟΝΕΣ	V	VI
ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ	I	IV
ΕΛΑΤΤΩΜΕΝΕΣ	II	VII
ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ	III	

Από αυτό μπορούμε να καταλάβουμε ότι μία συγχορδία μπορούμε να την συναντήσουμε σε πολλές κλίμακες:

λ.χ.

Την συγχορδία PEM.

Μπορούμε να την βρούμε σε μείζονες κλίμακες στις βαθμίδες:

I	στην PEM.	(με 2#)
IV	στην ΛΑΜ.	(με 3#)
V	στην ΣΟΛΜ.	(με 1#)

και στις ελάσσονες κλίμακες στις βαθμίδες:

V	στην σολ	(με 2b)
VI	στην φα#	(με 3#)

Την συγχορδία ρεΕ.

Μπορούμε να την βρούμε σε μείζονες κλίμακες στις βαθμίδες:

II	στην ΝΤΟΜ.	(με 0)
III	στην ΣΙbΜ.	(με 2b)
VI	στην ΦΑΜ.	(με 1b)

και στις ελάσσονες κλίμακες στις βαθμίδες:

I	στην ρε	(με 1b)
IV	στην λα	(με 3#)

Την συγχορδία ρεΕλατ.

Μπορούμε να την βρούμε σε μείζονες κλίμακες στις βαθμίδες:

VII	στην ΜΙb.	(με 3b)
-----	-----------	---------

και στις ελάσσονες κλίμακες στις βαθμίδες:

II	στην ντο	(με 3b)
VII	στην μιb	(με 6b)

Την συγχορδία ρεΑυξ.

Μπορούμε να την βρούμε σε μείζονες κλίμακες στις βαθμίδες: δεν υπάρχει

και στις ελάσσονες κλίμακες στις βαθμίδες:

III	στην ΣΙ	(με 2#)
-----	---------	---------

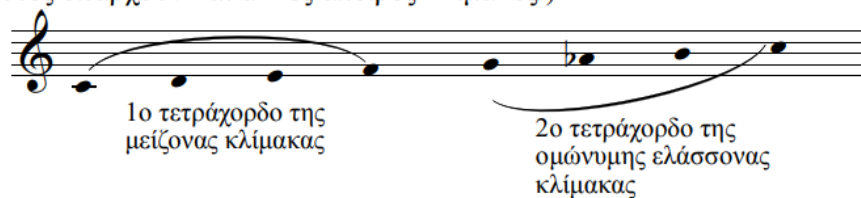

Ομόνυμες κλίμακες λέγονται αυτές που έχουν το ίδιο όνομα αλλά διαφορετικό είδος. (NTOM. => ντοΕ.)

Άλλες κλίμακες

(εκτός από αυτές υπάρχουν και άλλες άπειρες κλίμακες.)

Μείζονα - ελάσσονα
(moll-dur)

Αρχαιοελληνικές κλίμακες

Ιωνικός

Φρύγιος
που αργότερα
ονομάσθηκε
Δώριος

Δώριος
που αργότερα
ονομάσθηκε
Φρύγιος

Λύδιος

Μιξολύδιος

Αιολικός

Υποφρύγιος

εναρμόνιες και φανταστικές κλίμακες

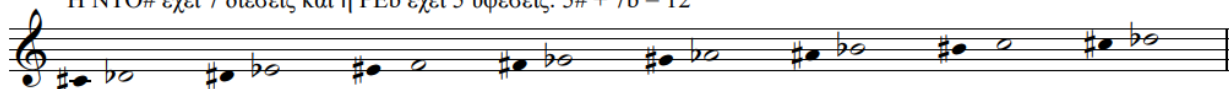
Εναρμόνιες κλίμακες λέγονται αυτές που έχουν τον ίδιο ήχο αλλά αντίθετο οπλισμό.
λ.χ. NTO# ==> με PEb (εναρμονίζουμε τον πρώτο φθόγγο της κλίμακας)

Φανταστικές λέγονται αυτές που δεν χρησιμοποιούνται αλλά εναρμονίζονται με μία πραγματική.

Αν προσθέσουμε τον οπλισμό τους πρέπει να μας δίνει το άθροισμα 12

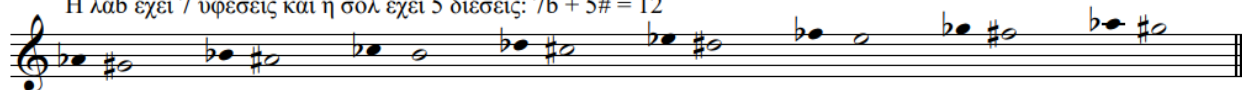
Στην πραγματικότητα εναρμονίζονται όλες οι νότες των κλιμάκων λ.χ.

Η NTO# έχει 7 διέσεις και η PEb έχει 5 υφέσεις: $5\# + 7b = 12$

**Το ίδιο συμβαίνει αν εναρμονίσουμε
και ελάσσονες κλίμακες.**

Η λαb έχει 7 υφέσεις και η σολ# έχει 5 διέσεις: $7b + 5\# = 12$

Πίνακας με όλες τις κλίμακες (εναρμόνιες και φανταστικές)

ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

NTO 0	==>	12# ΣΙ#
ΣΟΛ 1#	==>	11b ΛΑbb
ΡΕ 2#	==>	10b ΜΙbb
ΛΑ 3#	==>	9b ΣΙbb
ΜΙ 4#	==>	8b ΦΑb
ΣΙ 5#	==>	7b ΝΤΟb
ΦΑ# 6#	==>	6b ΣΟΛb
ΝΤΟ# 7#	==>	5b ΡΕb
ΣΟΛ# 8#	==>	4b ΛΑb
ΡΕ# 9#	==>	3b ΜΙb
ΛΑ# 10#	==>	2b ΣΙb
ΜΙ# 11#	==>	1b ΦΑ
ΣΙ# 12#	==>	0 ΝΤΟ

ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

λα 0	==>	12# σολ×	
μι 1#	==>	11b φαb	
σι 2#	==>	10b ντοb	
φα# 3#	==>	9b σολb	
ντο# 4#	==>	8b ρεb	
σολ# 5#	==>	7b λαb	
ρε# 6#	==>	6b μιb	
λα# 7#	==>	5b σιβ	
μι# 8#	==>	4b φαb	
σι# 9#	==>	3b ντοb	
φα×	10#	==>	2b σολb
ντο×	11#	==>	1b ρε
σολ×	12#	==>	0 λα

Περί ρυθμού

Διάφορα άλλα είδη μέτρων

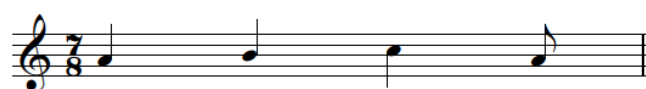
Γνωρίζουμε
ότι τα **απλά**
μέτρα
δημιουργούν
τα **σύνθετα**. λ.χ.

$$\begin{matrix} 5 & (2+3) & (3+2) \\ 8 & 8 & 8 \end{matrix}$$

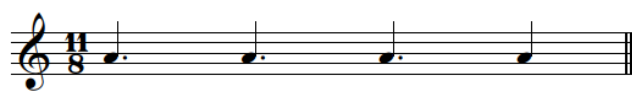
$$\begin{matrix} 7 & (4+3) & (3+4) & (2+2+3) \\ 8 & 8 & 8 & 8 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} 9 & (4+3+2) & (2+2+2+3) \\ 8 & 8 & 8 \end{matrix}$$

11 (4+4+3) (3+3+3+2)
8 8 8

Όπως αντιλαμβανόμαστε υπάρχουν
"άπειροι" συνδυασμοί
για να δημιουργήσουμε
ένα μικτό μέτρο

ΜΕΛΩΔΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1

(5/8)

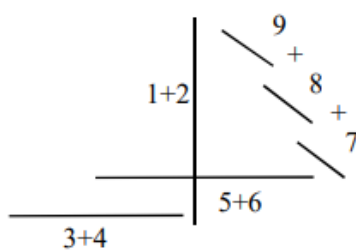
(7/4) (7/8)

7

The musical notation for the ending of 'The Rose Tree' is shown on a single staff. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of the following notes: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), A4-G4 (beamed eighth notes), F#4 (quarter), E4 (half), D4 (half), C4 (half), B3 (half), A3 (half), G3 (half), F#3 (half), E3 (half), D3 (half), C3 (half), B2 (half), A2 (half), G2 (half), F#2 (half), E2 (half), D2 (half), C2 (half), B1 (half), A1 (half), G1 (half), F#1 (half), E1 (half), D1 (half), C1 (half), B0 (half), A0 (half), G0 (half), F#0 (half), E0 (half), D0 (half), C0 (half), B-1 (half), A-1 (half), G-1 (half), F#-1 (half), E-1 (half), D-1 (half), C-1 (half), B-2 (half), A-2 (half), G-2 (half), F#-2 (half), E-2 (half), D-2 (half), C-2 (half), B-3 (half), A-3 (half), G-3 (half), F#-3 (half), E-3 (half), D-3 (half), C-3 (half), B-4 (half), A-4 (half), G-4 (half), F#-4 (half), E-4 (half), D-4 (half), C-4 (half), B-5 (half), A-5 (half), G-5 (half), F#-5 (half), E-5 (half), D-5 (half), C-5 (half), B-6 (half), A-6 (half), G-6 (half), F#-6 (half), E-6 (half), D-6 (half), C-6 (half), B-7 (half), A-7 (half), G-7 (half), F#-7 (half), E-7 (half), D-7 (half), C-7 (half), B-8 (half), A-8 (half), G-8 (half), F#-8 (half), E-8 (half), D-8 (half), C-8 (half), B-9 (half), A-9 (half), G-9 (half), F#-9 (half), E-9 (half), D-9 (half), C-9 (half), B-10 (half), A-10 (half), G-10 (half), F#-10 (half), E-10 (half), D-10 (half), C-10 (half), B-11 (half), A-11 (half), G-11 (half), F#-11 (half), E-11 (half), D-11 (half), C-11 (half), B-12 (half), A-12 (half), G-12 (half), F#-12 (half), E-12 (half), D-12 (half), C-12 (half), B-13 (half), A-13 (half), G-13 (half), F#-13 (half), E-13 (half), D-13 (half), C-13 (half), B-14 (half), A-14 (half), G-14 (half), F#-14 (half), E-14 (half), D-14 (half), C-14 (half), B-15 (half), A-15 (half), G-15 (half), F#-15 (half), E-15 (half), D-15 (half), C-15 (half), B-16 (half), A-16 (half), G-16 (half), F#-16 (half), E-16 (half), D-16 (half), C-16 (half), B-17 (half), A-17 (half), G-17 (half), F#-17 (half), E-17 (half), D-17 (half), C-17 (half), B-18 (half), A-18 (half), G-18 (half), F#-18 (half), E-18 (half), D-18 (half), C-18 (half), B-19 (half), A-19 (half), G-19 (half), F#-19 (half), E-19 (half), D-19 (half), C-19 (half), B-20 (half), A-20 (half), G-20 (half), F#-20 (half), E-20 (half), D-20 (half), C-20 (half), B-21 (half), A-21 (half), G-21 (half), F#-21 (half), E-21 (half), D-21 (half), C-21 (half), B-22 (half), A-22 (half), G-22 (half), F#-22 (half), E-22 (half), D-22 (half), C-22 (half), B-23 (half), A-23 (half), G-23 (half), F#-23 (half), E-23 (half), D-23 (half), C-23 (half), B-24 (half), A-24 (half), G-24 (half), F#-24 (half), E-24 (half), D-24 (half), C-24 (half), B-25 (half), A-25 (half), G-25 (half), F#-25 (half), E-25 (half), D-25 (half), C-25 (half), B-26 (half), A-26 (half), G-26 (half), F#-26 (half), E-26 (half), D-26 (half), C-26 (half), B-27 (half), A-27 (half), G-27 (half), F#-27 (half), E-27 (half), D-27 (half), C-27 (half), B-28 (half), A-28 (half), G-28 (half), F#-28 (half), E-28 (half), D-28 (half), C-28 (half), B-29 (half), A-29 (half), G-29 (half), F#-29 (half), E-29 (half), D-29 (half), C-29 (half), B-30 (half), A-30 (half), G-30 (half), F#-30 (half), E-30 (half), D-30 (half), C-30 (half), B-31 (half), A-31 (half), G-31 (half), F#-31 (half), E-31 (half), D-31 (half), C-31 (half), B-32 (half), A-32 (half), G-32 (half), F#-32 (half), E-32 (half), D-32 (half), C-32 (half), B-33 (half), A-33 (half), G-33 (half), F#-33 (half), E-33 (half), D-33 (half), C-33 (half), B-34 (half), A-34 (half), G-34 (half), F#-34 (half), E-34 (half), D-34 (half), C-34 (half), B-35 (half), A-35 (half), G-35 (half), F#-35 (half), E-35 (half), D-35 (half), C-35 (half), B-36 (half), A-36 (half), G-36 (half), F#-36 (half), E-36 (half), D-36 (half), C-36 (half), B-37 (half), A-37 (half), G-37 (half), F#-37 (half), E-37 (half), D-37 (half), C-37 (half), B-38 (half), A-38 (half), G-38 (half), F#-38 (half), E-38 (half), D-38 (half), C-38 (half), B-39 (half), A-39 (half), G-39 (half), F#-39 (half), E-39 (half), D-39 (half), C-39 (half), B-40 (half), A-40 (half), G-40 (half), F#-40 (half), E-40 (half), D-40 (half), C-40 (half), B-41 (half), A-41 (half), G-41 (half), F#-41 (half), E-41 (half), D-41 (half), C-41 (half), B-42 (half), A-42 (half), G-42 (half), F#-42 (half), E-42 (half), D-42 (half), C-42 (half), B-43 (half), A-43 (half), G-43 (half), F#-43 (half), E-43 (half), D-43 (half), C-43 (half), B-44 (half), A-44 (half), G-44 (half), F#-44 (half), E-44 (half), D-44 (half), C-44 (half), B-45 (half), A-45 (half), G-45 (half), F#-45 (half), E-45 (half), D-45 (half), C-45 (half), B-46 (half), A-46 (half), G-46 (half), F#-46 (half), E-46 (half), D-46 (half), C-46 (half), B-47 (half), A-47 (half), G-47 (half), F#-47 (half), E-47 (half), D-47 (half), C-47 (half), B-48 (half), A-48 (half), G-48 (half), F#-48 (half), E-48 (half), D-48 (half), C-48 (half), B-49 (half), A-49 (half), G-49 (half), F#-49 (half), E-49 (half), D-49 (half), C-49 (half), B-50 (half), A-50 (half), G-50 (half), F#-50 (half), E-50 (half), D-50 (half), C-50 (half), B-51 (half), A-51 (half), G-51 (half), F#-51 (half), E-51 (half), D-51 (half), C-51 (half), B-52 (half), A-52 (half), G-52 (half), F#-52 (half), E-52 (half), D-52 (half), C-52 (half), B-53 (half), A-53 (half), G-53 (half), F#-53 (half), E-53 (half), D-53 (half), C-53 (half), B-54 (half), A-54 (half), G-54 (half), F#-54 (half), E-54 (half), D-54 (half), C-54 (half), B-55 (half), A-55 (half), G-55 (half), F#-55 (half), E-55 (half), D-55 (half), C-55 (half), B-56 (half), A-56 (half), G-56 (half), F#-56 (half), E-56 (half), D-56 (half), C-56 (half), B-57 (half), A-57 (half), G-57 (half), F#-57 (half), E-57 (half), D-57 (half), C-57 (half), B-58 (half), A-58 (half), G-58 (half), F#-58 (half), E-58 (half), D-58 (half), C-58 (half), B-59 (half), A-59 (half), G-59 (half), F#-59 (half), E-59 (half), D-59 (half), C-59 (half), B-60 (half), A-60 (half), G-60 (half), F#-60 (half), E-60 (half), D-60 (half), C-60 (half), B-61 (half), A-61 (half), G-61 (half), F#-61 (half), E-61 (half), D-61 (half), C-61 (half), B-62 (half), A-62 (half), G-62 (half), F#-62 (half), E-62 (half), D-62 (half), C-62 (half), B-63 (half), A-63 (half), G-63 (half), F#-63 (half), E-63 (half), D-63 (half), C-63 (half), B-64 (half), A-64 (half), G-64 (half), F#-64 (half), E-64 (half), D-64 (half), C-64 (half), B-65 (half), A-65 (half), G-65 (half), F#-65 (half), E-65 (half), D-65 (half), C-65 (half), B-66 (half), A-66 (half), G-66 (half), F#-66 (half), E-66 (half), D-66 (half), C-66 (half), B-67 (half), A-67 (half), G-67 (half), F#-67 (half), E-67 (half), D-67 (half), C-67 (half), B-68 (half), A-68 (half), G-68 (half), F#-68 (half), E-68 (half), D-68 (half), C-68 (half), B-69 (half), A-69 (half), G-69 (half), F#-69 (half), E-69 (half), D-69 (half), C-69 (half), B-70 (half), A-70 (half), G-70 (half), F#-70 (half), E-70 (half), D-70 (half), C-70 (half), B-71 (half), A-71 (half), G-71 (half), F#-71 (half), E-71 (half), D-71 (half), C-71 (half), B-72 (half), A-72 (half), G-72 (half), F#-72 (half), E-72 (half), D-72 (half), C-72 (half), B-73 (half), A-73 (half), G-73 (half), F#-73 (half), E-73 (half), D-73 (half), C-73 (half), B-74 (half), A-74 (half), G-74 (half), F#-74 (half), E-74 (half), D-74 (half), C-74 (half), B-75 (half), A-75 (half), G-75 (half), F#-75 (half), E-75 (half), D-75 (half), C-75 (half), B-76 (half), A-76 (half), G-76 (half), F#-76 (half), E-76 (half), D-76 (half), C-76 (half), B-77 (half), A-77 (half), G-77 (half), F#-77 (half), E-77 (half), D-77 (half), C-77 (half), B-78 (half), A-78 (half), G-78 (half), F#-78 (half), E-78 (half), D-78 (half), C-78 (half), B-79

8

(9/4) (9+8)

9

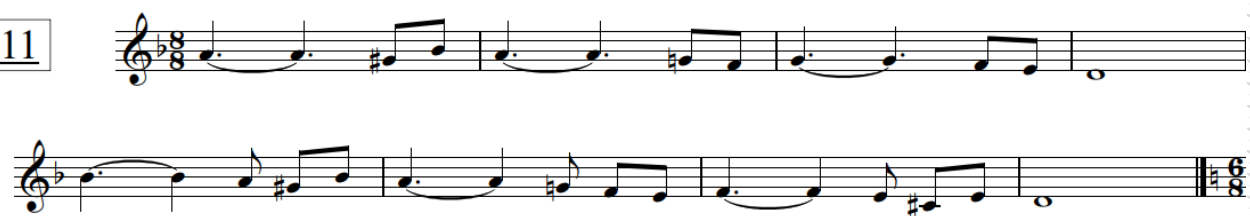

10

(8/8)

11

(6/8+3/4)

12

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

5/8

13

14

15

16

17

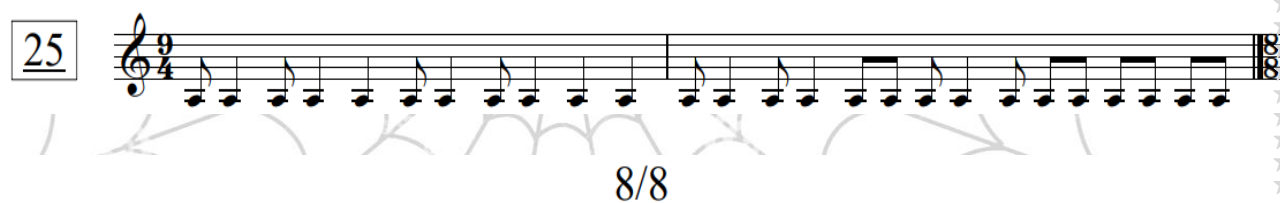
7/8

18

19

~*~*~THE END~*~*~

